

Toila Vallavalitsus

Toila valla arengukava

2010 – 2017

(www.virumaaturist.pri.ee)

Toila, 2010

Täiendatud:

- oktoober 2011
- oktoober 2012

Mõisted.....	3
Sissejuhatus.....	4
Arengukava koostamise protsess.....	4
Valla üldine kirjeldus.....	6
Väliskeskkonna kirjeldus.....	9
Valla arendusvaldkondade kirjeldus.....	25
Toila valla arengu strateegia.....	45
I.Toila valla arengukava investeringute ja tegevuste kava.....	48
Toila valla arengukava rakendamine.....	55
Kokkuvõte.....	57
Sissejuhatus.....	60
I Toila kultuuri ajalugu.....	61
II Hetkeolukorra kirjeldus.....	63
III Visioon, missioon.....	68
IV Eesmärgid ja tegevuskava.....	68
V Lisad.....	73

Mõisted

Arengekava –Valla arendustegevuse aluseks olev dokument, mille pädevuspiirid on määratletud Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusega (KOKS).

Strateegiadokumendid – erinevate tasandite (riiklik, regionaalne, omavalitsuse) arengusuundi määratlevad strateegiad ja arengukavad, mis on aluseks vastava tasandi arendustegevustele.

Väärtused – tõekspidamised, millele põhineb Toila valla arengukava realiseerimine ning mida selle protsessi osalistel on õigustatud eeldada kõigilt testelt protsessi partneritelt.

Visioon – soovitud seisundi kirjeldus, milline Toila vald peaks tulevikus olema.

Missioon – omavalitsuse eksisteerimise mõte ja tema põhiline olemuslik eesmärk.

Mõjutasandi eesmärgid – kõige üldisemat laadi soovitud tulemus, mille saavutamist on kvantitatiivselt raske hinnata, kuid tunnetuslikul tasemel on võimalik hinnanguid anda.

Arendustegevuse valdkondlik mudel – Arendustegevuses soovitud muutuste saavutamise skeem läbi erinevate tegutsemisvaldkondade tähtsuse määramise. Näitab ära, milliste valdkondade abil on suurim tõenäosus soovitud muutusi saavutada.

Valdkondlikud arengueesmärgid – Eesmärgid, mis on püstitatud valdkonnasiseselt ning mille saavutamist saab mõõta

Investeeringute kava – kava, kus määratletakse teostatavad investeeringud, mis on ajaliselt ja summaliselt piiratud.

Tegevuste kava – kava, kus määratletakse olulised tegevused, mis ei pruugi olla ajaliselt ja summaliselt täpsete piiridega, ning mis ei ole projektilise iseloomuga

Kodanikuühiskonna arenduskava – kava, kus määratletakse kohaliku omavalitsuse ja vabaühenduste koostöö ja –toimimise põhimõtted ning põhilised arengusuunad

Sissejuhatus

Toila valla arengukava on peamine alus valla kui kohaliku omavalitsuse ühiselu korraldamisel. "Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse" (KOKS) paragrahvi 37 lõike 1 järgi peab vallal olema arengukava vähemalt kolmeks järgnevaks aastaks. Juhul kui vallal on kolmest aastast pikemaajalisi varalisi kohustusi või neid plaanitakse pikemaks perioodiks, peab arengukava olema kavandatud selleks perioodiks.

Eelnevalt on Toila vallal Toila valla arengukava aastateks 2007 – 2013. Praeguseks hetkeks on sotsiaalmajandusliku olukorra muutumine tinginud vajaduse uue arengukava järele ning praeguse arengukava perioodiks on 2010 – 2017.

Arengukava on põhiline valla arengut strateegilisel tasandil suunav dokument, mis on aluseks valla poolt tehtavatele investeerimisotsustele ning rakendatavatele arengusuundadele. Valla eelarve vastuvõtmine, peab olema kooskõlas valla arengukavaga samuti kui laenukohustuste võtmine valla poolt.

Arengukava koostamise protsess

Arengukava koostamisel on lähtutud Toila valla arengukava aastateks 2007 – 2013 toimivuse ülevaatest ning Toila valla praegustest vajadustest. Arengukava arvestab asjakohastes riikliku taseme strateegiadokumentides toodud eesmärgid ja põhimõtteid. Arengukava koosneb järgmistest põhilistest osadest:

- Arengukava koostamise metoodilised alused (I osa) – kuidas arengukava koostamise protsess oli üles ehitatud ja toimis
- Olukorra ülevaade ja prognoosid (arengukava II kuni IV osa) – valla hetkeolukorra kirjeldus ja väliskeskkonna trendide ülevaade ja ning seos valla olukorraga
- Arengukava poolt sätestatud strateegilised eesmärgid ja nende vastastikused seosed, valla arengu strateegia (arengukava V osa) – valla strateegiliste eesmärkide ja nende saavutamise põhiliste viiside kirjeldus
- Arengukava investeeringute ja tegevuste kava (arengukava VI osa) – eesmärkide saavutamise olulised investeeringud ja tegevused
- Arengukava rakendamise põhimõtted (arengukava VII osa) – arengukava elluviimise kirjeldus
- Asjakohased arengukava lisad
 - Toila valla rahvastikuanalüüs
 - Toila valla rahvastikuprognosis
 - Toila valla kodanikuühiskonna arenduskava
 - arengukava koostamisel osalenute nimekirja

Arengukava alguses on selgitatud dokumendist arusaamise seisukohalt olulisi mõisteid.

Käesolev arengukava on koostatud üldiselt-üksikule põhimõttel. Arengukava koostamise protsessis ja selle andmestiku käsitlemisel on kasutatud EV Siseministeeriumi ja konsultatsiooni- ja koolituskeskuse Geomedia OÜ poolt 2007. aastal välja antud käsiraamatut „Arengukaval põhinev kohaliku omavalitsuse arendustegevus” (Karin-Liis Haljaste; Aado Keskkpaik; Rivo Noorkõiv; Andrus Pirsio; Veiko Sepp).

(Joonis 1. Arengukava koostamiseprotsess.)

Arengukava koostamise raames viidi läbi olukorra analüüs kasutades olemasoleva informatsiooni süstematiseerimiseks PEST metoodikat. Selle abil käsitleti valla arengut mõjutavaid

- Poliitilisi tegureid – EL programmeerimisperiood, riiklikud strateegiad, maakondlikud strateegiad, kohalik poliitika
- Majanduslikke tegureid – ettevõtlus, tööhõive
- Sotsiaalseid tegureid – rahvastikutrendid (sh. rahvastikuanalüüs ja -prognoos), sotsiaalne võrgustik
- Omavalitsuse valdkondlikud tegurid – infrastruktuur, tehnoloogilised võrgud

Eelnimetatud tegureid hinnati läbi väliskeskkonnast tulenevate võimaluste ja ohtude ning omavalitsuse valdkondade tugevuste ja kitsaskohtade prisma.

Määratleti Toila valla arendamise protsessis olulised väärtused, valla visioon ja missioon ja määratleti valla valdkondlik arengumudel.

Määratleti Toila valla arengukava strateegilised eesmärgid valdkondlikult, määratleti eesmärkide saavutamise mõõdikud ja seati sihid strateegiaperioodi lõpuks. Toodi välja valdkondlike eesmärkide omavahelised seosed.

Viidi läbi arendusideede genereerimise seminarid ning genereeritud ideed hinnati kaalutud kriteeriumite alusel.

Koostati Toila valla arengukava 2010 – 2017 investeringute kava ja tegevuste kava.

1.1 Arengukava koostamise korraldus

Arengukava koostamise protsessi korraldas ja selle tulemuslikkuse tagas Toila Vallavalitsus. Arengukava koostamise protsess oli avalik ning juurdepääs arengukava koostamise üritustele oli tagatud kõigile huvilistele partneritele.

Arengukava koostamist koordineeris arengukava töörühm.

Arengukava koostamise protsessi kaasati lisaks Toila vallavolikogu ja vallavalitsuse juhtidele, volikogu saadikutele ja spetsialistidele erinevat valdkondlikku ekspertiisi erinevatelt partneritelt:

- Cumulus Consulting OÜ – protsessi juhtimine, arendustegevuse korraldamine, analüüsid ja prognoosid

Arengukava koostamise protsessis osalesid:

- Toila Vallavolikogu ja volikogu komisjonide liikmed
- Toila Vallavalitsus
- Toila Gümnaasium
- Voka Lasteaed
- AS Toila V.V.
- Ida-Viru Maavalitsus
- Toila valla vabaühendused
- Toila valla korteriühistud
- ettevõtjad ja talunikud
- valla elanikud

Toila valla arengukava 2010 – 2017 koostamise üritustel osalenud isikute nimekiri on arengukavale lisatud.

Arengukava on avaliku arutelu objektiks.

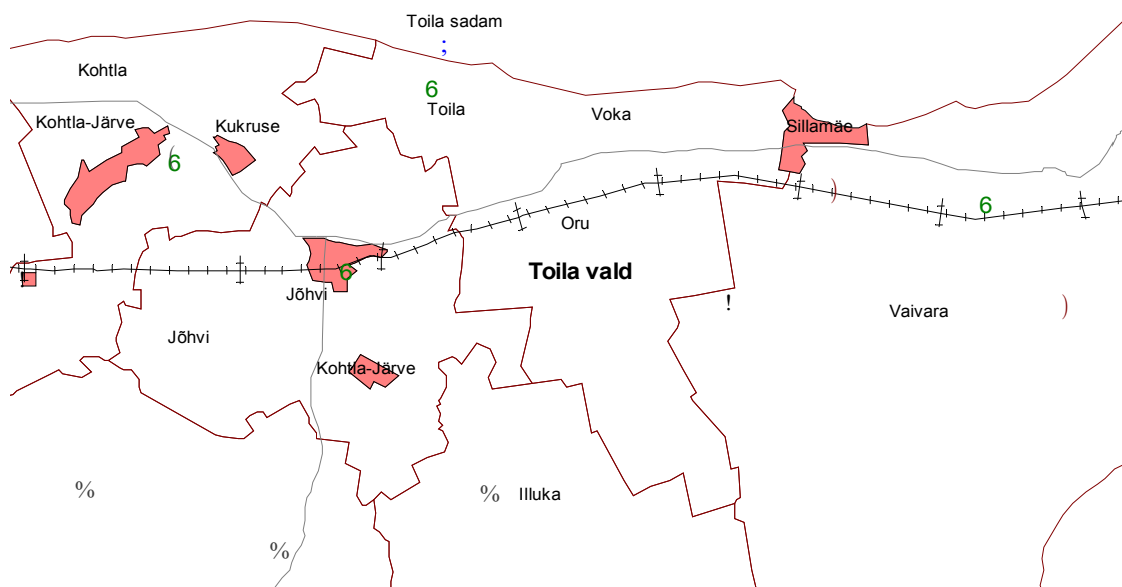
Valla üldine kirjeldus

Toila vald asub Ida-Virumaa põhjaosas. Vald piirneb põhjast Soome lahe ja Põhja-Eesti pangaga, läänest Kohtla ja Jõhvi, lõunast Illuka ning idast Vaivara valla ja Sillamäe linnaga (joonis 1.). Valla pindala on kokku 16 463,9 ha, mille sees asub Kohtla-Järve linnale kuuluv Oru linnaosa. Toila vald on Ida-Virumaa keskmise suurusega vald.

Territooriumi läbimõõt põhjast lõunasse on keskmiselt 15 km, läänest itta 20km.

Valla keskuseks on Toila asula, mis asub valla põhjaosas mererannikul, suurimast linnast Jõhvest vaid 12 km kaugusel. Teine suurem asula Voka asetseb vallakeskusest 4 km kaugusel. Suuremaid külasid on vallas 6. Toila ja Voka on küllalt suure tõmbejõuga asulad ning nii maakonnakeskusest kui valla eri osadest peaaegu võrdse kättesaadavusega. Valla territoorium ei ole kompaktne. Elanikega tihedamalt asustatud põhjaosa on ida-läänesuunaliselt väljavenitatud kujuga, lõunaosa tingib kitsa kiiluna kaugele lõunasse.

Toila valda läbivad riikliku tähtsusega Tallinn – Peterburi raudteeliin ning Tallinn – Narva maantee. Olulisi raudtee sõlmpunkte valla territooriumil ei ole.

(Joonis 2. Toila valla asendi skeem.)

1945. aastal loodud külanõukogud ja vallad kaotati 1950. aasta sügisel. Sellest ajast on Toila külanõukogu olnud praegustes piirides. Alates 1993. aastast omistati vallale omaavalitsuslik staatus.

Esimene asula Toila vallast, mis kanti 1241. aastal Eestimaa vanimasse külade loendisse „Liber Census Daniae“ (Taani hindamisraamat), on Pühajõe küla suurusega 6 adramaad (tol ajal tähendas see 6 talu).

Varasematele asulate olemasolule viitavad aga mitmed ohvrikivid, kivikalmed, rauasulatuskoht Päites, tarbeesemete juhuleiud jm. Pühajõe küla järgmistena on esmakordselt nimetatud Mägara küla 1354. aastal ja enamuse külasid 16. sajandi I poolel. Esmakordselt on nimetatud Päite mõisa 1534. aastal, teisena Kollota (hiljem Voka) mõisa aastal 1586.

Põhjarannikul Tallinn – Narva maantee ääres kõrgel klindil ja ka selle all mere kaldal asus juba 19. sajandil Männiku kaluriküla. Sajandi teisel poolel hakkasid eelnimetatud maantee äärde kalurid ja Toila – Altküla (endise nimega Kärilõpe küla) talunikud, kelle põllud kitsaste siiludena tulid maantee (praegune Pikk tänav) äärde, ehitama suvilaid ja elumaju. Sajandi lõpuaastail toodi ka Oru männikust 6 suvilat ning suurem ehitamine toimus ka 1950-ndail aastail. Nii kujuneski Toila praeguseks ca 800 elanikuga asulaks.

Voka asula hakkas kujunema peale teist maailmasõda Voka mõisa juurde, kui seal asuva masin-traktorijaama töötajatele ehitati elamuid. Kui mõis sai kolhoosi „Kaljurand“ keskuseks ja Vokka asutati Eesti Põllumajandustehnika osakond, kasvas Voka asula ligi 1 300 elanikuga asulaks.

Raudtee valmimisega hakkas hoogu võtma Toila areng suvituspaiagaks. Peterburi suvitajate huvi hakkas kasvama 19. sajandi II poolel. Rajati ohtralt suvilaid, millest osa on säilinud tänini. 1914. aastal oli Toilas 500 elaniku kohta 1 000 suvitajat, peale oktoobrirevolutsiooni vähenes Venemaalt tulnud suvitajate arv. Nõukogude aja lõppedes hakkas taas Toila maine suvituspiirkonnana tõusma. Käesoleval ajahetkel on kujunenud Toilast välja kvaliteetne kuurortpiirkond, mis pakub rohkelt vaba aja veetmise võimalusi väga erinevatele sihtgruppidele.

Valla põhjaosa paikneb **Põhja-Eesti rannikumadalikul** ja **Kirde-Eesti lavamaal**, mida eraldab **Põhja-Eesti paekallas**. Panka liigestavad **Pühajõe org** ja **Voka jõe org**.

Põhja-Eesti rannikumadalik on kitsas, kohati vaid mõnekümne meetri laiune maariba Soome lahe ja Põhja-Eesti paekalda vahel. Rannikumadalik on kivirohke või liivane tasandik, mida kohati katab mets.

Põhja-Eesti paekallas on 1200 km pikkuse Balti klindi osa. Suurem osa paekaldast on looduses **järsu nõlvaga**, mille jalamiosa on mattunud kas rusukalde või mereliste setete alla. Püsiva rusukalde piirkonnas on varinguteni viivad edasised murenemisprotsessid peatunud, kuna rusukalle kaitseb pank vahetu murrutuse eest. Probleemseteks on **varingute piirkonnad** muutunud **klindipealsel alal**, eriti Toila alevikus ja alevikust loodes, kus varisemisohus on mitmed **Toila-Ontika-Saka maanteelõigud**.

Pankranniku **paljandis** **avanevad kambriumi setted** (sinisavi, liivakivid), ülemises osas paljanduvad ordoviitsiumi sette kivimid (liivakivi, diktüneemakilt, glaukoniit ja mitmesugused liivakivid).

Kirde-Eesti lavamaa, mis ulatub keskmiselt 30-50 m kõrgusele üle merepinna, on õhukese pinnakattega ala, kus aluspõhi ulatub maapinna lähedale. Maastikus domineerivad moreentasandikud ning lamedad, keskmiselt 10-15 m suhtelise kõrgusega moreenkattega kõrgendikud, mida on kujundanud mandrijää. Paelava lõhestab merre laskuv **Pühajõe sügav org**.

Valla lõunaosa kuulub **Alutaguse madaliku** koosseisu, mida iseloomustab **suur soode- ja metsaderikkus**. Maastik jääb kõrgusvahemikku 35-50 m üle merepinna. Toila valla territooriumil laiub **Eesti suurima soostiku – Puhatu - põhjaosa**. Inimtegevuse tõttu on suurte soode ja metsade ala praeguseks muutunud tööstusmaastikuks. Lääneosas paiknevad endised turbatootmisväljad, mida praegu enam ei kasutata, idaosas **Viivikonna** ja **Sirgala põlevkivikarjäärid**. Maastikupildis domineerivad inimese poolt maapinnal ümber paigutatud või maapõuest välja toodud kivimid ja setted ning kunstlikult loodud moodustised (puistangud).

Valla territooriumit veestavad Soome lahe ning Peipsi järve ja Narva jõe vesikonna jõed oma lisajõgedega. Kaks suuremat jõge on **Pühajõgi** ja **Sõtke jõgi**, mis mõlemad suubuvad Soome lahte. Pühajõega ühinevad Toila valla territooriumil ka **Raudsvere jõgi** ja **Mägara oja**, Sõtke jõega aga **Voka jõgi**. Maakonna territooriumil on palju järvi (suuremaid kui 1 ha on 70), kuid Toila valda jäävad neist vaid 3 (**Isandjärv**, **Kastjärv**, **Peenjärv**).

Kliima on mõõdukalt niiske. Olulist rolli omavad Põhja-Atlandilt sisse tungivad merelised õhumassid. Neid saadavad sademed ja temperatuuri mõningane langus suvisel perioodil ning pilvisus, lumesajud, jäätumised ja tuisud talvel.

Toila vald on **rikas maavarade poolest**: turvas, põlevkivi, kasutamata rauamaagivarud, savi, liiva ja lubjakivi. Üleriigilise tähtsusega maardlast paikneb vallas **Eesti Põlevkivi maardla**.

Valla põhjaosa **keskkonna seisund** on hinnatud **heaks**, seda eriti suure saastekoormusega Ida-Virumaa taustal. Valla põhjaossa ei ulatu keskkonda tugevasti saastava kaevanduspiirkonna ega kaevandusvete mõju. Põllumajanduslik tootmine ei anna praeguse väheintensiivse tootmise tingimustes enam suurt reostuskoormust.

Metsavarudelt on Ida-Virumaa Eesti maakondadest Pärnu- ja Harjumaa järel kolmandal kohal. Toila vallas on kokku 8400 ha metsamaad, mis moodustab kogu maast 51%, millest riigimetsa all on 5480 ha. Võrreldes 2002. aastaga on riigimetsa all olev maa vähenenud 2060ha võrra. Mets kuulub kolme metskonna haldusalasse: Vaivara, Ahtme ja Kohtla. Metsade üldine olukord on rahuldav.

Looduslike ressursside seas on metsal **tähtis osa puiduallikana, puhkemajandusliku** ja metsa kõrvalsaaduste ressursina (marjad, seemned, ulukid) ning **keskkonda kujundava** ja mõjutava faktorina (veekaitse).

Väliskeskkonna kirjeldus

Väliskeskkonna kirjelduses on käsitletud valla arengu seisukohalt olulisi näitajaid ning hinnatud neist tulenevaid võimalusi või ohte.

3.1. Poliitilised tegurid

Poliitiliste aspektide all kajastatakse asjolusid ja fakte, mis on tulenevad seadusandlusest, riikliku tasandi olulistest strateegilistest suundumustest valla hetkeolukorra hindamisel ja tulevikuaarengute planeerimisel.

Poliitiliste tegurite raames saab käsitleda olulisi riikliku tasandi strateegiadokumente, millega valla poolt riigi toel teostatavad arendusprojektid peavad olema vastavuses. Eristatavad on üldise tasandi suundumisi määratlevad strateegiadokumendid:

- Riiklik Struktuurivahendite Kasutamise Strateegia 2007 – 2013 ja selle rakenduskavad – Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava; Elukeskkonna arendamise rakenduskava; Inimressursi arendamise rakenduskava.
- Eesti Regionaalarengu Strateegia 2005 – 2015
- Ida-Virumaa Arengustrateegia 2005 - 2013

Lisaks üldise taseme strateegidokumentidele on olemas kitsamad valdkondlikud või sektorstrateegiad, mida tuleb arvestada konkreetsete arendustegevuste planeerimisel (Riiklik Jäätmekava, Eesti Turismiarengukava 2007 - 2013 jt.).

Riiklik Struktuurivahendite Kasutamise Strateegia 2007 -2013

Strateegia määratleb põhiliste arengusuundadena:

- Inimressursi arendus
- Teadmispõhise majanduse arendamine
- Baasinfrastruktuuri arendamine
- Keskkonnakaitse tõhustamine ja energeetika arendamine
- Kohaliku arengu hoogustamine
- Riigi haldusvõimekuse suurendamine

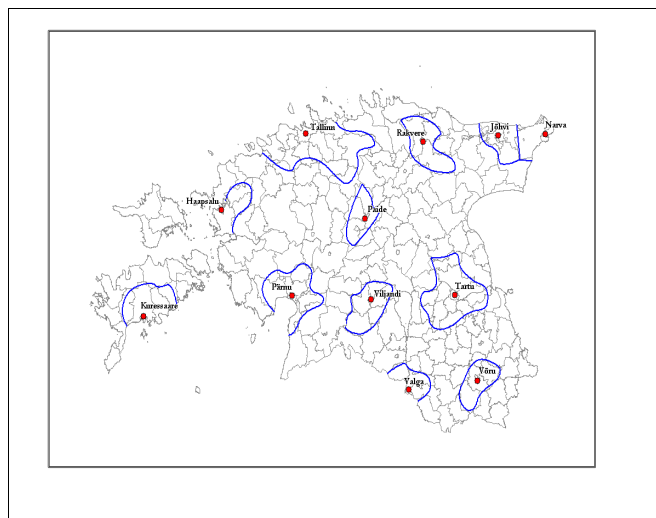
Strateegia üldeesmärgiks on kiire jätkusuutlik areng, mis jaguneb kolmeks alaeesmärgiks:

- Majanduse konkurentsivõime kasv
- Sotsiaalse sidususe kasv
- Keskkonna kasutamise säästvuse kasv

Eesti Regionaalarengu Strateegia 2005-2015

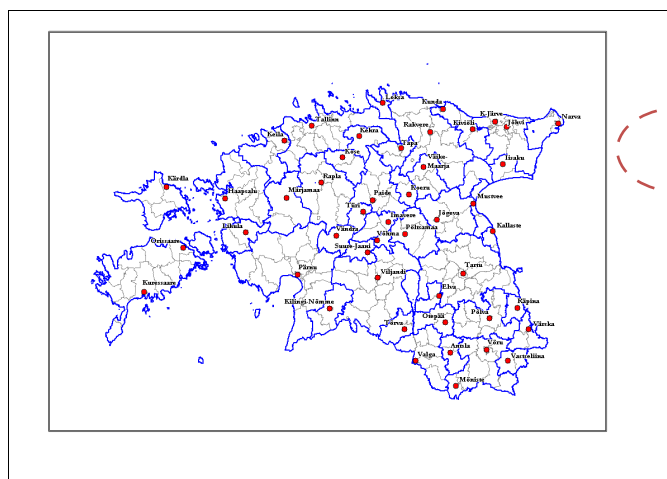
Eesti Regionaalarengu Strateegia 2005-2015 on arendusdokument, mis kajastab üldisi ja kompleksseid arenguid Eesti piirkondades ning seeläbi on oluline ka käesoleva analüüsi mõistes. Eesti Regionaalarengu Strateegia võimaldab kasutada selle raames teostatud kompleksset sotsiaalmajanduslikku analüüsi hindamaks Eesti lähimat tulevikku kujundavaid trende ning arvestada neid oma piirkondlike strateegiate väljatöötamisel.

Eesti Regionaalarengu Strateegia toob välja 12 kasvupiirkonda Eestis.

(Joonis 3. Kasvupiirkonnad Eestis. Siseministeerium)

Lisatud kaardilt on näha, et Toila asub Jõhvi kasvupiirkonnas ning külgneb Narva kasvupiirkonnaga. See loob soodsad eeldused sotsiaalmajanduslikuks arenguks Toila vallas.

(Joonis. 4 Üldistatud tööjõuareaalid 44 tömbekeskuse korral. Siseministeerium)

Tööjõuareaaali mõistes kuulub Toila Jõhvi – Kohtla-Järve tööjõuareaaali ning see on piirkond, kus enamik Toila valla elanikke endale töö on leidnud.

Regionaalarengu strateegiadokument määratleb oma visiooni ühe osana piirkondlike spetsiifiliste eelduste oskuslikul ja uuenduslikul ärakasutamisel põhinevat arengut.

Eesti regionaalpoliitika üldesmärgiks on:

“Riigi regionaalpoliitika meetmestiku **üldeesmärk** aastani 2015 on **kõigi piirkondade jätkusuutliku arengu tagamine, tuginedes piirkondade sisestele arengueeldustele ja eripäradele ning pealinnaregiooni ja teiste linnapiirkondade konkurentsivõime kvalitatiivsele arendamisele**. Eesti tervikliku ja tasakaalustatud regionaalse arengu saavutamise huvides on kaasnevaks eesmärgiks rahvastiku ja majandustegevuse pealinnapiirkonda koondumise pidurdamine.”

(Eesti Regionaalarengu Strateegia 2005-2015)

Sellest tulenevalt on Eesti Regionaalarengu Strateegias määratletud regionaalpoliitika alaeesmärgid, mis on suunatud

- Inimeste põhivajaduste parem tagatus igas Eesti paigas
- Eri piirkondade püsiv konkurentsivõime
- Eesti piirkondade tugevam sidumine ülepiiriregioonide ja muu Euroopaga

Strateegiadokumendi eesmärgipüstitus võimaldab eeldada ka tulevikus riigipoolset toetust kohapealt tulevatele algatustele, kui nad vastavad piirkonnaspetsiifilise ressursi parema ärakasutamise ja uuenduslikkuse kriteeriumitele.

Oluline Toila valla arengu kavandamise raames on arvestamine Euroopa Liidu programmeerimisperiodidega. Käesolev programmeerimisperiod algas 2007 aastal ning kestab aastani 2013. Selle ajani on määratletud riiklikul tasemel arendustoetuste süsteemi toimimine. Arvestades uute liitujatega Euroopa Liidus kelle sotsiaal-majanduslik olukord pole Eesti omast parem, võib teatud tingimustel eeldada järgmises programmeerimisperiodis EL toetusvahendite mahu vähenemist ja suuremat keskendumist probleemsetele aladele või valdkondadele.

Ida-Virumaa Arengustrateegia 2005 – 2013

Maakondlik arengustrateegia, mis määratleb Ida-Viru maakonna põhilised arengusuunad ning mille lisana on ka maakondlikku tähtsust omavate arendusprojektide nimekiri. 2008 aastal seirati ja uuendati eelpoolmainitud nimekirja. Oluline on tagada Toila valla olulisemate arendusprojektide olemasolu regionaalse tasandi tegevuskavades kuna see kergendab välisfinantseerimise kaasamist nende arenduste ellu rakendamiseks.

Ida-Virumaa Arengustrateegias on sõnastatud piirkonna arengu üldesmärk:

„Ida-Virumaa on konkurentsivõimelise majanduse ja kõrge tööhõivega kõige kiiremini jätkusuutlikult ja tasakaalustatult arenev hea elukeskkonnaga piirkond Eestis.

Selle eesmärgi täitmiseks tuleb tagada konkurentsivõimelise ja struktuurselt mitmekesise ettevõtluse arenguks soodne majanduskeskkond ning saavutada maakonna tasakaalustatud sotsiaalne areng, tööhõive oluline kasv ja piirkonna igakülgne positiivne maine.

Üldesmärgi indikaatorid

♦ Regionaalne sisemajanduse koguprodukt elaniku kohta on kasvanud kiiremini kui teistes Eesti maakondades. Allikas: ESA.

♦ Tööhõive määr ületab Eesti keskmist (2003.a. oli maakondlik näitaja 47,6%, Eesti keskmine 56,7%). Allikas: ESA.

♦ Rahvaarvu kahanemine on peatunud (1995-2003.a. on rahvaarv igal aastal vähenenud kokku ligi 11% ulatuses).

♦Toimetuleku piiri tagamiseks antav toimetulekutoetuste summa elaniku kohta on väiksem Eesti keskmisest (2003.a. oli maakondlik summa 424 krooni (27,1 eurot) ja Eesti keskmine 227 krooni (14,5 eurot))”

(Ida-Virumaa Arengustrateegia 2005 – 2013)

Põhilisteks Ida-Virumaa arendusvaldkondadeks on:

- Ettevõtlus, turism ja tööhõive
- Haridus
- Infrastruktuur
- Mainekujundus
- Kohalike omavalitsuste koostöö

Poliitilistest aspektidest tulenevad võimalused

- ***Riiklikel strateegiatel põhinevad arengu hoogustamisele suunatud riiklikud ja Euroopa Liidu toetusprogrammid, kust Toila vallal on võimalik saada lisarahastamist oma arengueesmärkide täitmiseks.***
- ***Oluline osa strateegiadokumentides on orienteeritud sotsiaalses plaanis inimressursi kvaliteedi parandamisele suures osas läbi haridussüsteemi ja elukestva õppe erinevate vormide. Majanduslikus plaanis on orientatsioon suure lisaväärtusega toodete ja teenuste juurutamisele ning Eesti majanduse ekspordivõimekuse suurendamisele.***

Poliitilistest aspektidest tulenevad ohud

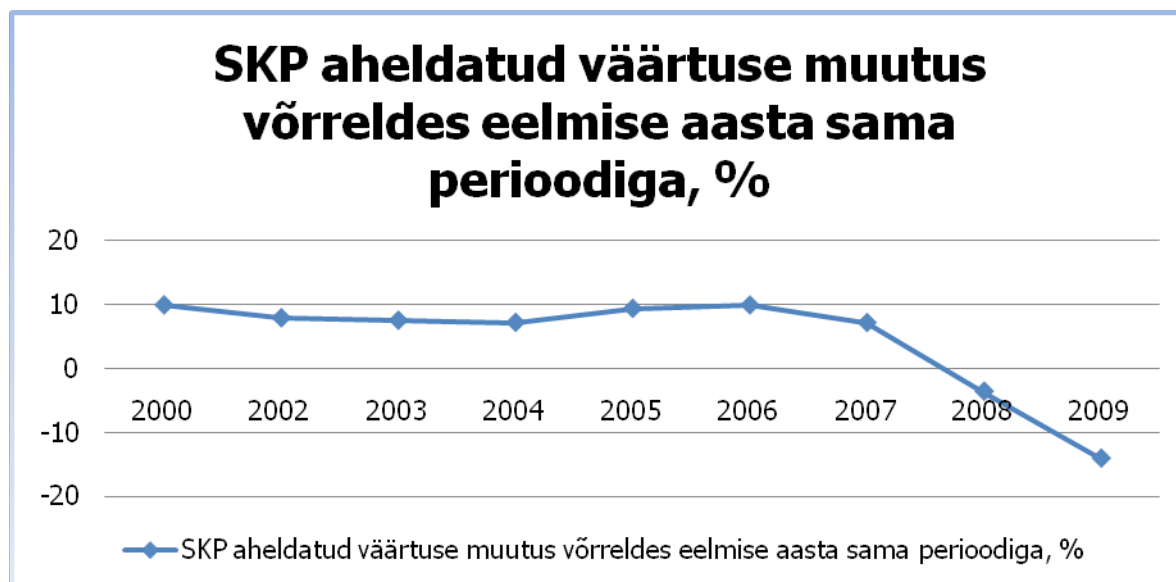
- ***EL käesolev programmeerimisperiood lõpeb 2013 aastal. Praegu on veel ebaselge, millises vormis ja kui suurtes summates jätkub arendusprojektide toetamine järgmisel programmeerimisperioodil, kuid eksisteerib oht, et toetusvõimaluste valik Toila valla jaoks väheneb.***
- ***Arvestades programeerimisperioodi lõppu ning sellest tulenevaid uusi strateegilisi kavasid, mida riigis haktakse tegema, võib tõusta taas päevakorra üleriigilise tähtsusega maardlate kaevandamise eest saadava tasu väljamaksimise korra muutmine, mis võib Toila vallale tuua kaasa kõige halvemal juhul ca 20 % eelarve tulude languse.***

3.2 Majanduslikud tegurid

Majanduslik olukord ja trendid on maailmas viimase paari aasta jooksul oluliselt muutunud. Eelnevale ajale omane pidevale ja katkematule kasvule orienteeritud suhtumine on asendunud konservatiivse riskide hindamisega ning ressursside efektiivsele kasutamisele suunatud mõtlemisega. Maailmamajandus on sügavaimas II Maailmasõja järgses languses. Siiski on juba tuvastatavad märgid, et majanduslanguse põhi on saavutatud ning 2010 aastaks prognoositakse Euroopa Liidus 0,7% majanduskasvu (Euroopa Komisjoni 2010 aasta alguse majandusprognoos). Sellega kaasneb siiski veel mõnda aega tööhõive langus ning kapitali raskem kättesaadavus. Euroopa Komisjoni 2010 aasta alguse majandusprognoosi hinnagul säilib majanduskeskkonnas ebamäärasus veel mõnda aega, kuigi on ka lootustandvaid signaale.

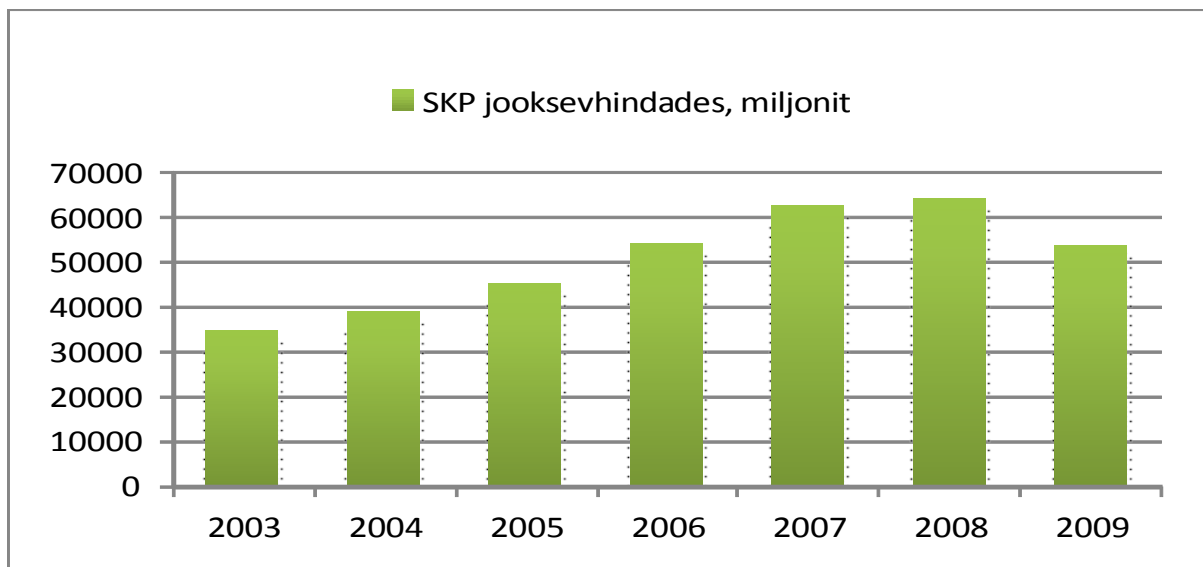
Rahandusministeeriumi majandusprognoosi kohaselt peaks langus Eesti majanduses peatuma 2010 aasta teisel poolel ning sealt peaks järgnema väike kasv (Rahandusministeeriumi Uuendatud konvergentsiprogramm 2010).

Eesti majanduse langusprotsendid on olnud muljetavaldavad. Eelmise aasta esimeses kvartalis langes SKP võrreldes eelneva aasta sama perioodiga 15,1 %, II kvartalis suurenes langus veelgi küündides 16,6 %-ni.

(Joonis 5. SKP aheldatud väärtuse muutus %-des. Statistikaamet.)

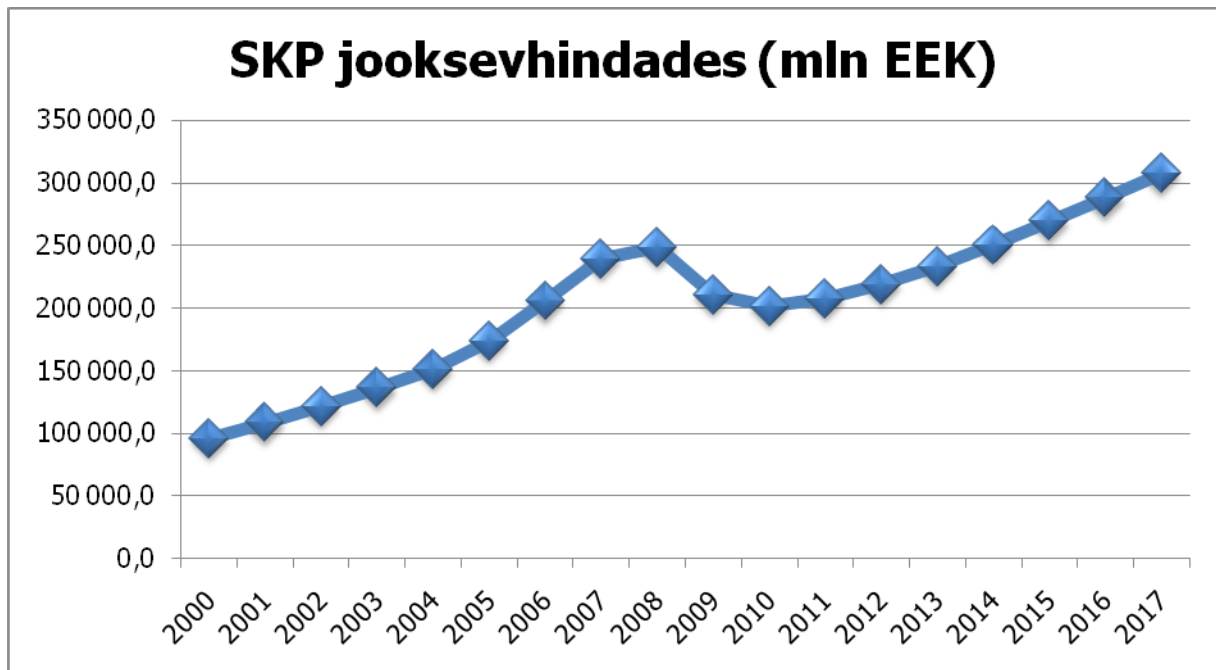
Parema ettekujutuse majanduses toimuvast annab siiski majanduse dünaamika väljendamine jooksevhindades.

(Joonis 6. Eesti SKP dünaamika jooksevhindades. Statistikaamet.)

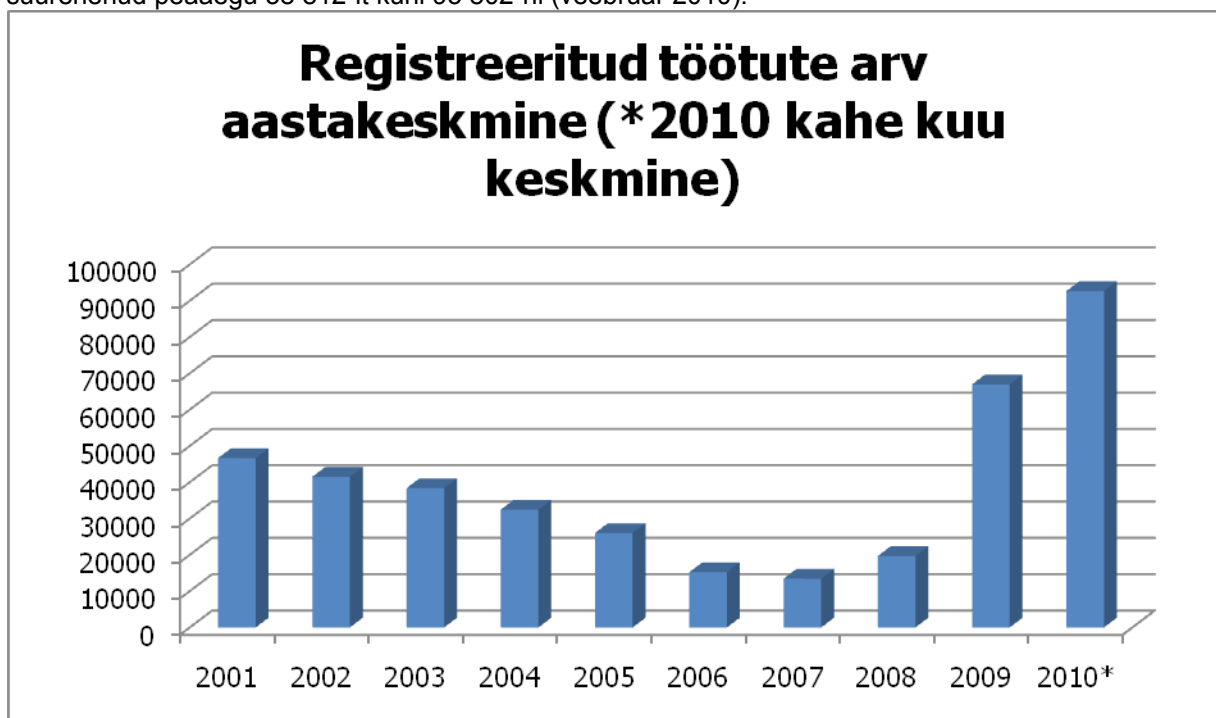
Siit võib näha, et tagasimineku majanduse toimub, kuid tema tempo pole nii suur kui protsentuaalsest võrdlusest võiks tunduda.

Majanduskasvu pikaajalisi prognoose on teinud erinevad organisatsioonid, kuid strateegilises plaanis saab tugineda Rahandusministeeriumi ja Euroopa Liidu majanduspoliitika komitee prognoosidele.

(Joonis.7 Eesti SKP pikaajaline prognoos. Allikas: kuni 2008 tegelik, kuni 2013 Rahandusministeeriumi prognoos, alates 2013 Euroopa Liidu majanduspoliitika komitee prognoos)

Oluliseks näitajaks on ka tööpuuduse näitajad. Viimase aasta-kahe jooksul oleme saanud jälgida drastilist tööpuuduse kasvu Eestis. 2009 aasta algusest on registreeritud töötute arv Eestis suurenenud peaaegu 38 812-lt kuni 93 802-ni (veebruar 2010).

(Joonis 8. Registreeritud töötud Eestis. Eesti Töötukassa.)

Siiski võib viimastel kuudel tuvastada töötute arvu kasvu pidurdumist. Sellegipoolest on olemasolev töötute hulk Eestis väga suur ning arvestades majanduse kiire kasvu ebareaalsust lähimas tulevikus võib eeldada, et selline tööpuuduse tase võib säilida pikaks ajaks, mis omakorda suurendab survet jätkusuutlike töökohtade loomisele, sealhulgas ka avaliku sektori toel läbi erinevate arendusprojektide realiseerimise.

3.2.1 Ida-Virumaa ja Toila valla majandus

Ida-Virumaa puhul on selgelt tegemist tööstusliku orientatsiooniga maakonnaga.

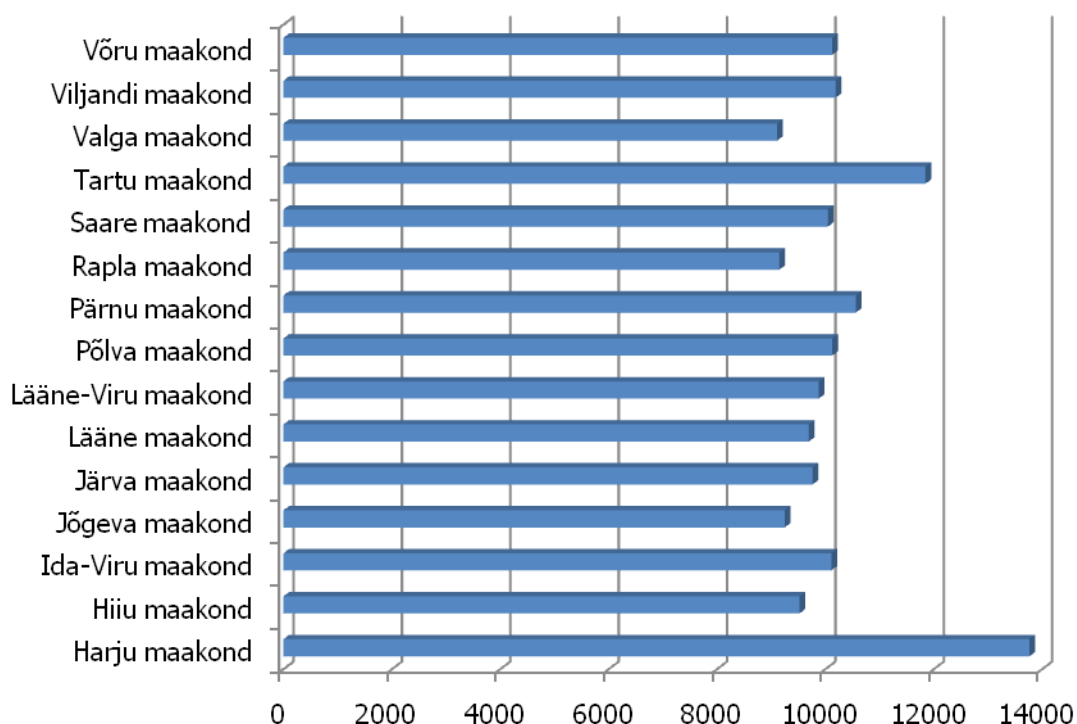

(Joonis. 9. Ida-Virumaa maakonna koguprodukt majandussektori järgi 2007. Statistikaamet)

Seetõttu on regiooni majanduse seiosukohalt olulise tähtsusega töötlevas tööstuses toimivad protsessid.

Keskmise brutopalga osas toimus enne majanduskriisi puhkemist 2008 aastal kiire tõus, kuid võrdluses teiste Eesti maakondadega oli Ida-Virumaa nõ. „mahajääja” staatuses. Majanduskriisi lõpufaasis võib aga täheldada Ida-Virumaa brutokuupalga näitaja jõudmist maakondlikus võrdluses esimese kolmandiku hulka.

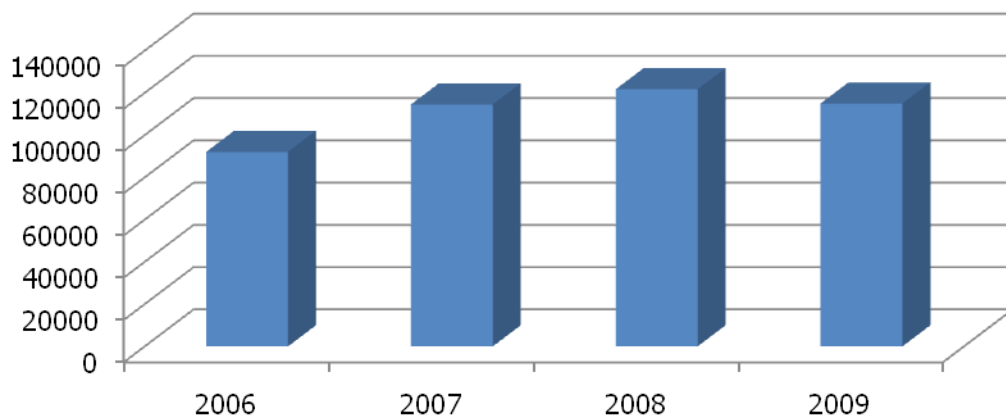
Keskmine brutokuupalk maakonniti. 2009 IV kvartal

(Joonis 10. Keskmine brutokuupalk maakonniti. Statistikaamet.)

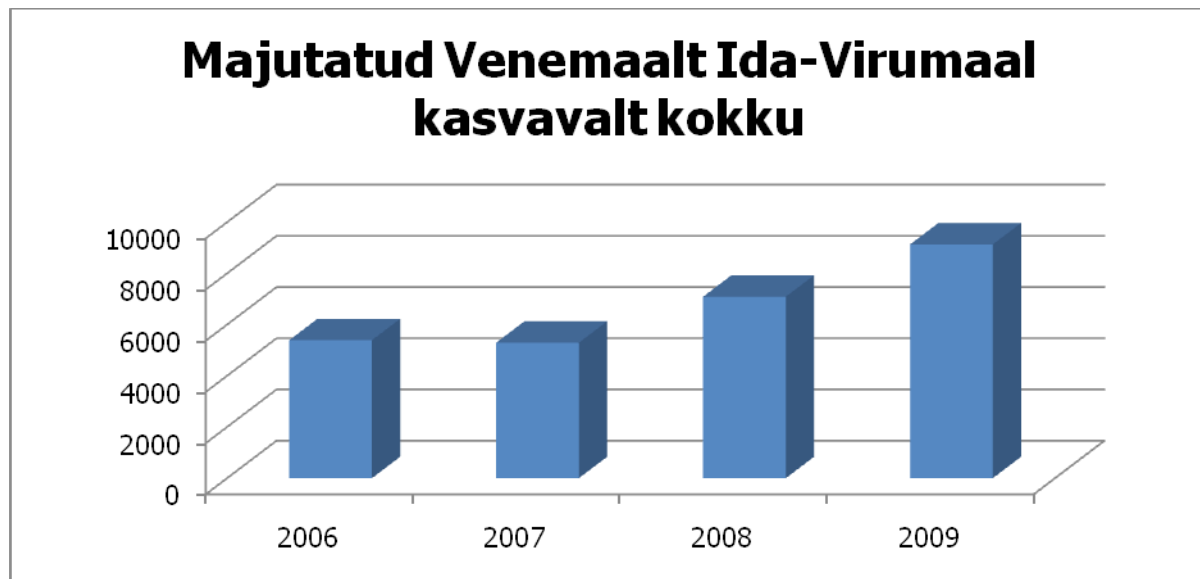
Toila valla arengu seisukohalt on oluliseks näitajaks maakonnas majutatute arvu dünaamika, mis näitab turismimajanduse aktiivsust.

Ida-Viru maakond majutatud (elukohariigid kokku)

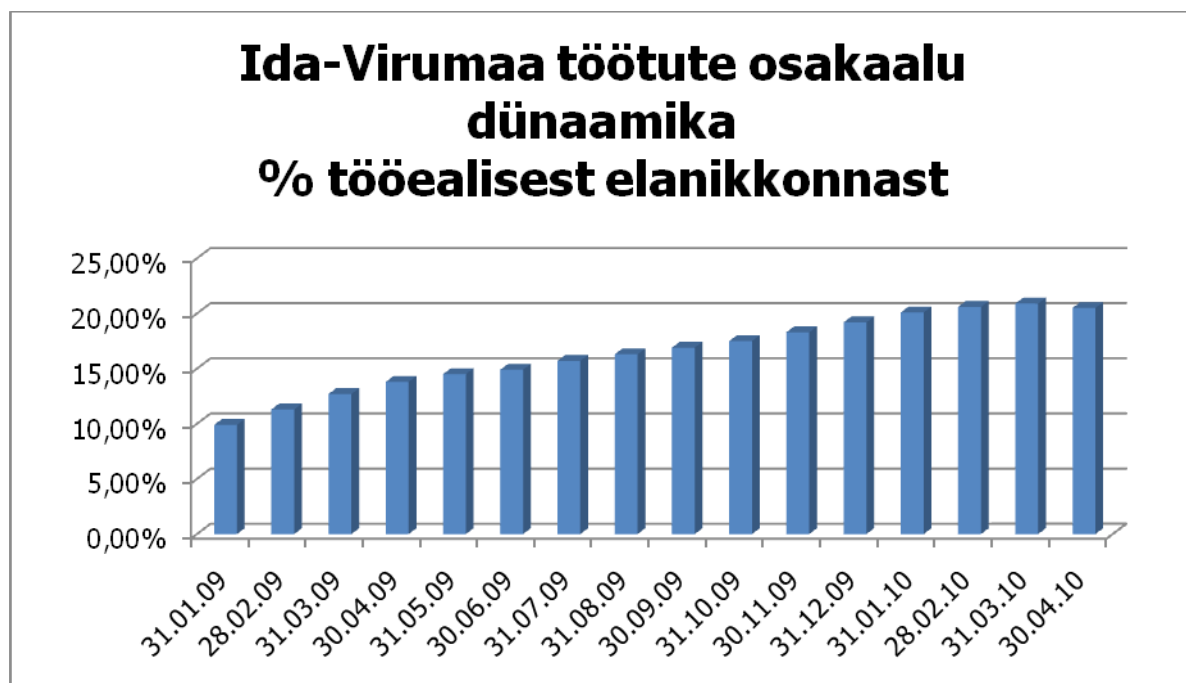
(Joonis 11. Majutatute arvu dünaamika 2006 – 2008. Statistikaamet)

Võib näha, et majutatute üldarv on küll kahanenud, kuid siiski mõõdukalt ning Ida-Virumaa üks olulisemaid turismi sihtturge – Venemaa on end kiiresti kasvatanud.

(Joonis 12. Majutatud Venemaalt. Statistikaamet.)

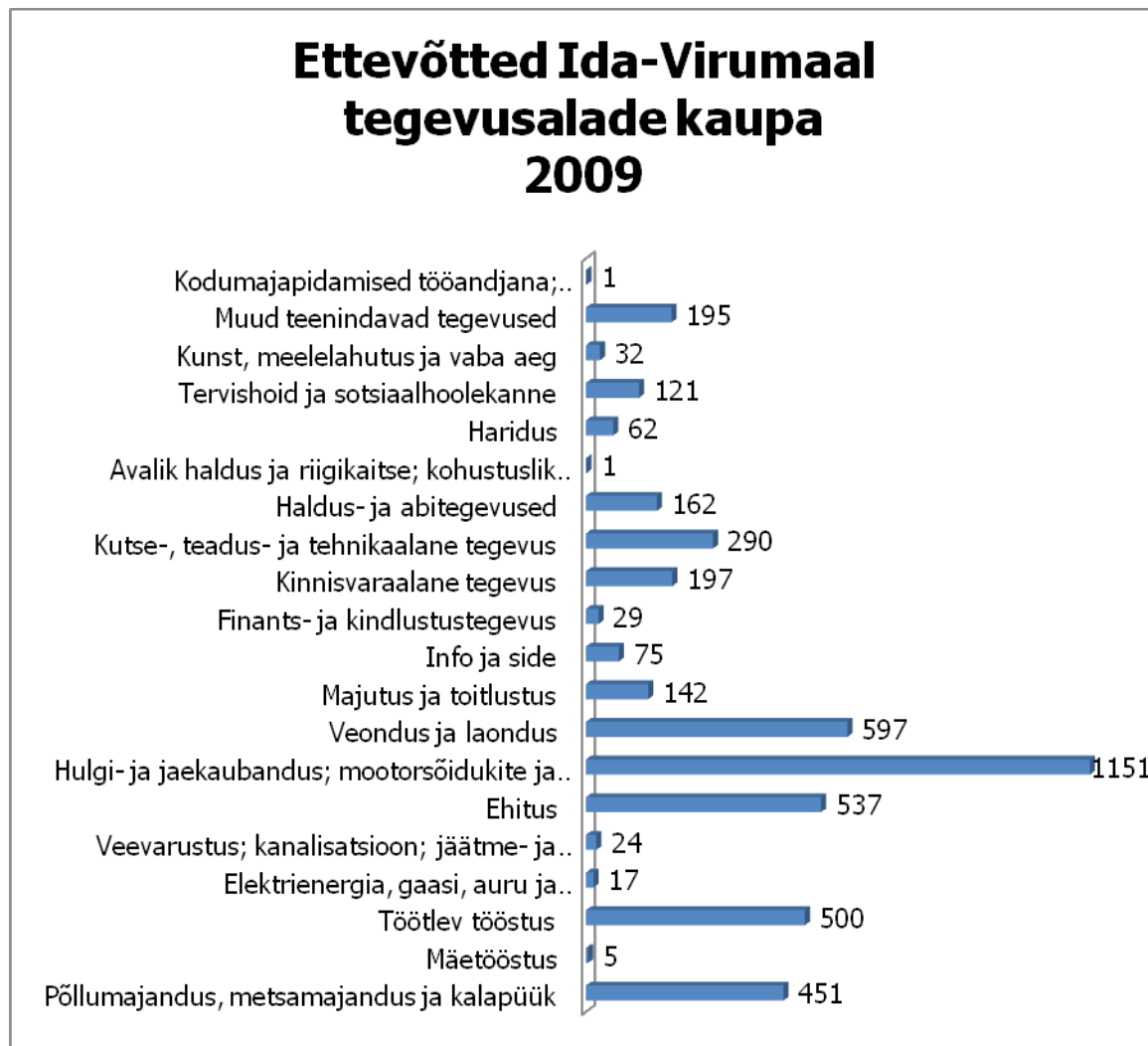
Samas on oluliseks näitajaks taaskord regioonis kujunenud tööpuuduse kasv. See on toimunud kiiresti ning maakondade võrdluses on Ida-Virumaal tööpuudus suurim ehk siis 20,5% võrreldes Eesti keskmisega 14,1% tööealisest elanikkonnast.

(Joonis. 13. Töötute suhtarvu dünaamika 31.01.2009 – 30.04.2010. Eesti Töötukassa)

Eelnevalt jooniselt võib tuvastada, et töötute arvu kasv on peatunud ning on toimunud isegi teatud langus, kuid siiski võib eeldada, et olukorra kiiret paranemist oodata ei ole ning taastumine saab olema aeglane.

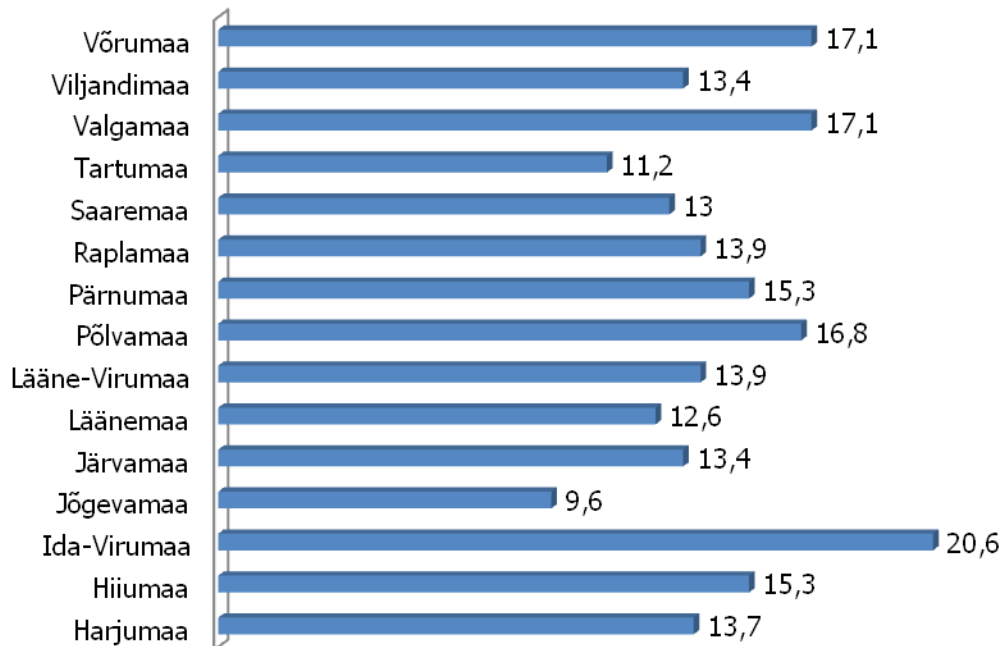
Ida-Virumaa majandusstruktuuri illustreerib teatud piirides ka ettevõtete jagunemine tegevusalade kaupa, kus on näha, et traditsiooniliselt palju ettevõtjaid koondava kaubandus- ja teenindussektori kõrval on Ida-Virumaa puhul oluline ka tööstuslik komponent.

(Joonis. 14. Ida-Virumaa ettevõtjate jaotus tegevusalade kaupa 2009. Statistikaamet)

Maakondlikus võrdluses on tööpuudus Ida-Virumaal suurim, kuid vahed teiste maakondade ja Eesti keskmisega pole enam väga suured.

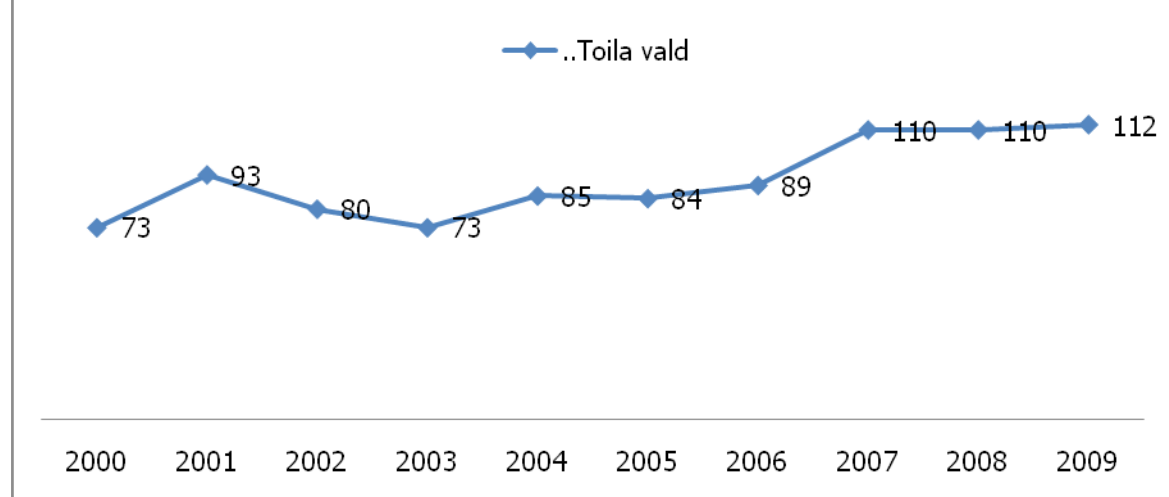
Töötute osakaal maakonniti. seisuga 28.02.2010. % tööjõust

(Joonis.15. Registreeritud töötute osakaal maakonniti. Eesti Töötukassa.)

Toila valla majanduslik ülesehitus põhineb suures osas turismil ja turismi teenindaval ettevõtlusel.

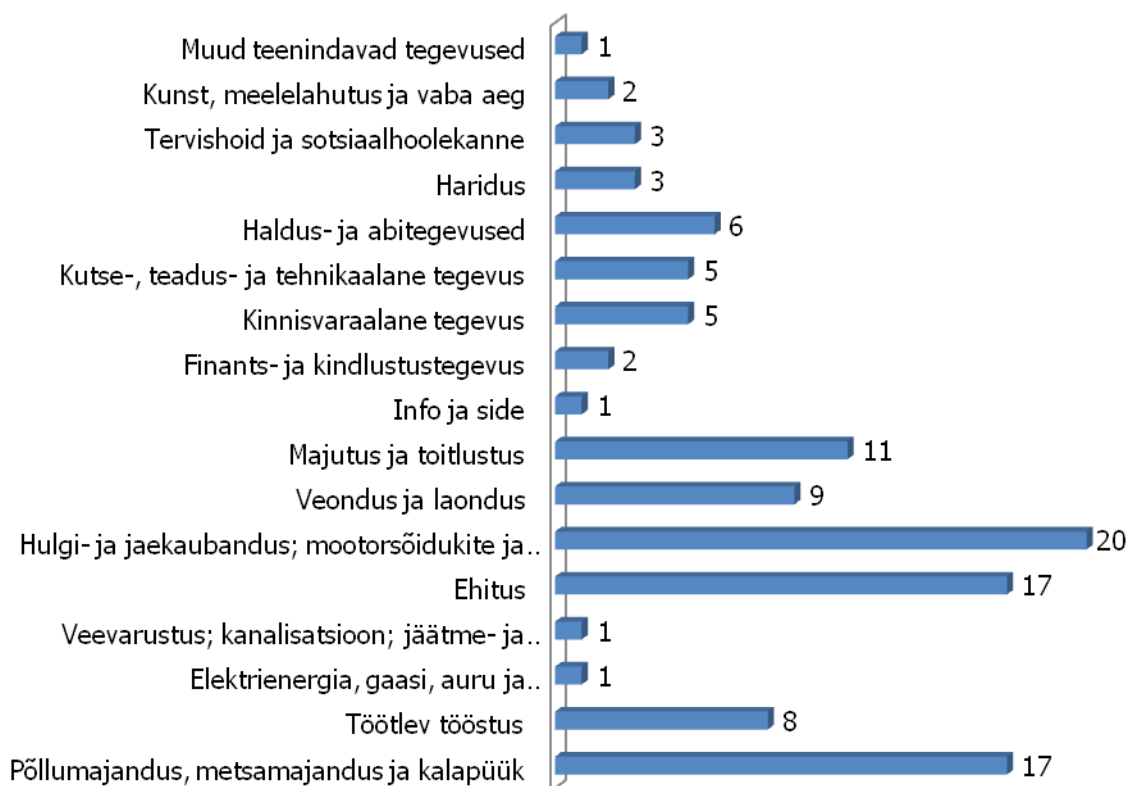
Toila valla ettevõtted

(Joonis. 16 ettevõtted Toila vallas. Statistikaamet.)

Tegevusalati on näha üsna suurt hulka ettevõtteid, mis tegelevad majutuse ja toitlustuse ning samuti kaubanduslike teenuste pakkumisega.

Toila valla ettevõtted 2009 tegevusalade kaupa

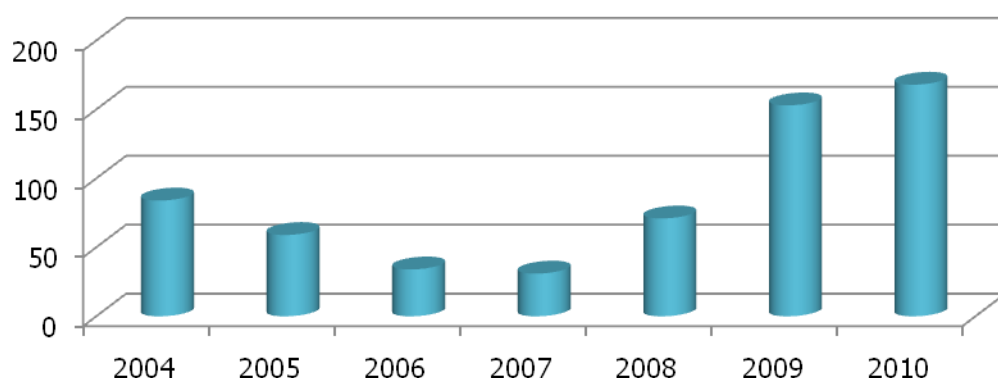

(Joonis. 17. Toila valla ettevõtted tegevusalade kaupa 2009. Statistikaamet.)

Positiivne on siiski ka olulise põllu- ja metsamajandussektori olemasolu ning töötleva tööstuse ettevõtete olemasolu. See tagab vallas mitmekesisema majandusstruktuuri ning töötleva tööstuse puhul on selgelt tegemist ka suuremat lisandväärtust tootva majandustegevuse vormiga.

Tööhõive Toila vallas on liikunud sünkroonselt kogu Eesti ja ka Ida-Virumaa trendidega, ehk siis kasvanud majandussurutise algusest jõudsalt.

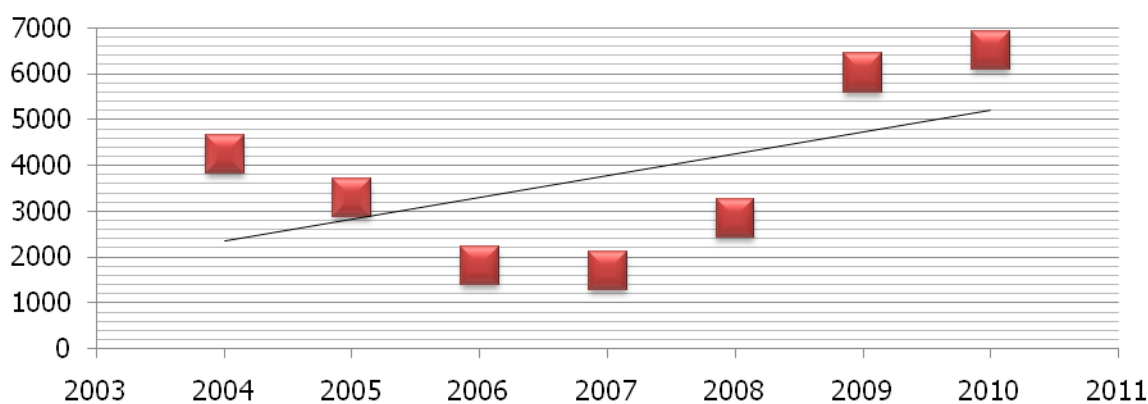
Registreeritud töötud Toila vallas 2004 - 2010 (seisuga 28.02.)

(Joonis. 18. registreeritud töötud Toila vallas seisuga 28.02.2010. Eesti Töötukassa)

Samuti on tööpuudus oluliselt suurenenud ka Toila valda ümbritsevates omavalitsustes, kus Toila valla elanikud samuti tööd leiavad.

Tööpuudus tagamaal (Jõhvi*, Sillamäe, Kohtla-Järve)

(Joonis. 19 Tööpuudus suuremates Toila naaberomavalitsustes. Eesti Töötukassa)

Võib eeldada, et majanduslik aktiivsus Toila vallas on seotud sellega kuidas liiguvad arengud ümbritsevas piirkonnas ja seda eelkõige tööhõive valdkonnas.

Majanduslikest aspektidest tulenevad võimalused

- **Venemaa turistide arvu kasv loob Toila vallale häid võimalusi turismiteenuste osutamiseks.**
- **Kõrge tööpuudus võimaldab ettevõtjatel kergemini kaasata tööjõudu, kuid teisalt on ilma tööta inimesed, kellel ei ole enam sissetulekuid ka halvemad teenuste ja toodete tarbijad.**

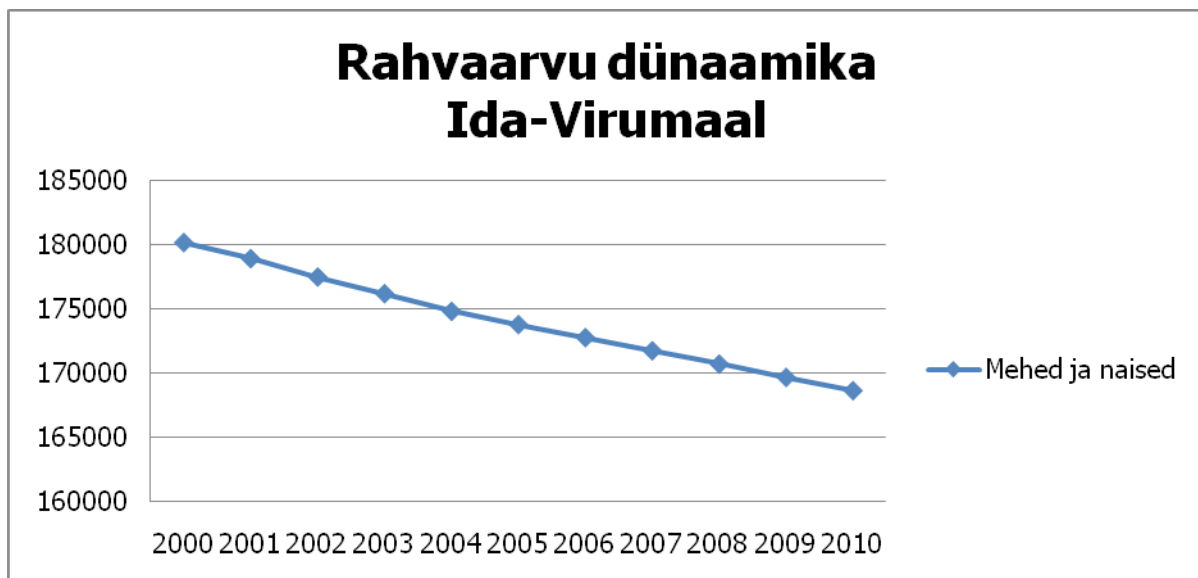
- *Erasektoris on prognoositav kasvu taastumine juba 2011 aastal. See mõjub kindlasti positiivselt valla maksulaekumistele, kuigi ajalise nihkega.*

Majanduslikest aspektidest tulenevad ohud

- *Majanduses võib tekkida stagnatsioon ning majanduse kasv jääb aeglasemaks*
- *Ettevõtjad ei suuda leida uusi konkurentsieeliseid ning seetõttu kaotavad konkurentsivõimes*
- *Erasektoris toimuv kasv jõuab avalikku sektorisse 2 – 3 aastase hilinemisega*

3.3 Sotsiaalsed tegurid

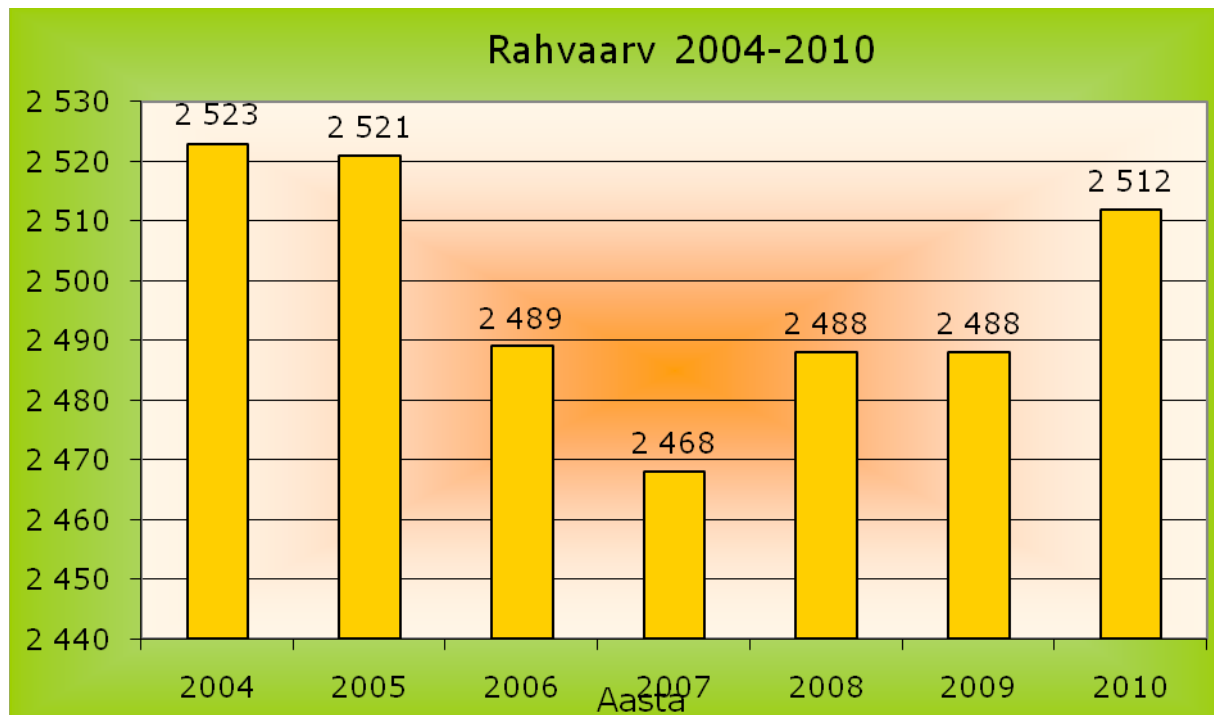
Ida-Virumaa rahvaarv on viimastel aastatel stabiilselt vähenenud.

(Joonis 20. Ida-Virumaa rahvaarvu dünaamika. Statistikaamet)

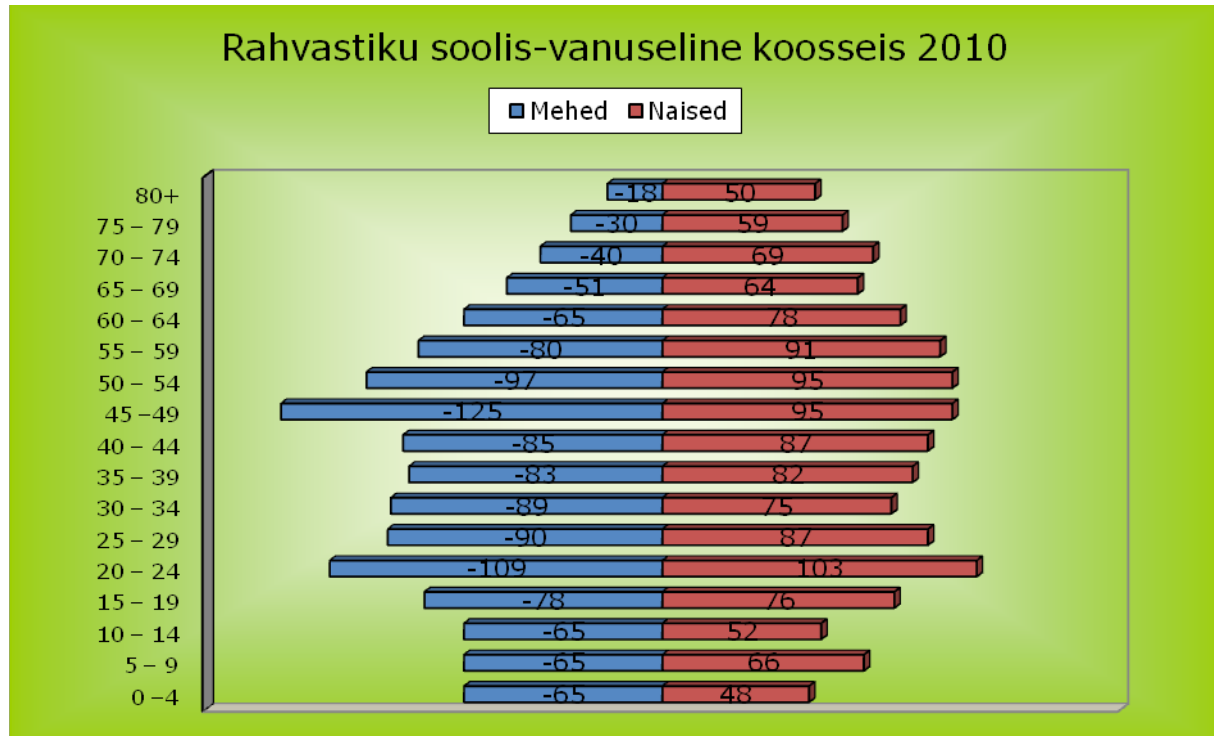
Viimase kümneaasta jooksul on rahvaarv Ida-Virumaal vähenenud ca Sillamäe suuruse linna jagu.

Toila vallas on rahvaarvu dünaamika olnud ebahühtlane ning viimastel aastatel kulgenud tõusvas joones. Seda eelkõige läbi uuselamurajoonide rajamise ning inimeste sissekolimise uutesse majadesse.

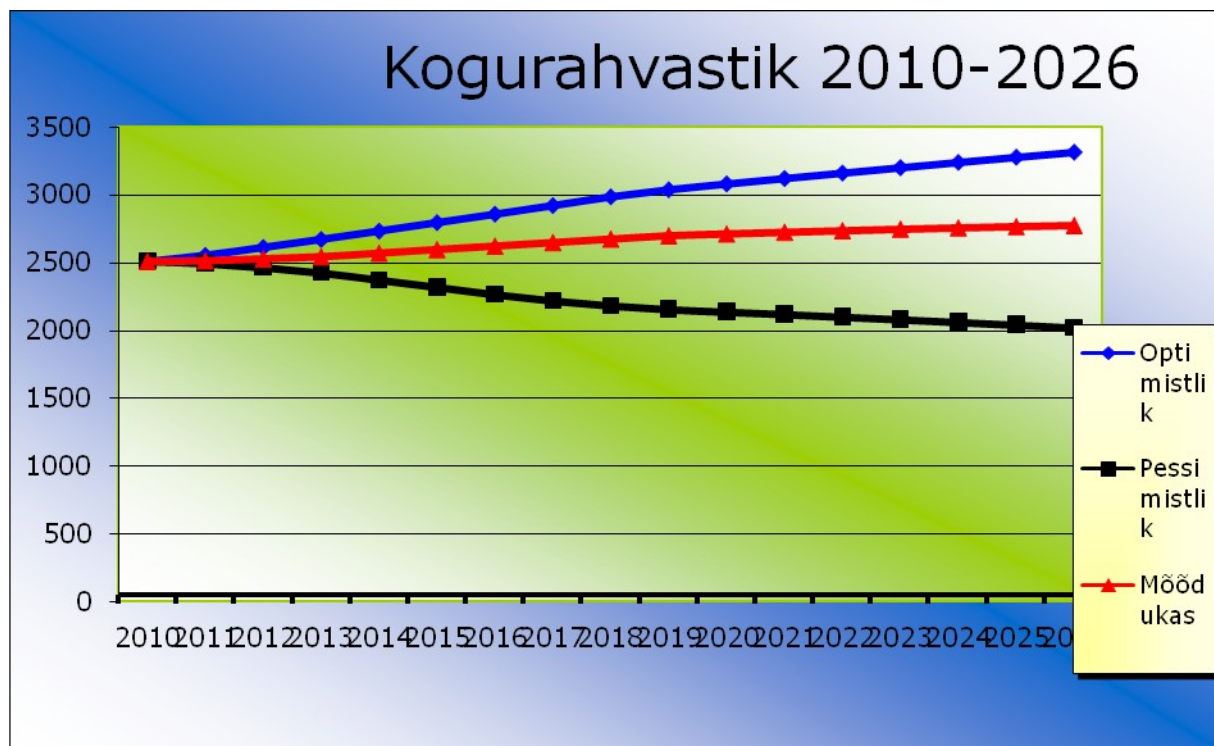
(Joonis 21. Toila valla rahvaarvu dünaamika. Toila vallavalitsus)

Soolis-vanusedine püramiid on Toila vallas suhteliselt traditsiooniline. Jooniselt on selgelt näha eelmise sajandi kaheksakümnendate lõpu „beebibuumi“ arvukat põlvkonda ning neile järgnenud oluliselt väiksemaid põlvkondi.

(Joonis 22. Toila valla soolis-vanusedine püramiid. Toila vallavalitsus)

Rahvastikuprotsesside prognoosimisel võib eeldada tulevikus Toila vallas siiski mõõdukat rahvaarvu kasvu.

(Joonis 23. Toila valla kogurahvastiku prognoos.)

Samuti on tuvastatav, et rahvastik Toila vallas perspektiivis vananeb.

Täpsemad andmed, mis käsitlevad rahvatikuprotsesside analüüsi ja prognoosi on ära toodud arengukava lisades.

Sotsiaalvaldkonna teguritest tulenevad võimalused

- **Vananev rahvastik toob endaga kaasa vajaduse suurema hulga hooldusteenuste järele. See võib olla tulevikus ka oluliseks arenguvõimaluseks kuurortpiirkonnas hea kvaliteedi ja keskmisest kõrgema hinnaga eakate hooldusteenuste pakkumise näol.**
- **Positiivne rahvastikutrend Toila vallas loob eeldused asjakohase haridusteenuse pakkumiseks Toila vallas (sh. loob aluse gümnaasiumihariduseks vallas).**

Sotsiaalvaldkonna teguritest tulenevad ohud

- **Vananev rahvastik toob endaga kaasa ülalpeetavate määra kasvu ning valla majanduslik võimekus sellega seoses kahaneb.**

Valla arendusvaldkondade kirjeldus

4.1 Toila valla kohaliku omavalitsuse korraldus

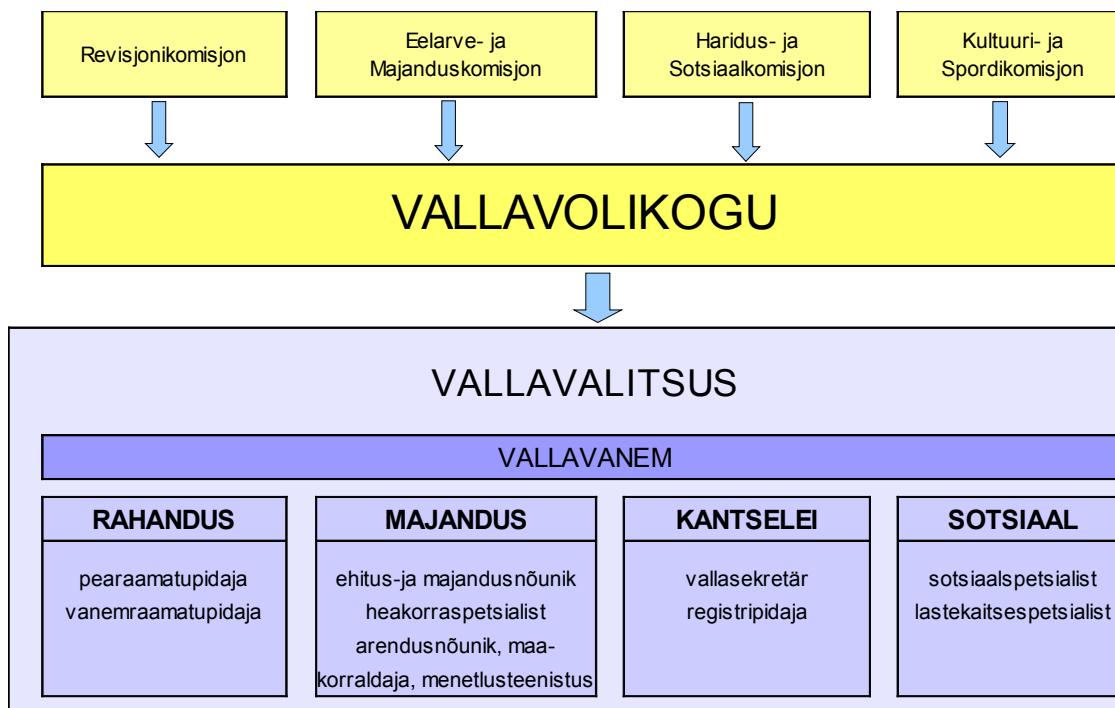
Vastavalt Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele teostab kohalik omavalitsus võimu demokraatlikult moodustatud esindus- ja võimuorganite kaudu, samuti kohaliku elu küsimustes rahvaküsitluse või rahvaalgatuse teel. Valla hääleõiguslike elanike poolt valitud esinduskoguks on Toila Vallavolikogu. Toila Vallavolikogus on 13 liiget.

2009 aasta kohalike valimistel oli valimisnimekirjadesse kantud 2037 inimest, kellest hääletas 1264 ehk 62 %. Kandideeris 5 nimekirja (erakonnad ja valimisliidud) ning valimistulemus oli järgmine:

Nimekiri	Häälte arv	% hääletanutest	kohta volikogus
Valla heaks	530	42,03	6
Ühtne vald	292	23,15	3
Voka	181	14,35	2
Eesti Reformierakond	143	11,34	1
Eesti Keskerakond	115	9,11	1
KOKKU	1261	100	13

Toila Vallavolikogus on 13 liiget ja 4 komisjoni: Revisjonikomisjon, Eelarve- ja majanduskomisjon, Haridus- ja sotsiaalkomisjon ning Kultuuri- ja Spordikomisjon. Vallavolikogu ainupädevuses on valla eelarve vastuvõtmine ja muutmine, kohalike maksude ja soodustuste korra kehtestamine, toetuste andmise ja teenuste osutamise korra kehtestamine, valla arengukava vastuvõtmine ja muutmine, laenude jt varaliste kohustuste võtmine, valla poolt äriühingu ja sihtasutuse asutamine, rahvakohtunike valimine, vallavanema valimine ja vallavalitsuse struktuuri kinnitamine.

Volikogu poolt moodustatud täitevorgani, Toila Vallavalitsuse korraldada on kõik kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest tulenevad ülesanded: korraldada sotsiaalabi ja -teenuseid, vanurite hoolekannet, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, jäätmehooldust, territoriaalplaneerimist, valla- või linnasisest ühistransporti ning valla teede ja linnatänavate korrashoidu.

(Joonis 24. Toila valla kohaliku omavalitsuse struktuur 2012)

Toila valla kontrollida on ka valla hallatavad asutused ja äriühingud:

- Toila Gümnaasium (dir. Külli Guljavin)
- Voka Lasteaed „Naksitrallid“ (juh. Julie Laur)
- Toila Raamatukogu (juh. Lea Rand)
- Voka Raamatukogu (juh. Merle Äri)
- AS Toila V.V. (juh. Margus Paalo)
- Voka Spordi- ja Kultuurikeskus (juh. Peeter Sööt)
- Voka Avatud Noortekeskus (juh. Merle Harjo)

Valla arengueelduste ärakasutamisele aitab kaasa erinevate koostööpartnerite olemasolu nii kohalike omavalitsuste, kui ka era- ja III-sektori näol. Toila vald kuulub Ida-Virumaa Omavalitsuste Liitu ning erinevatesse mittetulundusühingutesse (nt. MTÜ Toila – Ontika Merekuurort, MTÜ Kirderanniku Koostöökogu, MTÜ Virumaa Rannakalurite Ühing, SA Jõhvi Lennuväli, AS Uikala Prügila), läbi mille kohaliku elukeskkonna arendamisele kaasa aidatakse. Oluline on koostöö naaberomavalitsustega – Vaivara, Illuka, Jõhvi, Kohtla valdade ja Sillamäe linnaga.

Halduskorralduse tugevad küljed

- **Toila valla halduskulud on piisavalt väikesed ning jäävad ca 17% raamidesse, mis vabastab vahendeid vajalike investeeringute tegemiseks**
- **Koostöös viie vallaga (Vaivara, Toila, Jõhvi, Mäetaguse, Illuka) on loodud menetlusteenistus, läbi mille on muutunud tõhisamaks avaliku korra tagamine ja järelvalve**

Halduskorralduses on tuvastatavad järgmised kitsaskohad:

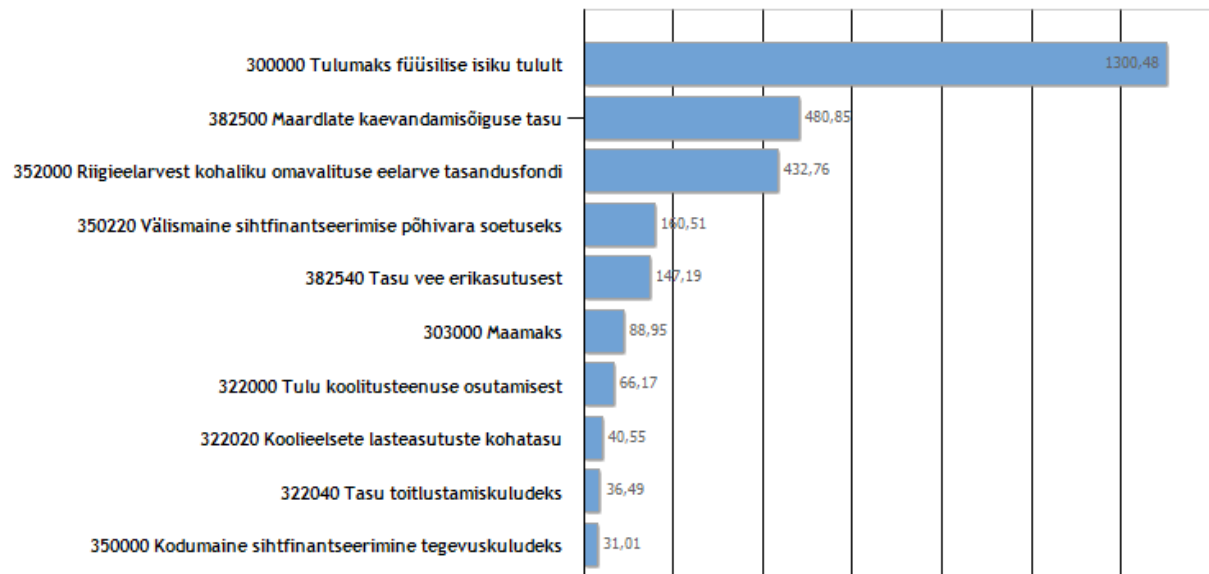
- **Halduspiiride korrigeerimine naaberomavalitsustega – Oru linnaosa ja Sillamäe linn**

4.1.1. Toila valla eelarveprognosis

Toila valla arengute prognoosimisel on otstarbekas määratleda täpsemalt lähteeldused.

Toila vald on ise endaga toime tulev ja majanduslikus mõttes jätkusuutlik omavalitsus. Toila valla eelarve tulude pool genereerub kahest olulisemast allikast – üksikisiku tulumaksust ja üleriigilise tähtsusega maavarade kaevandamise maksust.

Tulud 2 921,91 tuh.EUR - Toila Vallavalitsus 2011

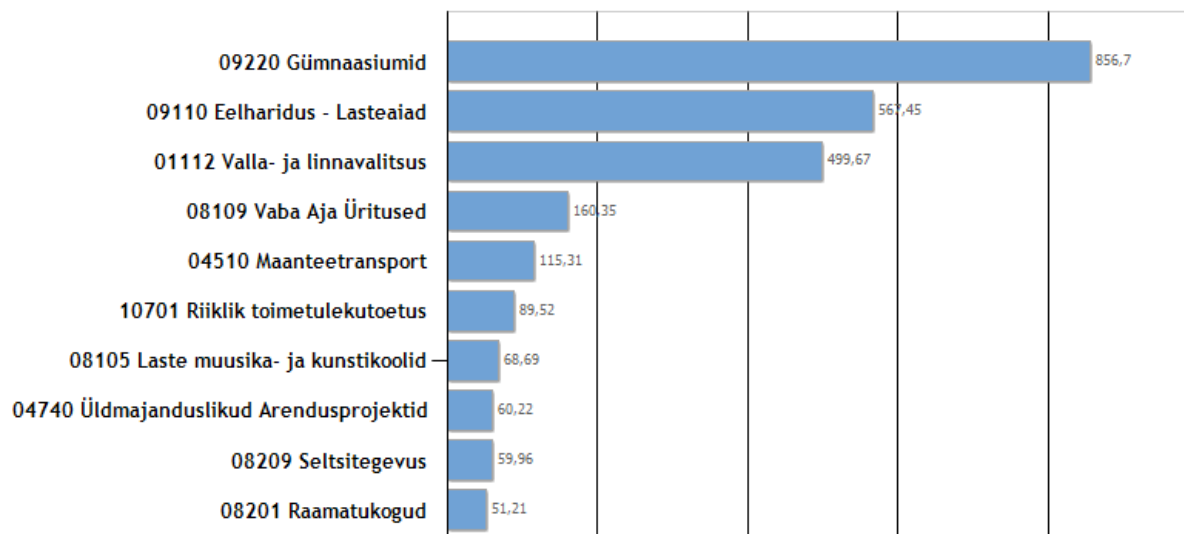

(Joonis 25. Toila valla tulude struktuur 2011. aastal. Toodud 10 suuremat tululiiki. www.riigipilv.ee)

Toila valla täpsemat tulude liigitust kõikide tululiikide lõikes vaata portaalist: riigipilv.ee/graaфикud/tulud
-> aasta 2011 -> Toila Vallavalitsus.

Valla kulude struktuuris on olulisemateks kuluvaldkondadeks haridus ja elamu- kommunaalmajandus. Valitsemiskulud püsivad ca 17% kogu kulueelarvest.

Kulud 2 913,44 tuh.EUR - Toila Vallavalitsus 2011

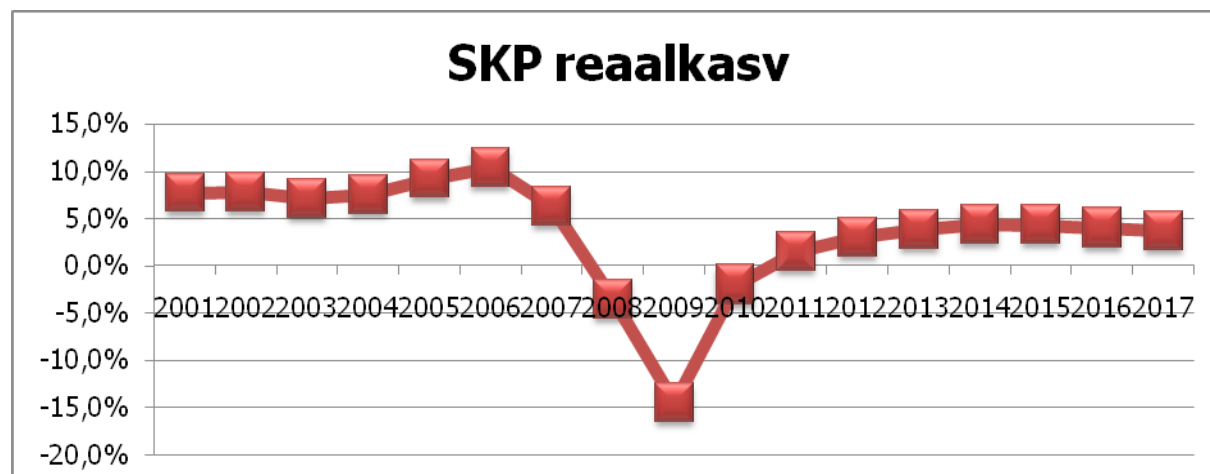
(Joonis 26. Toila valla peamiste kulude struktuur 2011. aastal. Toodud 10 suuremat kululiiki. www.riigipilv.ee)

Toila valla täpsemat kulude liigitust kõikide kululiikide lõikes vaata portaalist: -> aasta 2011 -> Toila Vallavalitsus.

Toila valla eelarve prognoosimisel saab kasutada andmeid eelneva perioodi kohta ning prognoose, mida on tehtud makrotasandi arengute hindamiseks.

Pikaajaliste prognooside osas saab kombineerida kolme tüüpi andmeid: mineviku andmed, mida me teame täpselt, tuleviku prognoos aastani 2013, mida on teinud Rahandusministeerium ja üle 2013 aasta horisondi prognoos, mille on teinud Euroopa Liidu Majanduspoliitika komitee.

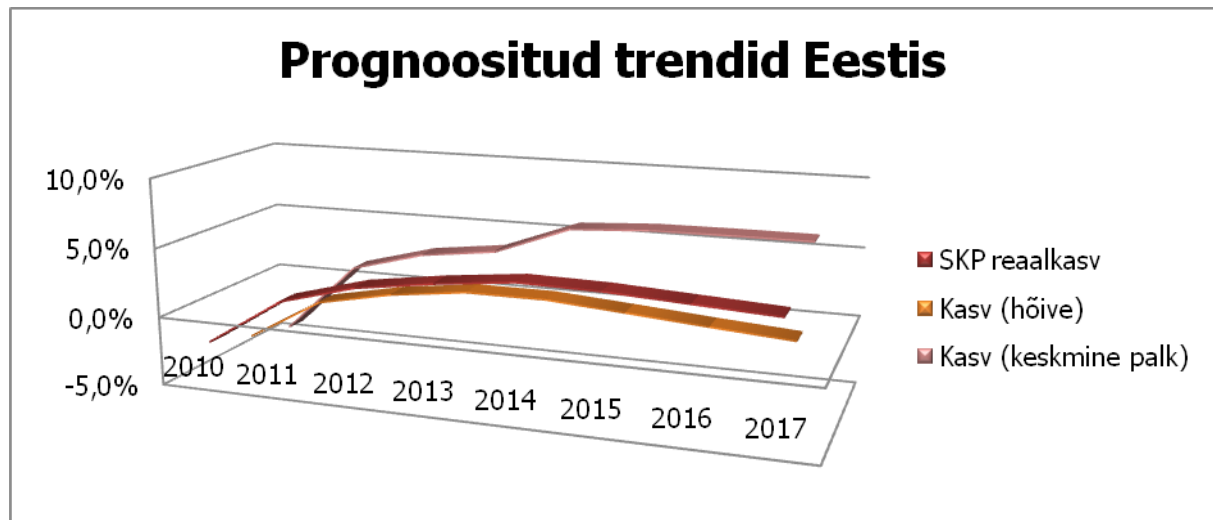
Eelnevatele prognoosidele tuginedes saab Eesti majanduskliima dünaamikat prognoosida järgnevalt:

(Joonis 27. Eesti SKP reaalkasvu prognoos. Kuni 2008 faktipõhine, 2009 – 2013 Rahandusministeeriumi andmed, 2013 – 2017 Euroopa Liidu Majanduspoliitika komitee andmed.)

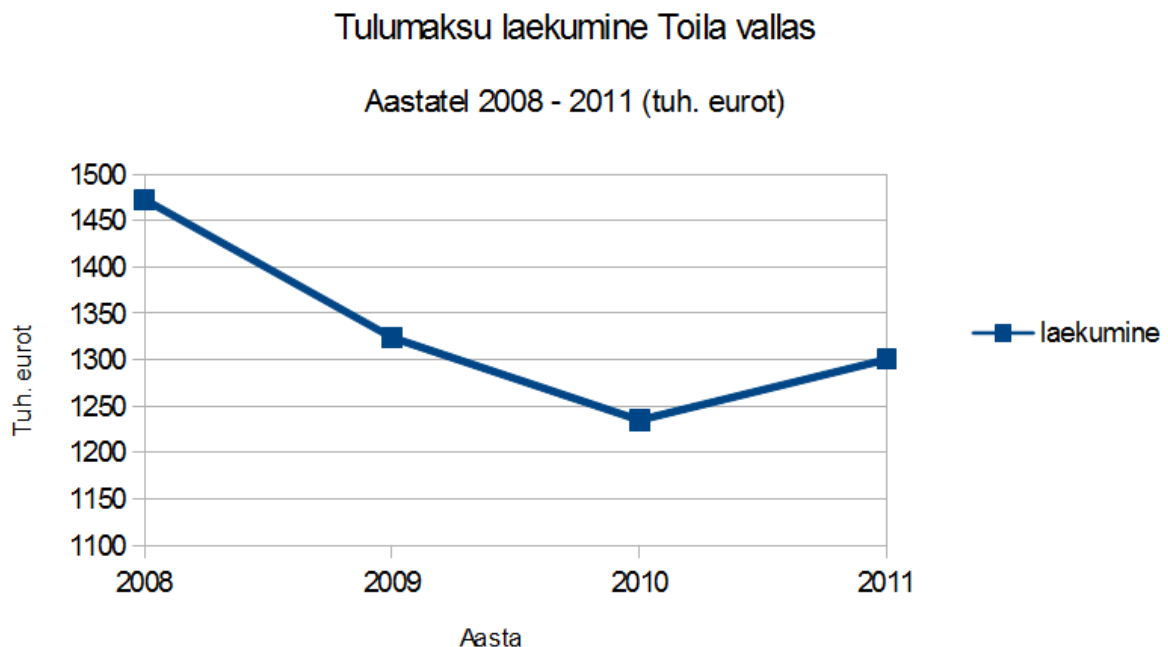
Jooksevhindades on prognoositud SKP dünaamikat võimalik vaadata jooniselt 7.

Oluliste majandusnäitajate: tööhõive, keskmise palga ja SKP reaalkasvu võrdluses saame näha, et prognoosid lähiaastateks on pigem positiivsed ning need loovad aluse hinnangule, et ka Toila valla eelarve täitumine ei halvene enam oluliselt. Kuid 2017 aasta perspektiivis ei saa olema ka kahekohalisi kasvunumbreid.

(Joonis 28. Oluliste majandusnäitajate prognoositud trendid. 2010 – 2013 Rahandusministeeriumi andmed, 2013 – 2017 Euroopa Liidu Majanduspoliitika komitee andmed.)

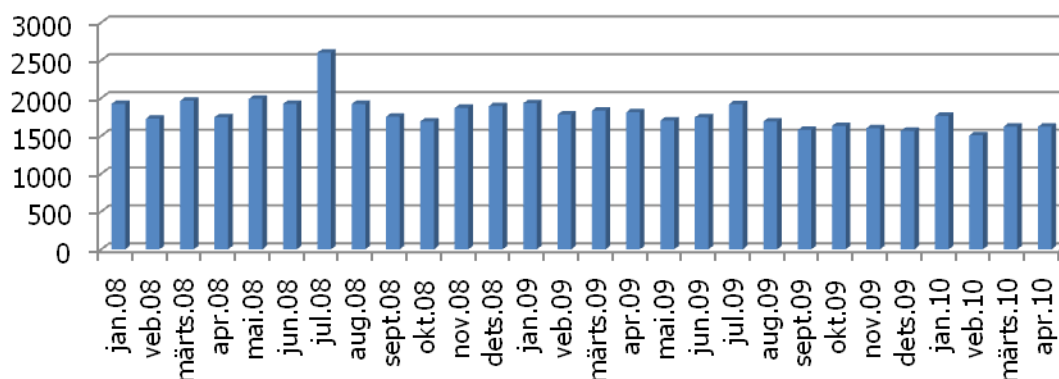
Toila valla olulisemaks sissetulekuallikaks on füüsilise isiku tulumaksu laekumised, aastatel 2008 – 2010 liikus see langustendentsil, kuid on 2011. aastal on hakanud tõusma.

(Joonis 29. Üksikisiku tulumaksu laekumise dünaamika Toila vallas (tuh. eurot). www.riigipilv.ee)

Kui tulumaksu laekumist vaadelda täpsemalt aasta lõikes võib näha küll aastasiseseid kõikumisi, kuid üldine trend on olnud sellegipoolest langev, kuigi viimased laekumised võivad anda indikatsiooni, et ka selle sissetulekuallika languse põhi hakkab kätte jõudma.

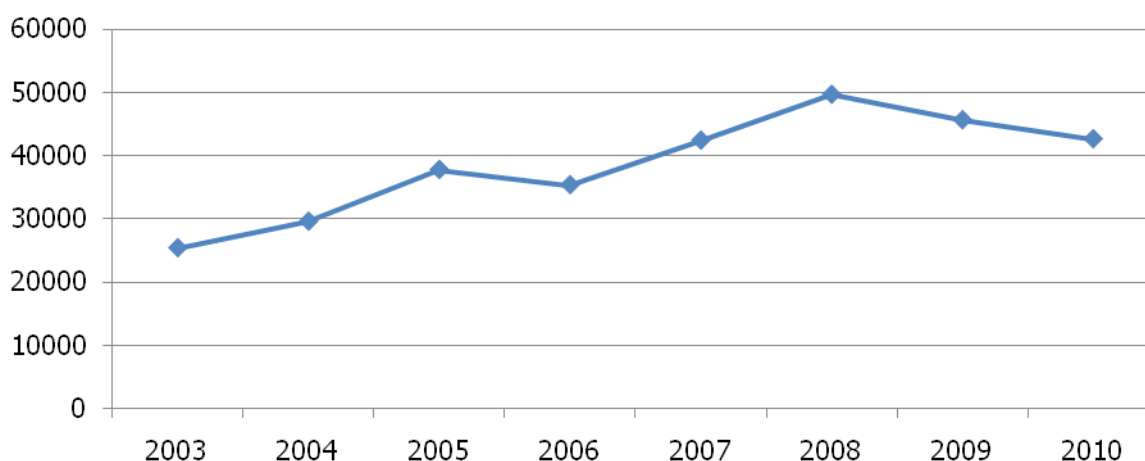
Tulumaksu laekumine Toila vallas 01.2008 - 04.2010

(Joonis 30. Üksikisiku tulumaksu laekumine Toila vallas. Rahandusministeeriumi andmetel.)

Selliste protsesside tulemusena on siiski langenud ka Toila valla eelarve tulude laekumine.

Eelarve tulud Toila vallas (tuh. EEK)

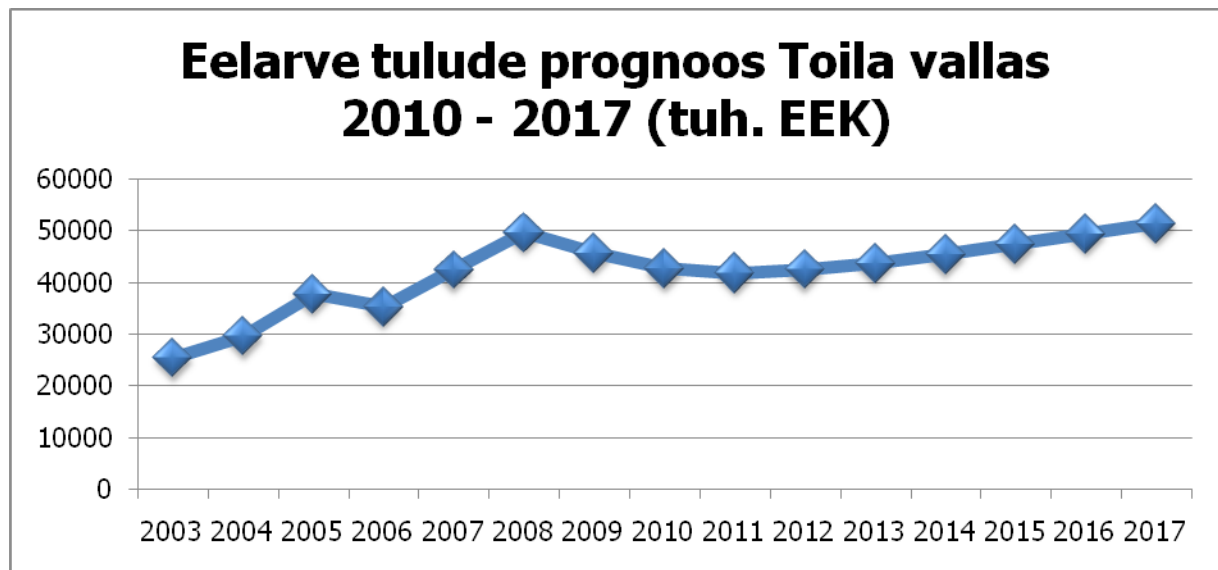
(Joonis 31. Toila valla eelarve tulude laekumine. Rahandusministeerium. Toila vallavalitsus.)

Eeltoodust tulenevalt võib määratlada Toila valla eelarveprognoosi tegemise eeldusteks aastani 2017:

- Makrotasandil järgivad arengutrendid üldjoontes Rahandusministeeriumi ja EL Majanduspoliitika komitee prognoose (st. majanduskriisi põhi on 2010 aastal saavutatud)
- Regionaalsel tasandil on arengud sarnased Eesti makrotasandi arengutrendidega, kuid võivad tulla viivitusega kuni aasta
- Ei toimu olulisi muudatusi kohalike omavalitsuste ja riigi vahelistes rahastamispõhimõtetes ja – skeemides (omavalitsustele ebasoodsas suunas).
- Säilib samal kujul „üleriigilise tähtsusega maardlate kaevandamise tasu”
- Toimib Toila valla rahvastikuprognoosi „Mõõdukas” stsenaarium

- Ei toimu haldusterritoriaalse korralduse olulisi muutusi

Nende eelduste paikapidamisel võib Toila valla eelarve orienteeruvaks suurus arengukava perioodi jooksul prognoosida järgnevalt:

(Joonis 32. Toila valla eelarve tulude prognoos 2010 – 2017.)

Arvestades üleminekut eurole aastal 2011 on eelarve prognoosi tabelis välja toodud prognoositavate eelarve tulude suurus nii Eesti kroonides kui ka eurodes.

Aasta	Tulu prognoos (tuh. EEK)	Tulu prognoos (tuh. EUR)
2010	42 622	2724
2011	41 770	2670
2012	42 396	2710
2013	43 667	2791
2014	45 326	2897
2015	47 320	3024
2016	49 355	3154
2017	51 329	3281

Valla rahanduse tugevad küljed:

- **Vald on majanduslikult jätkusuutlik ning ei ole sõltuv riiklikest dotatsioonidest.**
- **Valla majanduslik olukord võimaldab vajadusel kaasfinantseerida olulisi investeerimisprojekte.**

Valla rahanduse kitsaskohad:

- **Ressursimaksu laekumise vähenemine/kadumine lähiaastatel.**

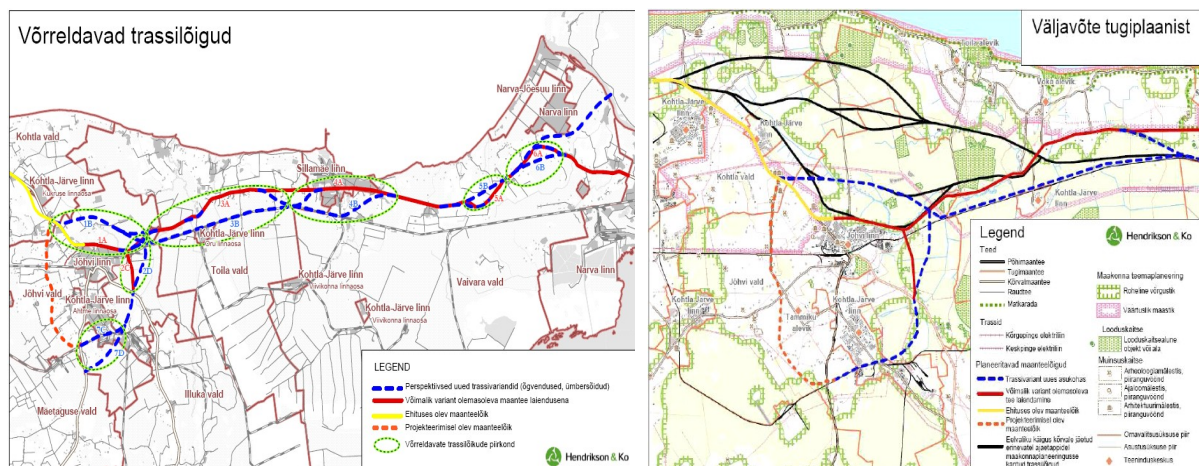
4.2 Toila valla maakasutus

Toila valla maakasutuse määrab Toila valla üldplaneering, mis on üle vaadatud 2010 aasta kevadel.

Toila valla üldpindala on 16 096,2 ha. Ülevaate maakasutusest annab alljärgnev tabel:

Maakasutajad	Maakasutajate arv	Üldpind	Sellest		
			Haritav maa	Looduslik rohumaa	Metsamaa
Vald kokku	1801	16096.1901	2676.3346	554.5514	8403.6264
Põllumajandusettevõtted ja metskonnad kokku	47	7476.3247	104.0947	56.5432	5480.9000
Sh. registreeritud omandiõigusega	34	7289.8000	0.0000	1.700	5474.6300
Talud kokku	439	3937.1011	1960.6743	332.2128	1393.4023
Sh. registreeritud omandiõigusega	331	2967.0059	1363.8980	219.6665	1186.3891
Elanike majapidamised	558	300.9082	55.8993	54.6073	33.4284
Muud kasutajad	685	2373.2440	13.5014	17.1362	415.7456
Kasutusse andmata maa	72	2008.6121	542.1649	94.0519	1080.1501

Perspektiivselt olulise küsimusena on maakasutusega haakuv Tallinn – Narva neljarealise kiirtee väljaehitamise kava ning sellega seotud võimalikud trassivalikud (vt. joonist).

Joonis 33. Väljavõtte maakonna teemaplaneeringu joonistest (Hendrikson & Ko, 2010)

4.2.1 Kaitsealad

Toila valla territoorium on osa **Saka – Ontika – Toila paekalda maastikukaitsealast**.

Toila valla looduskaitsealised territooriumid ja objektid on järgmised:

- Saka-Ontika-Toila paekallas; Päite pank
- Toila taimestiku kaitseala
- Toila – Oru park, president Konstantin Pätsi kunagise suveresidentsi asukoht, mis praegu on piirkonna maastiku ehteks. Pargis kasvab 258 erinevat puu- ja põõsaliiki, mille tõttu on Eesti kõige rikkalikum taimestikukaitseala

- Voka park
- Aluoja joa astangud
- Oru pargi kivi
- Pühajõe pärnad.

4.2.2 Heakord ja haljastus

Vanemates väikeelamupiirkondades leidub iseloomuliku haljastusega tänavaid, mis oluliselt parandavad elukvaliteeti ning kinnisvara hinda neid ümbritsevatel kruntidel.

Asulate terviklikuks kujundamiseks ning soodsa ja atraktiivse elukeskkonna tagamiseks on vajalik detailplaneeringud koostada valla korraldamisel suuremate kokkukuuluvate alade kaupa, mis tagaks nii haljasalade kui ka teede võrgustiku ning ka piirkondade üldilme terviklikkust. Arenguperspektiive arvestades tuleb koostatavates detailplaneeringutes ja/või projektides lahendada ka konkreetsete elamugruppide haljastus.

Valla territooriumil toimivate maaparandussüsteemide kasutamine, puhastamine ja korrastamine on oluline nii alevike heakorra tagamisel kui ka külade heakorra tagamisel.

4.2.3 Ajaloo-, arheoloogia-, kultuurimälestised

Ajaloomälestised

- Toila Altküla kool;
- Teatrimaja mälestuskivi Toilas;
- Seremetjevi kindlustuste vöönd Pühajõe kaldal;
- Elumaja Toilas (Pikal tänaval), kus suvitasid korduvalt kirjanikud Adson ja Visnapuu ning luuletaja Marie Under;
- Igor Severjanini mälestustahvel;
- Pühajõe kalmistu; Pühajõe kiriku esine kalmistu
- Toila kalmistu

Arheoloogiamälestised

- Kaks kalmet Toila kalmistu kõrval;
- Toila kultuse kivi;
- Kultuse kivi Kaljuranna endise kontorihoone juures;
- Neli kivikalmet Vokas, kultusekivi;
- Päite asula ja sealne rauasulatuse koht;
- Kultusekivi Toila (Altküla) kooli vastas;
- Kivikalme Uikalas;
- Toila-Altküla asulakoht; kivikalme; kaks kultusekivi.

Kunstimälestised 1939. aastal skulptor Herman Halliste loodud kaks karu Oru pargi väravas

- Kolm hauda Toila kalmistul
- Kaks kiviristi Pühajõe kiriku juures

Skulptuurid

- Aivar Simsoni alias *Simson von Seakyll*'i taiesed: Palmatum Mare, Paat, Hüljes Tauno, 2 karu pargi väravas jm.
- Põhjarannik
- Simon ja Glass
- Oru park – 3 graatsiat
- Päikesekell Oru pargi lossiplatsil

Arhitektuurimälestised

- Kohvimäe talu elamu ning ait-laut Pühajõe, 19. sajand;
- Pühajõe kirik 1836-1838, 1990;
- Altküla/Toila külakooli hoone, 1854. a

Toila maakasutuse tugevad küljed:

- ***On olemas toimiv ja asjakohane üldplaneering***
- ***Vallas on suur hulk olulisi loodus- ja kultuuriobjekte, mis omavad turismialast potentsiaali***
- ***Maaomanike eestvedamisel on algatatud maaparandusühistu, kes hakkab tulevikus valla kaasabil tegelema maaparandussüsteemide korrastamisega***
- ***Vald on säilitanud tervikliku maakasutuse ning on välditud stiihilist arendust***

Toila maakasutuse kitsaskohad:

- ***Maaparandussüsteemid on vananenud. Vajalik on tagada nende süsteemide toimimine, et vältida põllu- või karjamaade soostumist***
- ***Olemasolevate veekogude seisukord ei võimalda kuivendussüsteemide normaalset toimimist***
- ***Valesti planeeritud ligipääsuteed hajaasustusel kruntidele***

4.3 Haridusvaldkond

4.3.1 Alusharidus

Laste päevahoiu teenust pakutakse kahe lasteaia („Naksitrallid” Vokas ja „Naerumeri” Toilas) baasil ligi 130-le lapsele, mis võimaldab nende vanematel tööl käia. Lasteaiad on oma personaliga üks osa sotsiaalsest võrgustikust, mis toetab peresid laste kasvatamisel.

Toila valla lasteaiad pakuvad vabade kohtade olemasolul laste päevahoiu teenust ka naabervaldade elanikele.

Toila valla alushariduse korralduse printsiibid on ära toodud Toila valla alushariduse arengukavas 2009 – 2013.

Toila valla alushariduse arengukava põhieesmärk on:

- luua vallas elavatele lastele võimalused isiksuse igakülgseks arenguks ja toimetulekuks järgmises elu- ja haridusetapis ning
- tagada valla koolieelsetes lasteasutustes lastehoid, kooliks ettevalmistus, eakohane ja mitmekülgne kehaline ja käeline tegevus, tervisearendus, võimalused organiseeritult tegutseda huvialade ja muu meelepärasega.

Kõik 5-6 aastased Toila valla lapsed peavad saama kvalifitseeritud pedagoogide poolt süstemaatilise ettevalmistuse kooliastumiseks.

4.3.2 Gümnaasiumiharidus

Toila Gümnaasiumis õpib 01.01.2011 seisuga 233 õpilast 29 õpetaja käe all. 2003. aasta kevadeni toimus 1.-4. klassi õppetöö paralleelselt Voka alevi olmehoones, kus õppis u. 70 õpilast.

Gümnaasiumil on kasutada kaks hoonetekompleksi, uus (ehitatud 1974.a.) ja vana hoone (valminud 19. saj. lõpus). Uues hoones asuvad ainekabinetid, õpetajate tuba, administratsiooni ruumid,

arstikabinet, spordisaal (kasutatakse ka aulana), söökla.

Vanas hoones asuvad algklasside „koduklassid“, Toila Muusika- ja kunstikooli ruumid, raamatukogu, ainekabinetid, jõusaal ja nn. väike saal kontsertide ja ürituste korraldamiseks.

Suurem osa õpilastest elavad Toila vallas, ligikaudu 10% õpilastest on pärit teistest omavalitsustest.

Õppetöö – õpetamine koolis on kindlaks määratud Toila Gümnaasiumi õppekavaga, mis omakorda lähtub Põhikooli ja gümnaasiumi riiklikust õppekavast. Toila Gümnaasiumi õppekava on õpetajad loonud alates riikliku õppekava kujundamise algusest. Kooli õppekava üldosa sai oma esialgse kuju 1996/97 õppeaastal. Peale seda on koostanud aineõpetajad oma ainekava vastavalt riikliku õppekava rakendamise etappidele. Toila Gümnaasiumi õppekava on suures osas uuendatud 2011. aastal ning selle uuendamine jätkub pideva protsessina. Toila Gümnaasiumis on võimalik valida 3 õppesuuna vahel, milleks on sotsiaalsuund, kultuurisuund ja real- ja loodussuund.

Erinevate ringide kaudu on õpilastele loodud tingimused nii sportimiseks kui huvitegevuseks. Majandusõpetuse raames loodud õpilasfirmades saavad õpilased algtõed ettevõtlusest. Koolis töötab Õpilasomavalitsus. Samuti on kool korraldanud B-kategooria autojuhilubade ja väikelaevajuhtide kursusi.

Toila Gümnaasium kuulub pilootprojekti „Ettevõtlik kool“, mis on suunatud ettevõtlikkushariduse edendamiseks koolis. Läbi erinevate ettevõtlikkusprojektide on Toila Gümnaasiumit saanud edu „Ettevõtlik kool“ projektikonkurssidel.

Aprillis 2011 lõppes Toila Gümnaasiumi rekonstrueerimine, mille kogumaksumus oli veidi üle 800 000,00 euro ja mia 85% ulatuses rahastati Euroopa Liidu Struktuurfondidest.

4.3.3 Toila Muusika- ja kunstide kool

Muusika ja kunstikooli eesmärk: laste loomevõime avastamine ja kavakindel arendamine, professionaalse muusika- ja kunstitariduse õppeks tarviliku ettevalmistuse andmine õpilaste koduvallas ning kohaliku kultuurielu edendamine eesti kultuuritraditsioone järgides.

Lisaks kohaliku omavalitsuse finantseerimisele on kool saanud toetust ka Haridusministeeriumilt, ühtlasi on kehtestatud õpilastele tasu 9,6 eurot kuus.

Toila Muusika- ja kunstikoolil on Haridus- ja teadusministeeriumis registreeritud alljärgnevad õppekavad:

- klassikaline kitarr,
- plokflööt,
- saksofon,
- klaver,
- akordion,
- väikekannel,
- ja kunst.

Perspektiivne suund on täiskasvanutele suunatud kursuste juurutamine.

4.4 Kultuuri ja spordivaldkond

Toila valla spordiobjektid:

- Spordisaal, jõusaal ja staadion Toila Gümnaasiumis, liuväli talvel

- Voka spordikeskuse spordihall, staadion ja jõusaal
- Pühajõe motokrossirada - avaliku kasutuse lepinguga renditud MTÜ Pühajõe Motokeskusele
- Voka nelja rajaga siselasketiir
- 25-meetri ujula, tenniseväljak, võrkpalli- ja korvpalliplatsid ning piljardi ja lauatenise mängimise võimalused Toila Sanatooriumis
- Föhrenhofi väljakul tenniseväljakud, korvpalli- ja *skate*-väljak, perspektiivis jalgpalli, petangi ja ranavõrkpalli väljakud
- Rannavõrkpalli väljak Toila sadama- ja rannaalal

Juhendajaga treeningud:

(kasutatakse ka väljaspool valda treeningvõimalusi, allolevad on ainult valla treeninggrupid)

- korvpall (MTÜ Korvpalliklubi Viru Basket)
- suusatamine (MTÜ Alutaguse Suusaklubi)
- purjetamine (MTÜ Toila Sadama Jahtklubi)
- pump, yoga & pilates, aeroobika, ringtreeningud, vesiaeroobika (MTÜ Finifit)
- ujumine (MTÜ UK Aktiiv)
- võrkpall (MTÜ Võrkpalliklubi TOI-VO)
- triatlon (MTÜ Viru Spordiklubi)

Toila valla kultuuriobjektid:

- Toila valla rahvamaja (Voka olmehone), kus asub ka Toila valla noortekeskus ning toimub peamine seltsitegevus Toila vallas. Hoone vajab täielikku renoveermist, mille järgselt oleks võimalik seda maksimaalselt kasutada, sh kasutada sealset saali valla esindussaalina
- Toila seltsimaja (renoveerimist vajav)
- 1995. aastal valminud Toila laululava Oru pargis – maakonna suurim väliürituste korraldamise paik
- Pühajõe kirik ja pastoraadihoone
- Toila Gümnaasiumi vaatetorni ekspositsioon
- Toila ja Voka raamatukogud
- Pritsikuur – ajalooline vabatahtlike pritsimeeste kuur isetegevuste läbiviimiseks
- Oru park – erinevad kohad kultuurisündmuste läbiviimiseks, nt lossiplats, paviljon jt

Toila vald on koostanud valla kultuuriühenduste jt aktiivsete mittetulundusühingutega koostöös valla kultuurikorralduse kava, mis seab kultuurivaldkonna eesmärgid lähtuvalt arengukavast kuni aastani 2017. Kultuurikorralduskava on arengukava lisana selle lahutamatu osa.

Kultuuri ja spordivaldkonna tugevad küljed

- ***On olemas heal tasemel spordikompleks Vokas***
- ***Toimib aktiivne kolmanda sektori tegevus kultuuri- ja spordivaldkonnas***
- ***Erinevate kultuurikollektiivide rohkus ja eestvedajate olemasolu***
- ***Toila laululava kui maakonna suurima väliürituste paiga olemasolu***
- ***Purjetamine on muutunud noorte seas populaarseks***

- *Heal järjel korvpalli- ja suusatreeningute läbiviimine ning kvaliteetsed tingimused nende harrastamiseks*
- *Valmimas on Toila terviserada, mis asub Oru pargis ning saab olema üks Eesti atraktiivsemaid terviseradasid*
- *On olemas mitmeid mittetulundusühinguid, kes veavad eest erinevaid treeninguid nii lastele kui täiskasvanutele*
- *Koostöös Jõhvi Kontserdimajaga toimiv kultuuribussi kontseptsioon – eraldi bussitranspordi võimaldamine teatud kultuurisündmustele suunal Voka – Toila – Jõhvi*

Kultuuri ja spordivaldkonna kitsaskohad

- *Puudub piisavalt kvaliteetne kultuurivaldkonna tehniline infrastruktuur (kooskäämiskohad)*
- *Kolmanda sektori ja vallavalituse tegevuste koordineerimine kultuurivaldkonnas on ebapiisav*
- *Kogukondadevahelise kokkuleppe saamise keerukus funktsioonide jagamiseks Toila ja Voka alevike vahel*
- *Laululava vähene kasutatus kultuurisündmuste läbiviimiseks nii kohalikul, maakondlikul kui riiklikul tasandil*
- *Amortiseerunud Voka staadion, mis ei võimalda seda vastavalt olemasolevale nõudlusele maksimaalselt rakendada – maakonnas tervikuna puudub nõ esindusstaadion*
- *Toila Gümnaasiumis olevate ruumide vähene kasutatus valla ühingute jt huvigruppide poolt (olemas kõik vajalikud tingimused ja vahendid)*

4.5 Sotsiaalvaldkond

Toila valla elanikele, kellele on arstliku komisjoni otsusega määratud raske või sügav puue on võimalus määrata hooldaja ning maksta viimasele puudega inimese hooldamise eest hooldajatoetust. Samas võib näha, et on olemas vajadus kvaliteetsema hooldajateenuse järele.

Hetkel ostetakse vajalikku teenust hooldekodudelt (lisaku Hooldekodu, Hooldekogu „Rudolf“, SA Jõhvi Hooldekodu, Alutaguse Hoolekeskus, Jõhvi Hooldushaigla ja Sillamäe Haigla). Nimetatud hooldekogudega on sõlmitud lepingud ja Toila vald maksab osaliselt vastava teenuse eest, kui hooldekodus elaval Toila valla elanikul ei ole lähedasi, kes on kohustatud tema eest teenuse tasuma.

Tervishoiuasutustest töötavad vallas Voka ja Toila perearstikeskused, kus võtavad vastu perearstid ning võimalik on anda analüüse. Perspektiivis võib olla otstarbekas need perearsti piirkonnad ühendada, et tagada perearstile parem majanduslik toimetulek.

Vokas osutatakse hambaraviteenust.

Toila vallas makstakse järgmised sotsiaaltoetuseid:

- noorte perede sünnitoetus

- matusetoetus
- hooldajatoetus
- huviala- ja üldhariduskoolis õppimisega seotud kulud
- transpordiga seotud kulud
- toidukulud lasteaias
- ravimite ostmist ja raviteenuseid
- küttega seotud kulud
- erakorraliste olukordade tekkimisel seotud kulud

Toilas on 270 kohaga heal tasemel 1990. aastal rajatud Toila SPA, kus ravitakse liigeste, soolte ja südameveresoonkonna haigusi. Sanatooriumi koosseisu kuulub 9-korruseline majutuskorpus, puhkekorpus, mudaravila, majandusplokk, garaažid ja töökojad. Sanatooriumi kompleksis on lisaks hotellile ka basseini ja viiest erinevast saunast koosnev saunakeskus Toila Termid. Sanatooriumis pakutakse 50 erinevat protseduuri: soolakamber, soojusravi, veeravi, elektriravi, sooltepuhastus, inhalatsiooniprotseduurid, kuivvenitus, võimlemine, massaaž jne. Siiski on tegemist suhteliselt kalli teenusega, mis ei ole kogu valla elanikkonnale kättesaadav.

Vajadus on tugiisikuteenuse ja isikliku abistaja teenuse järele, mis oleks korraldatud kas avaliku- või III-sektori baasil.

Sotsiaalvaldkonna tugevad küljed:

- **Sotsiaalse suunitlusega teenuste kättesaadavus on hea (erasektori või teiste avaliku sektori partnerite baasil)**
- **Tugeva sotsiaalse infrastruktuuri olemasolu lähimavalitsustes**
- **Piisava info olemasolu erinevate sotsiaalteenuste jt -võimaluste kohta**

Sotsiaalvaldkonna kitsaskohad

- **Hooldusteenuse kvaliteedi parandamise vajadus vallas**
- **Puudulikul tasemel omastehooldus**
- **Puudulik tugi ja koolitusvõimaluste vähesus koduhooldajatele**
- **Toimetulekutoetuse vähene seotud avaliku kasuliku tööga**
- **Suureneb sotsiaalteenust vajavate inimeste osakaal**

4.6 Valla majanduse valdkond

4.6.1 Elamumajandus

Toila vallas on korter-ridaelamuid kahes suuremas asulas: Toilas ja Vokas, milles elab vastavalt keskmiselt 450 ja 900 inimest. Eramuid on Toilas 270 (elanikke keskmiselt 330), Vokas 24 (50) ning valla teistes külates ja aiandusühistutes elab ligikaudu 770 elanikku. Võrreldes 2001. aastaga on suurenenud eelkõige **eramute** arv ning **külade** (Konju, Pühajõe) elanike arv.

Toila vallas olevad majapidamised ja aiandusühistud

Toila alevik	270 majapidamist	2 ridaelamut	12 korruselamut
--------------	------------------	--------------	-----------------

Voka alevik	24 majapidamist	7 ridaelamut	14 korruselamut
Voka küla	52 majapidamist		
Altküla küla	35 majapidamist		
Konju küla	90 majapidamist		2 korruselamut
Martsa küla	16 majapidamist		
Metsamägara küla	4 majapidamist		
Päite küla	27 majapidamist		
Pühajõe küla	80 majapidamist	1 ridaelamu	
Uikala küla	2 majapidamist		
Vaivina küla	28 majapidamist		2 korruselamut

AÜ Kaasiku	63 krunti
AÜ Martsa Järv	52 krunti
AÜ Martsa Laht	20 krunti
AÜ Martsa Rand6	1 krunti
AÜ Ristiku	38 krunti
AÜ Kaluriküla	26 krunti
AÜ Voka Aed	76 krunti
AÜ Voka Kajakas	36 krunti

Toila valla elanike arv olemasolevate ja loodavate elamispaikade põhjal võib kasvada hinnanguliselt maksimaalselt 3000 elanikuni, mis tagaks olemasoleva infrastruktuuri ratsionaalse rakendatuse ja kvaliteetse elukeskkonna.

Majade paremaks hooldamiseks on enamikul kortermajadest loodud **korteriühistud**. Voka asulas olevate majade seisukord on hea, parendatud on soojapidavust ning fassaade.

Toila ja Voka alevikud on ainukesed kompaktsed hoonestusega alad vallas, millel on mitmekülgsest arenenud infrastruktuur.

Elamumajanduse tugevad küljed:

- ***Elamufond on üsna heas korras, palju on uusehitusi eramute näol***
- ***Toila vald on populaarne elamise koht ning seetõttu on kinnisvara hinnad kõrgemad kui ümbritsevates piirkondades***

Elamumajanduse kitsaskohad:

- ***Seoses kõrgete kinnisvara hindadega on noorte perede asumine Toila valda raskendatud***
- ***Korteriühistute ümarlaual puudub formaalsus – ümarlaud ei ole käima läinud ning selle käimalükkamise osas on huvi passiivne***

4.6.2 Kommunaalteenused

Küte

Soojavarustus hajaasustuses ning väikeelamute piirkonnas lahendatakse üldjuhul **individuaalkütte baasil** (puitküte, elektriküte, õliküte, gaas), kui ei ole võimalust kasutada eelisarendatavat keskkonnasõbralikumat küteliiki, nt maakütet vms.

Voka korterelamutes baseerub keskküttesüsteem lokaalsetele gaasikatlamajadele. Toilas on enamus elamutes eramud, mida köetakse puuküttega. Korterelamute kütmiseks kasutatakse põhiliselt gaasi-, kuid ka puu-, ja elektrikütet.

Gaasivarustuse arendamiseks on vallas selged tulevikukavad, mida viiakse ellu etapiviisiliselt, vastavalt nõudluse kasvule. Olemasolevates elu- ja tööstusrajoonides näeb AS Eesti Gaas keskkonnahoiu ja majanduslikkuse seisukohalt gaasi kasutamise kasvu ja võrkude arendamist.

Korteriühistud on läinud üle individuaalküttele ning toimub järk-järguline iseseisva opereerimisele üleminek.

Küttekorralduse tugevad küljed:

- **Individuaalküte on paindlik kütuse liikide ja nende kasutamise osas**
- **Korraliku elektri- ja gaasivarustuse infrastruktuuri olemasolu**

Küttekorralduse kitsaskohad

- **Kõrged küttehinnad vähendavad oluliselt korterite väärtust ning teevad korterite soetamise noortele peredele ja teistele vähem kindlustatud elanikkonna gruppidele mitte jõukohaseks**
- **Majasisesed küttesüsteemid pole kaasajastatud ning majade soojapidavus on kehv**

Vesi ja kanalisatsioon

Valla joogiveega varustamine baseerub põhjaveel Toila-Voka-Oru veehaarde kaudu, kus kasutatakse kambriumi-vendi veekompleksi põhjavett. Maavarade Komisjon on Toila-Voka-Oru **põhjavee tarbevaruks kinnitanud 1000m³ ööpäevas**. Vee tarbimine puurkaevudest on piirkonniti erinev, seetõttu esineb kuivadel suvedel veevarustuse häireid.

Toila alevikus on kommunaalteenustega varustatud korter- ja ridaelamud ning 120 eramut, ülejäänud majades vee- ja kanalisatsioonisüsteem puudub. Piirkondades, kus ühisveevarustus puudub on kasutusel **lokaalsed veevarustussüsteemid**.

Alevikus on kolm ühisveevõrku oma puurkaevudega. Kokku on ühisveevärkidega ühendatud 3 puurkaevu ja 2 reservis.

Toila Gümnaasiumil on oma veevõrk, mis varustab ka Pühajõe küla. Toila sadamat ja randa varustab joogiveega oma puurkaev.

Tuletõrjerveevarustus Toila alevikus baseerub hüdrantidel (3).

Ühisveevõrguga on ühendatud kõik **Voka aleviku** kortermajad, ridaelamud ja enamus eramaju. Kokku on ühisveevõrguga ühendatud kolm puurkaevu, millest 2 töötavad.

Voka asula tuletõrjeevarustus põhineb Voka paisjärvel. Tulevikus tuleb kogu asula tuletõrjeevarustus lahendada hüdrantide baasil.

Martsa külas on aianduskooperatiivide territooriumi majapidamiste veeallikaks madalad puurkaevud.

Konju külas on põllumajandusühistul kasutusel madal puurkaev, mis on mõeldud lauda veega varustamiseks, kuid sellest võtavad vett ka lauda lähiümbruses paiknevad majapidamised. Konju külas Voka asulaga külgneval osal on samuti majapidamistel kasutusel oma puurkaevud.

Toila alevikus on ühiskanalisatsiooniga ühendatud kõik asula kortermajad, ridaelamud ning osaliselt ka eramud, lisaks mõned ühepereelamud kalatööstuse ja sanatooriumi lähiümbruses. Piirkondades, kus ühisveevarustus puudub, on kasutusel lokaalsed kogumismahutid.

Ühiskanalisatsiooni rajamine Toila asulas on väga oluline kuna asula piires on põhjavesi pindmise reostuse eest kaitsmata.

Toila Gümnaasiumil on oma reoveepuhasti. Toila sadama olmereoveed ja ranna välikäimlast kokkukogutud reovesi veetakse Toila reoveepuhastisse.

Voka alevikus ühiskanalisatsioon on ligikaudu 95% majapidamistest: kõigil Narva mnt, Tiigi ja Metsa tänava korrusmajadel, ridaelamutel ja enamikel eramajadel. Alevikus on üks reoveepuhasti.

Ülejäänud valla territooriumil käesoleval ajal ühiskanalisatsioon puudub. Uutes planeeritavates elamupiirkondades on ühiskanalisatsiooni rajamine kohustuslik.

Jäätmekorraldus

Toila Vallavalitsuse poolt 2007. a sügisel korraldatud avalikul konkursil jäätmeveo ainuõiguse andmiseks osutus kõige soodsama hinna pakujaks Ragn-Sells AS. Sellest tulenevalt teostab perioodil 01.02.2008 - 31.01.2013 olmejäätmete vedu Toila vallas asuvatele füüsilistele ja juriidilistele isikutele üksnes Ragn-Sells AS. Jäätmeveo korradamine toimub vastavalt asjakohasele Jäätmekavale.

Korraldatud jäätmevedu hõlmab:

- segaolmejäätmed
- vanapaber ja- papp

Vee ja kanalisatsioonivaldkonna tugevad küljed:

- ***Vee- ja kanalisatsioonisüsteemide rajamisse on õnnestunud kaasata arvestataval hulgal toetusrahastust***
- ***Jäätmekäitluse korraldusse on õnnestunud kaasata toetusrahastust, valminud on jäätmemajad ja ohtlike jäätmete äraandmise punkt***

Vee ja kanalisatsioonivaldkonna kitsaskohad

- ***Toila ja Voka alevikes, Konju külas ei ole kõik kompaktselt koos olevad eramud varustatud tsentraalse vee- ja kanalisatsioonisüsteemiga ning osa reovett võib sattuda endiselt pinnasesse***

4.6.3 Valla tehniline infrastruktuur

Teed

Toila valla tähtsaim maantee on Ida-Virumaa ajalooliselt oluline ida-läänesuunaline Tallinn-Narva maantee, mis läbib valla territooriumi 12,2 km ulatuses. Kõrvalteedena on tähtsad järgmised teed: Kõrve-Toila, Saka-Ontika-Toila, Toila kooli tee, Toila-Voka keskus, Toila-Voka, Voka-Sillamäe, Konju-Voka.

Toila vallas on kohalikule omavalitusele kuuluvaid teid 63,9 km, sh asfaltbetoonkattega 27% ehk 17 km, mustkattega 4% ehk 2,5 km, kruusateid 57% ehk 36 km ja pinnaseteid 3% ehk 1,6 km.

Planeeritud on viia pinnas- ja kruusateed enamjaolt mustkatte või asfaltbetoonkatte alla, nii et viimaste osakaal oleks u 60% valla teedest.

Lahendamata on pargist randa mineva tee saatus. Pargist läbi kulgeva tee osas on vajalik rajada sõidukitele mõeldud tee kõrvale ka kõnnitee.

Vallas puuduvad arvestatavad kergliiklusteed, millel saaks liikuda jalgratta, rula või rulluiskude vms.-ga. Oluline oleks kergliiklusteede võrgustik arendada välja selliselt, et see võimaldaks ühendust maakonnakeskuse Jõhviiga.

Ühistransport

Valla bussiliiklus suurematesse linnadesse on küllalt hästi korraldatud. Toila asulast sõidab iga päev mõlemas suunas läbi kaks Tallinn – Oru bussi, millele lisandub reedel ja pühapäeval samal suunal veel üks buss. Vallal on tihe ühendus ka 12 km kaugusel asuva Jõhvi linnaga, mida suveperioodil veel täiendatakse.

Ühistranspordi seisukohalt on probleemiks liiga hõre bussiliiklus nädalavahetustel ning pühapäeval õhtuse bussi puudumine, mille tõttu ei ole Toila ja Voka inimestel enam peale kella 17:00 võimalik Jõhvist koju sõita. Vallasiseselt sõidab teatud kellaaegadel Voka – Jõhvi buss ka läbi Toila. Piisava nõudluse olemasolul on võimalik Voka – Toila vahel sõitva bussi graafikut tihendada.

Toila sadam

Toila sadam on Toila valla omand. Sadama haldaja on AS Toila V.V. Käesoleval hetkel hoiavad oma aluseid Toilas peamiselt kohalikud kalurid, samuti kohalikud kaatrite ja jahtide omanikud. Sadamas on hetkel 10 väikealuse kohta, siiski ei suudeta jahtide ja kaatrite hoiustamisteenust piirkonna harrastusmeresõitjatele ja väljastpoolt piirkonda saabuvatele turistidele pakkuda, kuna **sadam ei vasta kaasaegsetele ohutustingimustele** (alates sissesõidust sadamasse ja olmetingimustega sadamas). Toila valla huvi on sadama renoveerimise ja kaasajastamise kõrval luua tingimused sadama haldajale iseseisvaks opereerimiseks sadama majandamisel.

Toila sadama teostatavus-tasuvusanalüüsi ja äriplaani kohaselt rajatakse olemasoleva sadama idaossa jahtide ja väikelaevade randumiseks külaliskai kuni 150 alusele. Sadama arenguga seonduvalt on oluline uue juurdepääsutee rajamine läbi endise piirivalve territooriumi otse sadamasse, mis võimaldaks rasketranspordiga liikumist nii uue sadama ehitusperioodil kui hilisemas tulevikus sadamas teostatavate töödel.

Infrastruktuurist tulenevad tugevused:

- **Toila on hästi seotud ümbritsevate piirkondadega läbi autoteede võrgustiku**
- **Päevane ühistranspordi korraldus on kvaliteetne**
- **Toila sadamas on aktiivselt tegutsemas mitmeid kolmanda sektori organisatsioone, kes elavdavad sadama toimimist**

Infrastruktuurist tulenevad kitsaskohad

- **Puudulik kergliiklusteede võrgustik ning kergliikluteel põhineva ühenduse puudumine maakonnakeskusega**

- *Sadama puudulik infrastruktuur, mille tõttu ei suudeta pakkuda kvaliteetset sadamateenust nii kohalikele kaluritele, hobimeresõitjatele kui mereturistidele*
- *Toila – Pühajõe – Voka kergliiklustee puudumine*
- *Oru pargi teekatete kesine hooldus talvisel perioodil*
- *Automaattankla puudumine valla territooriumil*

4.7 Ettevõtlusvaldkond

Põllumajandus

Põllumajanduse osakaal majanduses tervikuna vähenes endise kolhoosi ettevõtete kadumisel, mil asemele on tekkinud talud ja osaühingud. 1993. aastaks loodud taludest on käesoleval ajal arvestatava kaubandustoodanguga põllumajandusettevõteteks kujunenud 6, tootes liha, piima ja taimekasvatussaadusi nii kodumaisele kui ka eksportturule.

Maatulundus- ja metsamaast 3937 ha kuulub taludele, 7476 ha teistele põllumajandusettevõtetele ja metskondadele, 300 ha elanike majapidamistele, 2373 ha muudele kasutajatele ning 2008 ha on kasutusse andmata maa.

Töötlev tööstus

Tootmistegevus baseerub traditsioonidega kalandusel. Suurim ettevõtte on kalatöötlemisega tegelev osaühing Viru Rand, mille tootmishooned asuvad peamiselt Toilas. Vokas asuv kalatööstus kuulub Seilberg LLC, Voka KT LLC-le. Lisaks saab töötleva tööstusena tuua Vokas asuvat nanotehnoloogiaga tegelevat ettevõtet ning kalastustarvete tootmist.

Metallitöötlemisega tegelevad ettevõtted Vokas AS Voka Masin ja Toilas OÜ Toila MET.

Ehitusettevõtjatest on oluline AS Ferdmaster, mis on registreeritud ja osaliselt ka tegutseb Toila vallas.

Kaubandus ja teenindus

Toila valla suurim turismi-, ja majutusettevõtte on 270 kohaga Toila SPA hotell, mille kompleksis on basseini ja viiest erinevast saunast koosnev saunakeskus Toila Termid ning eksklusiivne Orhidee Wellness keskus.

Lisaks on järgnevad teenindus ja kaubandusasutused:

Kauplused Toilas ja Vokas

Toitlustusasutused Toilas - restoranid "Fregatt" ja "Mio Mare", Vokas trahter „Mõisa Ait“

Majutusasutused - Toila SPA hotell, kämping Männisalu, Villa Meretare, Toila Puhkemajad, Tia B&B, Pühajõe Puhkemaja, Lea kodumajutus, Aluoja Puhkekeskus, Motovilla.

Turismivaldkond

Turismimeelalahutuse väljaarendamine ning turistidele pakkumine on üks olulisemaid ettevõtluse ja arengu valdkondi. Toila kuurorttoote väljaarendamise printsiibid ning tegevuskava on toodud ära arengukava lisa „Toila kuurorttoote perspektiivse väljaarendamise kava.“

Toila vald on liitunud, sh olnud Ida-Virumaa turismiklastri algatajaks, mida koordineerib SA Ida-Viru Ettevõtluskeskus ning kuhu kuuluvad maakonna kõik suuremad turismifirmad ja turismiga tihedamalt seotud kohalikud omavalitsused.

Ettevõtlusvaldkonna tugevad küljed:

- *Toila valla ettevõtlus on mitmekesine, samas on olemas valla ettevõtlusvaldkonna arengumootor Toila Spa hotelli näol.*
- *On loodud väiketurismiettevõtjate ühendus, mis loob head eeldused uute väikeettevõtete tekkeks ning koostööks.*
- *Toilas on põhjaranniku kõige suurem kalasadam, kus püütavad kogused ületavad kõikide teiste kalasadamate kogupüügi – perspektiivne arendamiseks kohalikku kalaturgu*
- *Vald kuulub Ida-Virumaa turismiklastrisse, mis aitab veelgi enam kaasa kohapealse turismiressursi paremale rakendamisele*

Ettevõtlusvaldkonna kitsaskohad

- *Turistidele suunatud teenindussektor pole ilmselgelt piisavalt väljaarenenud, vajadus on nii toitlustuskohtade kui ka turismiatraktsioonide järele*
- *Madal ettevõtlusaktiivsus väiketootmises, mis võib tuleneda toodangu ostuvõimaluste piiratusest – müügikohtade puudusest*

Toila valla arengu strateegia

Toila valla arengustrateegia on koostatud lähtuvalt omavalitsuse tegevuste valdkondliku jaotumise põhimõtetest ning nende valdkondade eesmärgistamisest.

5.1 Toila valla visioon, missioon ja väärtused

Toila valla visioon kirjeldab soovitud seisundit, mille saavutamisele on suunatud valla, kui kohaliku omavalitsuse pingutused.

Toila valla visioon on:

Toila vald on prima elukeskkonnaga omavalitsus.

Seda iseloomustab:

- Toila valla hoiak maaelu traditsioonide väärtustamisele – vallas väärtustatakse ajalugu ja traditsioone, hoitakse neid elus ning leitakse neist inspiratsiooni tuleviku jaoks
- Toila vald on kogukonnakeskne – valla elanikud moodustavad kogukonna, mille sidusus ületab ealised ja rahvuslikud barjäärid, kogukond on valla omavalitsuse toimimise baasiks
- Toila vald toetab kodanikualgatust – vald soodustab valla kogukonna liikmete algatusi ning toetab nende elluviimist pakkudes vajadusel tuge erinevate ressursside kaasamisel
- Toila vallas elavad ettevõtlikud, uuendusmeelsed ja haritud inimesed

Toila valla missioon kirjeldab Toila valla omavalitsuse olemasolu põhilist ideed ja vajadust.

Toila valla missioon on:

Väärtustame oma elukeskkonda, loome tingimused uuendusmeelseks ja püsivaks arenguks.

Missioon määratleb olulisima omavalitsuse olemasolu eesmärgina elukeskkonna säilitamise ja selle arengutingimuste loomise. Elukeskkond on „oma” – see tähendab ta on omane ja väärtuslik nii valla elanikule, valla külalisele, turistile, ettevõtjale ja kolmanda sektori organisatsioonile. Missiooni jälgides loob omavalitsus eeldused ja tingimused tulevaseks uuendustele suunatud arenguks vallas.

Väärtuste väljatoomisega määratletakse omavalitsuse arenguprotsessi elluviimise seisukohalt need olulised sisemised hoiakud, mis aitavad kõigil asjaosalistel igapäevaselt täita arengukava missiooni ning olla edukad visioonini jõudmisel.

Toila valla väärtused on:

Ausus ja avatus – valmidus olla avameelne ja otsekohene inimestevahelises suhtluses, olla õppimisvõimeline ning osata näha uusi võimalusi nii sees- kui ka väljaspool valda, valla valitsemisel tagada valla otsustamisprotsesside läbipaistvus

Ettevõtlikkus ja asjatundlikkus – valmidus olla algatusvõimeline, koostööaldis ja aktiivne nii oma töö- kui ka ühiskondlikus elus, algatada otstarbekaid ja jätkusuutlikke muutusi ning neid vastutustundlikult ellu viia

Kodumaaarmastus ja kodanikuvastutus – valmidus tunnetada oma kodanikuvabadust ja –vastutust, panustada Eesti riigi toomisse, kasvatada enese haritust ja kultuursust, keskkonnasõbralikkust ja hoolivat suhtumist oma kaaskodanikesse

5.2 Arenduvaldkondade strateegilised soovitud seisundid

Toila valla arengukava koostamisel lähtuti järgnevast valdkondlikust jaotusest:

- **Avalik haldus** – sealhulgas vallavolikogu ja vallavalitsus, suhted partneritega Eestis ja väljaspool, haldussuutlikkus, koostöö korraldus kodanikuühiskonnaga, koostöö korraldus ettevõtjatega
- **Valla majandus** – sealhulgas elamu- ja kommunaalmajandus, valla teed ja muu oluline infrastruktuur (nt. sadam), keskkonnakaitse, jäätmemajandus, avalik julgeolek ja turvalisus
- **Haridus** – eelkooli- ja üldharidus, huviharidus ja elukestev õpe
- **Kultuur, sport ja rekreatsioon** – kultuuriasutused ja -rajatised, kultuuritöö korraldus, traditsioonide edasikandmine, isetegevus, rahvakultuuri viljelemine, tervisespordi tegevuse korraldus, sporditegevuse korraldus, noorsootöö korraldus, üritused, spordirajatised
- **Sotsiaalvaldkond** – abivajajateni jõudmine, sotsiaaltoetuste korraldus, tervishoiu korraldus, pereväärtuste toetamine
- **Eraettevõtlus (turism)** – ettevõtluse toetamine, ettevõtluse arenguks eelduste loomine (nt. turismiobjektide loomine/korrastamine, ettevõtlusalad), põllumajandus, tootmine, turism ja teenindus

Koostoimes moodustavad eeltoodud valdkonnad Toila valla arengumudeli:

Arendusvaldkond	Strateegilise mõju tasandi soovitud seisund	Olulisemate seoste selgitus
Avalik haldus	Tagatud on sidusus elanike kolmanda sektori, ettevõtjate ja kohaliku võimu vahel	Mõjutab positiivselt ettevõtlust läbi asjaajamise läbipaistvuse ja tõhususe ning toetab efektiivset valla majandust
Sotsiaalvaldkond	Abivajajaid on vähe	Mõjutab ettevõtlust läbi suurema arvu inimeste kes saavad olla kaasatud majandustegevusse
Haridusvaldkond	Elanikud on ettevõtlikud ning haritud ja valmis reageerima muutustele	Mõjutab ettevõtlust läbi suurema valmisoleku ettevõtte loomiseks, motiveerib inimesi tervislikumale eluviisile ja kultuurihuvile, aitab toime tulla võimalike ebasoodsate olukordadega elus, loob turvalisust ja pakub võimule asjalikku partnerit

Kultuur-sport-rekreatsioon	Inimesed on terved vaimult ja kehalt	Loob eeldused inimeste aktiivsemaks kaasalöömiseks kohalikus elus läbi aktiivse eluhiaku, edendab seeläbi inimeste ettevõtlikkust, loob ettevõtlusele uusi võimalusi ja nišše, vähendab terviseriske läbi tervislike eluviiside propageerimise
Ettevõtlus (sh. turismiettevõtlus)	Inimesed on majanduslikult iseseisvad ja edukad	Toetab raha liikumist väljastpoolt valda valla majandusse, pakub võimalusi töötamiseks ja ettevõtete loomiseks ning seeläbi vähendab riskirühmade arvukust, loob eeldused maksutulu kasutamiseks infrastruktuuri investeeringuteks. On olulisimaks muutusi genreerivaks valdkonnaks.
Valla majandus	Elanikele on tagatud elamiseks ja tegutsemiseks vajalikud füüsilised tingimused	Parandab sidusust võimu ja inimeste vahel vältides probleemide tekkimist elementaarsete vajaduste rahuldamisel, soodustab ettevõtlust, keskkonna turvalisust

5.3 Toila valla strateegilised eesmärgid

Valdkondlikud strateegilised eesmärgid kirjeldavad valdkonniti seisundeis, mida soovitakse saavutada ning samuti vahendit nende seisundite mõõtmiseks.

Eesmärk	Mõõdik
Avalik haldus	
Toimiv koostöö kolmanda sektoriga	• Ühisürituste arv • Jagatud avalike teenuste arv • Tegevustoetuste maht • Valda juurde tulnud toetusvahendite hulk (summa)
Tugevad külakogukonnad	• Külavanemate arv + külavanemate aktiivsus (osalus komisjonides)
Toimiv koostöö (naaber)omavalitsustega	• Jagatud funktsioonide (valdkondade) arv
Hea infokeskkond ja avalike teenuste kättesaadavus	• E-teenuste arv • Pakutavate avalike teenuste arv
Valla majandus	
Vallas on eeskujulik heakord	• Avaliku arvamuse hinnang (küsitlus) • Heakorrakonkursi toimimine • Ettekirjutuste arv heakorra vallas • Jäätmemajade arv
Vald on merele avatud	• Toimiv väikesadam • Küllastavate ja kohalike väikealuste arv
Toimiv infrastruktuur	• Vee- ja kanalisatsioonivõrk • Kommunaalteenuste arv/kvaliteet – klientide arv • Transpordiühenduste korraldus • Valla teede korrashoiu näitajad

	• Tiheasustusalade veevõrgustumise ja kanaliseerituse %
Ülikiire internetivõimaluse olemasolu	• Ühenduste arv (voka digijaam) – kogu valla piires
Haridus	
Kättesaadav alusharidus valla piires	• Lasteaiakoha olemasolu kõigile soovijatele
Kvaliteetse hariduse kättesaadavus (gümnaasiumitaseme säilimine)	• (Gümnaasiumi)õpilaste arv • Õpilaste arv väljastpoolt valda
Mitmekülgset võimalust huvihariduseks ja elukestvaks õppeks	• Võimaluste arv ja osalejate arv
Kultuur, sport, rekreatsioon	
Elav rahva- keha- ja muu kultuur	• (Rahvakultuuri)seltside ja liikmete arv • Viljeldavate eri tegevuste arv
Kultuuri- ja sporditeenuste kättesaadavus	• Teenuste arv (mitmekesisus) • Kasutajate arv • Koordineerimisfunktsioon kirjeldatud ja kokku lepitud • Terviseradade arv ja pikkus (arv + km)
Sotsiaal	
Rahvatervise näitaja on kõrge	• Sotsiaalteenuste maht (kasutajate arv)
Tervishoiuteenuste kättesaadavus	• Elanike rahulolu hinnang
Sotsiaalabiteenuste kättesaadavus	• Teenuste arv (mitmekesisus)
Ettevõtlus	
Suur tööhõive	• Töötuse/hõive näitajad
Atraktiivne ärikeskkond	• Ettevõtete arv vallas • Avaliku sektori investeeringute summa ärikeskkonna parandamiseks • Ettevõtlusaktiivsus
Elanikkonna rahulolu	• Tulumaksu laekumine • Elanike rahulolu hinnang

I. Toila valla arengukava investeeringute ja tegevuste kava

Toila valla arengukava investeeringute ja tegevuste kava koostamisel lähtuti eelnevalt tuvastatud kitsaskohtadest ning strateegilistest eesmärkidest.

Arendusideed koguti „maailmakohviku” meetodil valdkondade kaupa ning hinnati nende atraktiivsust lähtuvalt konkreetsetest hindamiskriteeriumitest, mis olid kaalutud.

Toila valla jaoks koguti kokku ligi 100 erinevat arendusideed, mis koondati hindamiseks.

Välja selekteeritud arendusideid hinnati hindamismaatriksi abil kaalutud kriteeriumite alusel.

Alternatiivseid arendusideid hinnati kümne punkti süsteemis (10 - kõige parem, 1 – kõige halvem) viie kriteeriumi alusel. Hindajateks olid ideede genereerimise osalejad, asjahuvilised ettevõtjad ja kolmanda sektori esindajad ning vallavolikogu saadikud ning vallavalitsuse töötajad – kokku 28 hindajat. Ideede hindamiseks kasutatavad hindamiskriteeriumid ja nende osakaalud lepidi kokku enne hindamise läbiviimist. Hindamine toimus tehniliselt *online* versioonis internetis Toila Gümnaasiumi arvutiklassis. Hindamiskriteeriumid olid järgmised:

Hindamise kriteerium	Min ja max kirjeldus	kaal
Seos valdkondlike eesmärkidega	Max hinne 10 punkti – seos tegevuse ja	30%

	eesmärgi või eesmärkide vahel on selge ja ühemõtteline, tegevuse läbiviimine mõjutab eesmärgi mõõtmise mõõdikuid Min hinne 1 punkt – ratsionaalne seos eesmärkidega puudub ning tegevus ei ole kantud arengukava eesmärkide vaimust	
Sihtgrupi suurus (mõju kogukonnale) – kui paljud rõõmustavad tt	Max 10 punkti – tegevusest kasu saav sihtgrupp on vallas suur, sihtgrupi vajadus konkreetse tegevuse järele on selgesti tuvastatav ja suur Min 1 punkt – tegevusest kasusaavate isikute arv vallas on väike ning nende vajadus konkreetse tegevuse järgi on ebaselge ning minimaalne	25%
Idee realistlikkus (teostatavus)	Max hinne 10 punkti – tegevuse teostamine olemasolevates sotsiaalmajanduslikes, looduslikes ja juriidilistes tingimustes on reaalne ja mõistlik. Idee teostamiseks ei pea tegema ülisuuri jõupingutusi Min hinne 1 punkt – tegevuse teostamine olemasolevates sotsiaalmajanduslikes, looduslikes ja juriidilistes tingimustes ei ole ratsionaalselt võimalik.	10%
Mõju avaldumise kiirus – positiivse sotsiaalmajandusliku mõju avaldumine	Max hinne 10 punkti – tegevuse teostamise positiivne sotsiaalmajanduslik mõju avaldub kohe peale tegevuse lõppu. Tegevuse tulemusi saab kohe kasutada. Min hinne 1 punkt – Tegevuse positiivne sotsiaalmajanduslik mõju ei avaldu selgelt ega pole kümneaastases perspektiivis märgatav. Tegevuse tulemused pole pärast tegevuse teostamist lähiaastatel kasutatavad	15%
Idee uuenduslikkus	Max hinne 10 punkti – tegevusidee või selle elluviimise vorm on uuenduslik ning seda pole teadaolevalt sellisel moel mujal tehtud, tegevuse uuenduslik teostamine parandab oluliselt tegevuse tulemusi Min hinne 1 punkt – tegevus on standartne ning rutiinne, uuenduslik lähenemine puudub täiesti, kasutatakse aegunud meetodeid ja vahendeid	5%
Majanduslik tasuvus	Max hinne 10 punkti – tegevuse realiseerimine toob vallale majanduslikku tulu või kulude kokkuvõidu märgatavalt ja kiiresti Min hinne 1 punkt – tegevuse realiseerimine ei too vallale majanduslikku tulu vaid lisab ainult kulusid	15%

Hindamiseks kasutati tabelit.

	Kr. 1	Kr. 2	Kr. 3	Kr. 4	Kr. 5
	Kaal 1	Kaal 2	Kaal 3	Kaal 4	Kaal 5
Altern. 1					
Altern. 2					
.....					
Altern. 50					

(Tabel 2. - Arendusideede hindamise tabeli näidis.)

Hindamise käigus täitis iga hindaja hindamislehe hindamislahtrid punktidega 1-10 ning seejärel teostati alternatiivide jaoks matemaatiline analüüs lähtuvalt valemist:

$$c = a_1 * x_1 + a_2 * x_2 + a_3 * x_3 + a_4 * x_4 + a_5 * x_5 + a_6 * x_6 + a_7 * x_7 + a_8 * x_8$$

kus:

c – konkreetse alternatiivi hinnang vastava hindaja poolt

a₁ a₁₁ – kriteeriumite vastavad kaalud

x₁ x₁₁ – hindaja poolt antud vastavad hinded

Hindajate tulemustest võeti alternatiivide kaupa aritmeetiline keskmine hinne, mis oligi võrdluse aluseks määramaks eelistatumaid arendusideid.

$$T = (c_1 + c_2 + c_3 + c_4 + c_5 + + c_N) / N$$

kus:

T – alternatiivi keskmine hinne kõigi hindajate poolt

c₁ c_N – konkreetsete hindajate hinded

N – hindajate arv

6.1 Toila arengukava ideede hindamise tulemused

Ideede hindamise tulemused

Investeeringusideed:

1.	Toila gümnaasiumi renoveerimine	7.93
2.	Vallateede ja maanteedtranspordi hooldus	7.76
3.	Voka lasteaia renoveerimine	7.48
4.	Avalike teenuste veebipõhiseks muutmine	7.44
5.	Kergliikluste võrgustiku väljaarendamine	7.31
6.	Ühisteenuste pakkumine koos teiste omavalitsustega	7.29
7.	Tänavavalgustuse väljaarendamine	7.25
8.	Ranna- ja sadamaala väljaarendamine	6.88
9.	Kolmanda sektori toetusmeetme rakendamine	6.76

10. Toila laululava rekonstrueerimine	6.75
11. Spordiväljakute väljaarendamine	6.65
12. Toila ja Voka terviseradade väljaarendamine	6.6
13. Rahvamaja rajamine Toila	6.55
14. Matkaradade loomine ja täiendamine	6.34
15. Rahvamaja rajamine Vokasse	6.27
16. Voka staadioni rekonstrueerimine	6.25
17. Oru pargi väravasse turismiinfokeskuse rajamine	6.2
18. Kolmanda sektori ja ettevõtjate tugisotsiaalsiooni loomine	6.15
19. Ühe suurema perearstikeskuse loomine	6.13
20. Hooldustöötaja teenuse pakkumine	6.12
21. Vetelpääste korraldamine	6.1
22. Valla ettevõtlusteotuste meetme rakendamine	6.09
23. Vallavalitsuse kultuurijuhi ametikoha loomine	6.06
24. Sotsiaalsed tugipaketid noortele spetsialistidele (nt. õpetajad), noortele peredele	6.02
25. Noorsootöötaja töökoha loomine	5.87
26. Voka tiigi puhastamine ja korrastamine	5.81
27. Munitsipaalpolitsei loomine	5.75
28. Kalaturg, kala esmatöötlemise infrastruktuur sadamasse	5.68
29. Vanurite päevakeskuste rajamine	5.64
30. Vallasisese bussiliikluse korraldamine	5.61
31. Noortekeskuse rajamine	5.6
32. Loodushariduskeskuse loomine	5.6
33. Toila ettevõtlusalala väljaarendamine	5.47
34. Valla stipendiumite süsteemi loomine ja rakendamine	5.41
35. Toila aleviku gasifitseerimine	5.23
36. Sisejalgpallistaadioni rajamine Vokasse	5.14
37. Toila gümnaasiumi õpetajatele lisatasu maksmine	5.13
38. Hooldekodu rajamine	5.11
39. Voka kõrgseikluspargi rajamine	4.84
40. Pühajõe krossiraja rekonstrueerimine	4.71
41. Õpilaskodu loomine	4.57
42. Vallaarhitekti ja vallakunstniku funktsiooni loomine	4.28
43. Voka olmehoone ja lastekoduhoone rekonstrueerimine majutusasutuseks	4.17
44. Konju lasketiiru väljaarendamine	3.87
45. Allee rajamine Toila Gümnaasiumi tee	3.83
46. Golfiväljaku rajamine	3.8
47. Ujula ehitamine Vokasse	3.46
48. Külasauna rajamine	3.38
49. Toila gümnaasiumi üleviimine Vokasse	2.74

Tegevusideed:

1. Valla ja suurema tähtsusega ürituste korraldamine	7.59
2. Teede rekonstrueerimise ja liikluskorralduse kava väljatöötamine	7.49
3. Valla turismivaldkonna turundustegevused	7.07
4. Ühisveevärgi ja kanalsiatsiooni arengukava uuendamine	7.06
5. Naabrivalve süsteemi taasloomine	7.04
6. Energiasäästu arengukava koostamine	6.98
7. Sõprimisvõimaluste laiendamine vallas	6.98

8. Spordiklubide, seltside ja huviliste ümarlaua loomine	6.97
9. Külavanemate institutsiooni rakendamine	6.88
10. Perearstikeskuste toetamine	6.88
11. Toila gümnaasiumi spetsialiseerumine	6.8
12. Tagasiside foorumi loomine netis	6.77
13. Valla vara kohta käiva info avalikustamine netis	6.74
14. Vallavara optimeerimiskava väljatöötamine	6.71
15. Turismi ja loodusalase õppe rakendamine Toila Gümnaasiumis	6.7
16. Keskkonnahariduse rakendamine koolis	6.66
17. Praktilise õppe osakaalu suurendamine Toila Gümnaasiumis	6.65
18. „Ettevõtlik kool” programmis osalemine	6.6
19. Vallavalitsuse töökorralduse korrigeerimine	6.6
20. Õpilaste ja töömajade korraldamine	6.59
21. Heakorraplaneeringu koostamine	6.55
22. Valla ettevõtjate ümarlaua loomine	6.53
23. Karjäärinõustamise juurutamine koolis	6.53
24. Valla sümboolikaga turundusmaterjali tootmine	6.51
25. Raamatukogude avatudoleku aja pikendamine	6.19
26. Ühistranspordi korralduse parendamine naaberomavalitsustega	6.14
27. Spordilaagrite korraldamine vallas	5.96
28. Täiskasvanute huvihariduse programm	5.94
29. Investorite sihtotsingu tellimine ja rakendamine	5.88
30. Spordivarustuse laenutuse korraldamine	5.82
31. Pühajõe puhastamine, Mägara oja kallaste puhastamine	5.76
32. Voka tiigi seisukorra uuring ning tiigi rekonstrueerimise projekteerimine	5.71
33. Oru pargi arengukava koostamine	5.69
34. Voka lasteaiakohtade turundamine Sillamäel	5.63
35. Noortepsühholoogi teenuste rakendamine	5.5
36. Merepäästeüksuse loomine ja toetamine	5.46
37. Tugiiskute rakendamine	5.39
38. Venekeelsete perede lastele täiendava eesti keele õppe korraldamine (nt. keelekümbelklassid)	5.31
39. Toila tervisekeskuse loomine	5.27
40. Matkaradade talvine hooldus	5.22
41. Hooldusperede rakendamine	5.11
42. Kojuveoteenuse rakendamine (sotsiaalvaldkond)	4.51

Ideede hindamise tulemuste alusel ning lähtudes saadud hinnetest arutasid Toila vallavolikogu komisjonid investeerimisideede rakendamist ja olulisi tegevusi, mida peab Toila vallas teostama perioodil 2010 – 2017.

6.2 Toila valla investeeringute kava 2010 – 2017

Investeeringute kavas käsitletakse Toila valla poolt perioodil 2010 – 2017 planeeritavaid investeeringuid. Tabelis on investeeringu nimi, orienteeruv maksumus kujutab eeldatavat maskumust vallaelarvele (mitte investeeringu kogumaksumust), valla osalusprotsent näitab, kitme protsendiga vald plaanib osalust investeerimisprojekti, realiseerimise aasta näitab aastase täpsusega investeerimistegevuste plaani.

Investeering	Orienteeruv maksumus EUR	Valla osalus %	Realiseerimise aasta (kuni 2017)
--------------	--------------------------	----------------	----------------------------------

	(valla eelarvest) (tuh.)		
Avalik haldus			
Avalike teenuste veebipõhiseks muutmine	30,0 (5,0 aastas)	100	2012 - 2017
Ühisteenuste pakkumine koos teiste omavalitsustega - Menetlusteenistus	102,0 (17,0 aastas)	20	2012 - 2017
Kolmanda sektori toetusmeetme rakendamine	270,0 (45,0 aastas)	100	2012 - 2017
Valla majandus			
Vallateede ja tänavate hoolduse investeeringud	954,0 (159,8 aastas)	100	2012 - 2017
Kergliikluste võrgustiku väljaarendamine - Toila- Voka kergliiklustee (kallas) - Toila – Jõhvi kergliiklustee - Toila Terviserada	639,12	15	2012-2017
Tänavavalgustuse rekonstrueerimine (sh programmjuhtimisele üleminek) ja turvakaamerate paigaldamine	666,00	25	2014 - 2017
ÜVK realiseerimine	479,4	15	2012 - 2017
Toila sadama- ja rannaala arendamine: jahisadama rajamine koos juurdepääsuteega	4 000,00	15	2014 - 2016
Voka tiigi puhastamine ja korrastamine, sh uuringud	159,8	15	2012 - 2017
Jõgede ja ojade eesvoolude puhastamine	19,2	15	2011-2017
Kuivendus- ja maaparandussüsteemide korrastamine	95,9 (16 aastas)	15	2012 - 2017
Kaldakindlustuse rajamine	64	15	2011 - 2015
Haridus			
Toila Gümnaasiumi hoone rekonstrueerimine	191,80	15	2011
Toila Gümnaasiumi juurdepääsuteede ja parklate rajamine	256,00	15	2013-2015
Toila Gümnaasiumi kasvahoone rekonstrueerimine õppeklassiks	64,00	15	2014 - 2016
Toila Gümnaasiumi staadioni mänguväljaku rajamine	35,0	15	2012 - 2014
Voka lasteaia rühmaruumide ja hoone kaasajastamine energiatõhususe näidisprojektina	2 500,00	15 (max 50)	2012 - 2016
Voka lasteaia siseõue projekteerimine, planeerimine, ehitamine	3,0	15	2012 - 2013
Voka lasteaia liiklusväljaku rajamine	15,0	15	2013 - 2014
Õuesõppe tuba	15,0	15	2013
Oru pargi külastus- ja loodushariduskeskuse rajamine	1 600,00	15	2015 - 2018
Valla stipendiumite süsteemi loomine*	38,4 (6,4 aastas)	100	2012 – 2017
Kultuur-, sport-, rekreatsioon			
Toila laululava väljaarendamine	800,00	25	2012 - 2017

maakonna suurimaks väliürituste korraldamise paigaks			
Ida-Viru maakonna esindusstaadioni (kerejõustik, jalgpall) väljaarendamine Vokas	5 500,00	15	2016 - 2017
Toila Seltsimaja rajamine	127,9	15	2011 - 2015
Matkaradade loomine ja täiendamine	76,7 (12,8 aastas)	15	2011 – 2017
Jalgrataste maastikurada Narva-Jõesuu – Vaivara – Sillamäe – Toila – Kohtla (pankrannik)	150,00	15	2017
Sotsiaal			
Vabaaja- ja sotsiaalkeskuse rajamine	127,9	10 (max 15)	2013 - 2017
KOKKU:	Ca 4 154,3		2010 - 2017

Sotsiaalvaldkonna vajadust suuremamahuliste investeeringute järele hetkel ei ole.

Valla jaoks oluliste objektidena, mille väljaarendamine on era- või kolmanda sektori vastutuses on:

- Voka Kõrgseikluspargi rajamine – erainvestor (läbirääkimiste faasis)
- Pühajõe krossiraja rekonstrueerimine – MTÜ Pühajõe Motokeskus
- Konju Lasketiiru väljaarendamine – MTÜ Ida-Viru Jahimeeste Selts
- Golfiraja väljaarendamine – erainvestor (teadamata)
- Külade seltsimajade väljaarendamine (sh. käsitöökojad) – külaseltsid (Konju, Voka, Pühajõe vm.)
- Külaplatside väljaarendamine – külaseltsid
- Toila pargivärava turismiinfopunkti rajamine

6.3 Toila valla oluliste tegevuste kava

Tegevuste kavas käsitletakse Toila valla poolt perioodil 2010 – 2017 planeeritavaid olulisi arendustegevusi, mida rahaliselt kaetakse lähtuvalt aastase konkreetse eelarve võimalustest.

Tegevus	Realiseerimise aeg (kuni 2017)
Avalik haldus	
Tunnusürituste korraldamine – valla oluliste turundusliku suunitlusega ürituste korraldamine (Oru pargi promenaad) vajadusel koostöös kolmanda sektoriga (Merepäevad, Muinastulede öö)	igaastaselt
Kolmanda sektori koordineeriva ümaralua loomine – kolmanda sektori organisatsioonidest koosnev nõuandva funktsiooniga organ, mis saab anda sisendit eelarvete koostamisse, kultuurivaldkonna tegevuskavade koostamisse ja arengukava ülevaatamisse	kooskäämise intervall kaks-kolm korda aastas
Külavanemate institutsiooni taastamisele kaasaaitamine – huvilisi abistada koolitusvõimaluste leidmisel, külavanemad kaasata infovahetusvõrgustikku	igaastaselt
Tagasiside foorumi loomine ja tagasiside kogumine www.toila.ee leheküljel. Tagasiside nii kolmandalt sektorilt, korteriühistutelt, elanikelt. Valla vara andmebaasi loomine ning kodulehel kättesaadavaks tegemine	jooksvalt
Sektorarengukavade väljatöötamine – energiasäästu kava,	aastas üks kava või planeering

teede rekonstureerimise ja liikluskorralduse kava, valla vara optimeerimiskava jms.	
Vallavalitsuse tööfunktsioonide täpsustamine ning kultuurivaldkonna koordineerimise funktsiooni rollijaotuse fikseerimine	2010
Naabrivalve süsteemi informatsiooniline toetamine – naabrivalve korralduse taastamine Vokas ja Toilas	2011
Valla majandus	
Pühajõe ja Mägara oja kallaste puhastamine, Voka tiigi seisukorra uuringu läbiviimine.	igaaastaselt
Haridusvaldkond	
Toila gümnaasiumi spetsialiseerumine – Toila Gümnaasiumi konkurentsiniši leidmine ja selle väljaarendamine	alates 2010 - 2011
„Ettevõtliku kooli” programmi rakendamine Toila Gümnaasiumis, parktilise õppe osakaalu suurendamine, karjäärinõustamise sisseviimine	jooksvalt
Õpilas- ja töömalevate korraldamine – töö- ja puhkevõimalused valla noortele	igasuvise
Täiskasvanutele huviharidusvõimaluste pakkumine – Muusika- ja Kunstide kooli baasil huvihariduse võimaldamine ka täiskasvanutele	alates 2012
Sotsiaalvaldkond	
Perearstikeskuste toetamine – perspektiivselt ühe perearstipiirkonna loomise ettevalmistamine	alates 2013
Hooldustöötajate funktsiooni loomine – sobivate partnerite leidmine ja koolituse korraldamine	alates 2011
Tervishoiuteenuste ja terviseedenduslike tegevuste arendamine	jooksvalt
Kultuur, sport, rekreatsioon	
Sportimisvõimaluste laiendamine vallas – uute treenerite kaasamine ning neile spordibaasi kasutamise võimaluse pakkumine, spordiinventari laenutuse korraldamine	jooksvalt
Transpordivõimaluste toetamine noorsoo spordi- ja huvitegevuste laiendamiseks naaberomavalitsuste vastavate võimaluste kasutamisel	jooksvalt
Spordilaagrite korraldamine vallas – Voka spordikompleksi efektiivseks kasutuseks sh. väljaspoolt tulnud sportlastele suunatud spordilaagrid	jooksvalt
Piirkonnast pärit kultuurikollektiivide jätkusuutlikkuse tagamine	jooksvalt
Raamatukogude baasil rahvakultuuri viljelemine ja vabaühenduste tegevuste arendamisele kaasa aitamine	jooksvalt
Ettevõtlus ja turism	
Valla turismiturundusmaterjalide loomine ja produtseerimine	igaaastaselt
Ida-Virumaa ühises turismiklastis osalemine	iga-aastaselt
Valla omandis olevatele hoonetele uute funktsioonide leidmine, ettevõtluses rakendamine	võimalusel
Investoriinfo kättesaadavaks tegemine www.toila.ee	jooksvalt

Toila valla arengukava rakendamine

Toila valla arengukava rakendamine toimub läbi vallavolikogu, vallavalitsuse, valla ettevõtjate ja kolmanda sektori organisatsioonide koostöös.

Valla investeeringud on määratletud käesoleva arengukava investeeringute kavas ning nad on indikatiivsete summadega kirjeldatud.

Valla tegevuste kava katmine rahaliste vahenditega toimub iga-aastase eelarve koostamise protsessi käigus, kus sisendit saavad anda kõik asjast huvitatud isikud.

Strateegia rakendamine toimub kahe kava alusel:

- Investeeringute kava – mis määratleb investeerimisprojektid (vt. ptk. 6.2)

Investeeringute kava on aluseks valla eelarve koostamisele. Investeeringute kava täitmist saab jälgida lähtudes valla eelarvest, arengukavas märgitud tähtaegadest. Kord aastas teostab Vallavalitsus arengukava investeeringute kava ülevaatamise ning esitab selle Volikogule kinnitamiseks.

Investeeringute kava muudatused peavad Volikogus läbima vähemalt kaks lugemist.

- Tegevuste kava – mis määratleb omavalitsuse arengukava seisukohalt olulised tegevused ning mille rahastamine toimub operatiivsel – taktikalisel tasandil vastavalt eelarve konkreetsetele võimalustel igal aastal (vt. ptk. 6.3)

Tegevuste kava täitmist hinnatakse 1 kord aastas, aasta alguses veebruaris ja augustis. Hindamine põhineb Vallavalitsuse poolse hinnangu andmisel alltoodud skaalal, märkides tegevuse tabelisse vastava värvi:

Hinnang	Tähendus
Pole alustatud (punane värv)	Tegevuse suhtes pole toimunud mitte midagi, puuduvad konkreetsed vastutajad, tähtajad ja ressursid
Alustatud (roheline värv)	Määratud on vastutaja, määratud on tähtaeg, tegevuse teostamiseks on olemas ressursid
Tegemisel (helesinine värv)	Tegevus toimub, pole veel jõutud lõpetada
Lõpetatud (kollane värv)	Tegevus teostatud, tulemuslikkus on hinnatud

(Tabel 8. Tegevuskava elluviimise hindamise skaala)

Hindamise järgselt võetakse vajadusel ette korrigeerivaid tegevusi tegevuskava tulemuslikuks täitmiseks.

Kokkuvõte

Toila vald on tugev omavalitsusüksus Ida-Viru maakonnas ning eriline selle poolest, et Toila vallas elab kõige idapoolsem eestikeelne kogukond. Valla tulevikuväljavaated on üldiselt positiivsed ning vald omab ka majanduslikku jätkusuutlikkust. Oluline on valla arendustegevustes hoida valla elanikke ja soodustada kodanikuühiskonna arengut vallas ühelt poolt ning looduskeskkonda ning sellest tulenevaid võimalusi teiselt poolt.

Toila vald on „Aasta läbi avatud”

**TOILA VALLA
KULTUURIKORRALDUSE KAVA
2011 – 2017**

Toila 2012

Sisukord

Mõisted.....	3
Sissejuhatus.....	4
Arengukava koostamise protsess.....	4
Valla üldine kirjeldus.....	6
Väliskeskkonna kirjeldus.....	9
Valla arendusvaldkondade kirjeldus.....	25
Toila valla arengu strateegia.....	45
I.Toila valla arengukava investeringute ja tegevuste kava.....	48
Toila valla arengukava rakendamine.....	55
Kokkuvõte.....	57
Sissejuhatus.....	60
I Toila kultuuri ajalugu.....	61
II Hetkeolukorra kirjeldus.....	63
III Visioon, missioon.....	68
IV Eesmärgid ja tegevuskava.....	68
V Lisad.....	73

Sissejuhatus

Toila valla kultuurikorralduse kava (edaspidi kava) on strateegiline dokument, mis määrab valla kultuurivaldkonna arengu põhisuunad aastateks 2011 – 2017. Kultuurikorralduse kava koostati esmakordselt ning see on lisadokumendiks Toila valla arengukavale aastateks 2011 – 2017.

Kultuurikorralduse kava koostamise algatas Toila vallavalitsus ning sellest protsessist said osa kõik Toila vallas tegutsevad seltsingud, mittetulundusühingud jm huvigrupid, kes tarbivad või panustavad valla kultuurielu elavdamisesse. Kava koostamine toimus ajavahemikul mai 2011 kuni märts 2012.

Kultuurikorralduse kava valmis mitmete erinevate töögruppide koostöö tulemusena (Lisa 1 – arengukava koostamisel osalenud inimesed). Eraldi viidi läbi töökoosolekud naaberomavalitsuste ja valla noortega, kelle panus aitas muuta kava laiapõhjalisemaks. Oluline osa kava koostamisel oli intervjuudel, mis viidi läbi Toila valla ja selle kultuuriga tegelevate inimeste seas. Intervjuud kinnistasid, et ühiselt seatud eesmärgid on aktuaalsed ning lähtuvad konkreetsetest vajadustest. Kultuurikorralduse kava koostamisel võeti aluseks ka valla olemasolev arengukava ja arvestati kultuurivaldkonna hetkeolukorda ning tulevikuperspektiive.

Toila valla kultuurikorralduse kava väljatöötamist juhtisid Jõhvi Kontserdimaja ja Toila vallavalitsus.

Täname kõiki koostöö eest!

Koostajad

I Toila kultuuri ajalugu

Toila valla ajalugu ulatub mitme aastatuhande taha. Esimene konkreetne asula on Pühajõe küla, mida nimetatakse esmakordselt vanimas Eestimaa külade loendis, Taani hindamisraamatus, mille koostamise ajaks peetakse valdavalt aastat 1241. Küla suurus oli 6 adramaad, mis tolle aja mõistes tähendas 6 talu.

Teistest valla asulatest nimetatakse varasematenä Voka küla aastast 1420 ja Tulise küla aastast 1428, mis aastast 1547 kannab nime Toila.

Millest aga nimi Toila? Endine Tartu Ülikooli professor Lauri Kettunen seletab küla seda nii: „soome keeles on sõna „toive“ (soov, lootus), millest eesnimi „Toivo“, perekonnanimi „Toivonen“ ja kohanimi „Toivela“. Oli Toivela, langes sõnast ära e – jäi Toivla, langes ära v – jäi Toila.“

1712. aastal asutati Vokka postijaam. Voka mõisa kohta leiame kõige vanemad andmed 16. sajandi lõpust. Voka mõisa omanikuks sai hertsoginna Elisabeth Kingston, kes rajas Vokka viinavabriku ning apteegi. Voka kooli nimetatakse esmakordselt aastatel 1843. 1878. aastal valmis uus kivist kooli- ja vallamaja Voka külas.

Esimene teade Voka kultuurielust on 1887. aasta ajalehest, kus on artikkel 1885. aastal asutatud Voka mängukoorist. Kooril oli 12 mänguriista, mis olid otse Saksamaalt tellitud.

19. sajandi II poole algusaastail toimunud talude päriseksostmine ja suvitajate arvu suurendamine tõi kaasa küla hoogsa arengu.

Peterburi – Tallinna raudtee avamine 1870. aastal andis paremad võimalused inimeste liikumiseks ja reisimiseks – suvitajate arv Toilas ja lähiümbruses suurenes veelgi. Algas suvilate ehitamine ja Männiku senistele elamutele kerkisid lisaks uued kahekorruselised verandadega elamud ja suvilad. Kaluritele ja talupidajatele lisandusid kaupmehed ja teised elanikud – küla hakkas saama asula ilmet. Sajandivahetusel toodi 6 suvilat Oru männikust asulasse, Pikale tänavale ja 20. sajandil jätkuski peamine ehitustegevus Pika tänava ümber.

19. sajandi II pool ja majanduslik areng tõi endaga kaasa ka hoogsa kultuurielu tõusu. Toila ühiskondliku elu alguseks saab pidada meeskoori asutamist. 1863. aastal kutsus kohalik talupoeg Abram Simon oma kaks venda ja teised noormehed Pühajõelt, kokku 12 lauljat, ning alustati neljahäälsete koraalide õppimist. 1864. aastal ehitas A. Simon koolimaja Toila – Altkülla. 1867. aastal A. Simon ühe ilmaliku teaduse omandamise seltsi „Konkordia“ üks asutajaid ja aasta jooksul pidas ta seltsis kuus referaati. 1867. aastal asutati Toila koolmeistri Mihkel Rentniku algatusel segakoor, mille nimeks pandi „Konkordia“. Kokku 21 meest ja naist. 1868. aastal oli A. Simon üks kohaliku pasunakoori asutajaliikmeid. 16. detsembril 1868. aastal otsustati laulukoori harjutusel asutada Toilasse pasunakoor (see oli esimene pasunakoor Põhja-Eestis). 1869. aastal käis meeskoor (11 laulumest) Tartus Eesti esimesel laulupeol. 1870. aastal oli A. Simon Toila kalmistu rajamise eestvedajaid. Ühiskondliku ja kultuurielu edendamisel ei saa märkimata jätta Eesti esimese maa teatrimaja ehitamist A. Simoni poolt 1882. aastal.

1892. aastal ühendati Voka, Ontika, Päite, Toila, Konju, Vaivina ja Pühajõe Voka vallaks. Ühistegevus sai Voka mail alguse 20. sajandi alguskümnetel. Vajaduse selleks tingis tihenev majanduskonkurents, kus kõiki probleeme ei suudetud enam üksi lahendada.

1897. aastal ostis Vene suurkaupmees Grigori Jelissejev Toila kandis Pühajõe mõisa, selle karjamõisa (Föhrenhofi) ja tulevase lossi kõrval asuva kahe talu maad, et rajada sinna endale villa. Itaalia neorenessansi või uusbaroki stiilis hoone projekteeris arhitekt Gavriil Baranovski, pargi arhitekt Georg Kuphaldt. 57 toaga kolmekorruseline hoone, mida hakati peatselt Oru lossiks nimetama, valmis 1899. aastal. Lossi ja pargi ehitamise väidetav kogumaksumus oli 5 miljardit kuldrubla. 1940. aasta juunipöörde järel algasid lossis laastamistööd, osa väärtuslikumat vara (maalid, lauahõbe jms) veeti Venemaale. 13. augustil 1941 süütasid taganevad punaarmeelehed lossi ning see hävis suuremas osas. Varemed, kus asus miiniladu, lasti õhku sakslaste poolt 1944. aastal.

Esimese Eesti Vabariigi ajal töötas Voka külas piiritusetööstus, piimatööstus, saeveski, jahuveski. Lähimad kauplused olid Konjus. Külas oli oma konstaabel ning postijaam. Töötas ka telliskivitehas, kuid see likvideeriti 1973. aastal.

1901. aastal asutati Toila Vabatahtlik Tuletõrjajate Selts, mis võeti sama aasta lõpus Imperaatorliku Venemaa Tuletõrjajate Ühingu liikmeks. 1904. aastal valmis ühingu pritsimaja. 1915. aastast alates hakkas ühing korraldama peoõhtuid – tuluõhtuid kontsertosa ja näidendiga – seega osaleti aktiivselt ka kohaliku kultuurielu korraldamisel. Täna on Toila Vabatahtliku Tuletõrjajate Seltsi lipp teadaolevalt üks Eesti vanimaid säilinud vabatahtliku tuletõrje lippe, mida hoitakse Võsu Päästekomandos.

1912. aastal loodi Toila Haridusselts, kes asutas ka oma raamatukogu, mille järeltulijaks ennast ka tänapäevane Toila Raamatukogu peab.

Aastast 1868 kuni II Maailmasõja alguseni on siinkandis tegutsenud 27 seltsi, sh laulukoorid, pasunakoor, haridusseltsid, ilmaliku teaduse omandamise selts, tuletõrjeühing, etendati ka näitemänge. Seda kõike tehti ühelt poolt suvitajate huvides, teiselt poolt olid suvitajad lavastajad, näitlejad ja nõuandjad. Lisaks mõned näited juba nimetatud seltsidele, mis tegutsesid tollases Voka vallas: Karskusselts „Kiir“ (1893 – 1913), Toila Muusika Selts (1899 – 1940), Toila Suvituskoha Heakorra Selts (1913 – 1933), Voka Hariduse Selts „Eha“ (1920 – 1926), Päite Hariduse Selts „Koit“ (1920 - ?).

Voka vallas oli 6 kõrtsi. Külas oli oma sadam, toimus kalapüük. Tihedad sidemed olid naaberküla Konjuga, sealses rahvamajas peeti ka Voka rahva peod. Saare-Truupõllu maadel asus aga Voka oma kiigeplats. Palju käidi peol ka Vaivara rahvamajas. 20. sajandi algul oli Voka seltskonnaelu tagasihoidlik.

1919. aastal asutati Eesti Vabariigis noori ühendav organisatsioon Ülemaaline Eesti Noorsoo Ühendus (ÜENÜ). 1926. aastal asutati ÜENÜ Voka osakond, mis kujunes üheks elujõulisemaks Eestis. Alustati tegevust laulu-, spordi ja näitekunsti harudes. Hiljem, tegevuse laienedes moodustati põllumajanduse, kirjanduse ja tuletõrje harud. ÜENÜ Voka 10. aastapäeva eel nimetati seda organisatsiooni kui midagi rahvaülikooli taolist, sest selle raames tegutses üle 50 noore raadiuses kuni 7 kilomeetrit.

1945. aastal loodi külanõukogud ja vallad kaotati 1950. aasta sügisel. Uus ajajärk ühistegevuses algas kolhooside moodustamisega. 12. jaanuar 1949 liideti Voka küla ja asundus kolhoosiks nimega „Kaljurand“. Kolhoosikeskus asus endises Voka mõisa keskses,

samas on ka looduskaitsealune Voka park. Peale põllumajandusliku toodangu valmistas kolhoos mööblit, metalli- ja õmblustooteid.

Peterburi kasvamine ja teiste ümberkaudsete linnade areng tingis inimeste suviste puhkepaikade laienemise ja uute juurdetuleku. Sobivaks kohaks sai ka Virumaa rannik ja eriti Pühajõe suudmeala. 19. sajandi teisel poolel hakkas Toilast ja selle ümbrusest kujunema silmapaistev suvituskoht, mis mõjutas tugevalt ka kohapealset majandus- ja kultuurielu. Suvitajatele oli vaja peatuskohaks ehitada uusi suvilaid. Neid sisustati hoolega, juttude järgi oli peaagu igas majas klaver. Eelmise sajandi 30ndail aastail oli Toilas 3 pansionaati.

Toilas on suvitanud: kirjanikud Artur Adson, August Alle, Betty Alver, August Gailit, Albert Kivikas, Jüri Parijõgi, Friedebert Tuglas, Marie Under, Hendrik Visnapuu, Valmar Adams jt. Toilas on elanud vene luuletaja Igor Severjanin; näitlejad Leo Kalmet, Felix Moor, Netty ja Paul Pinna, Salme Reek; muusikud Artur Kapp, Mihkel Lüdig, Jenny Siimon, Eduard Tubin, Juhan Aavik, Peeter Paemurru jt.; kultuuri- ja poliitikategelased C.R. Jakobson, Johann Köler, Jaan Poska, Günther Reindorff jt.

Loomeinimesed ei tegelenud Toilas ainult suvitusmõnude nautimisega. Maire Under luuletas Toilas oma legendi Taevaminek, ballaadid Rändav Järv, Merilehmad, Valge lind. Johannes Semper värsistas siin osa Maa- ja mereäärseid rütme. Eduard Tubin kirjutas 1937.a. Toilas oma teise sümfoonia ("Legendaarne").

Esimene laululava ehitati Toilasse möödunud sajandi alguses. Siis asus see mere ääres. Praegusesse kohta ehitati laululava 1965. aastal ja uus laululava, mis praegu on renoveerimisel, valmis Euroopa Liidu rahade toel 1995.a. Laululava on läbi aegade olnud paljude rahvalikke ürituste läbiviimise kohaks. Siin on peetud oma piirkonna laulu- ja tantsupidusid, samuti Peipsi-äärsete valdade ja kogu maakonna pidusid. Möödunud sajandi 90-ndatel toimusid siin mitmel aastal järjest Kirde Killad ja alates 1997. aastast igasuvine Oru Pargi Promenaad, mis on tänaseks saavutanud ka vabariikliku kuulsuse.

Alates 1993.a. nimetati Toila külanõukogu ümber Toila vallaks.

Voka spordikompleks valmis 1980. aastal. Tänapäeval saab Voka spordihoones harrastada mitmeid spordialasid - korvpalli, võrkpalli, jalgpalli, tennist, sulgpalli, saalihokit, lauatennist, koroonat. Voka spordihoone kõrval asuval staadionil on võimalik mängida jalgpalli, võrkpalli ja kasutada 400 meeterist jooksurada. Lisaks toetab sporditegevust Toila Gümnaasiumi võimla ning 2010.a. renoveeritud staadion koos jooksurajaga.

II Hetkeolukorra kirjeldus

Valla kultuurikalender ja rahvakultuur

Toila valla kultuurikalender on viimastel aastatel olnud rikkalik. Kokku korraldatakse aastas 35 erineva suurusega sündmust, vt Lisa 2. Toimuvad nii spordi- kui kultuuriüritused erinevatele vanusgruppidele, mille algatajaks ja eestvedajaks on nii vald kui vallas tegutsevad vabaühendused. Auväärselt pika ajalooga kogu maakonna mõistes on nii mõnedki kultuurisündmused jm algatused nagu lastekaitsepäeva rattasõit, Toila Oru Promenaad, Toila – Voka rahvajooks, noorte purjeregatt, fotokonkurss, lauluvõistlus.

Toila vallas on olemas tänuväärseid rahvakultuuri eestvedajad, toimivad laulukoorid, rahvatantsu rühmad ning käsitöö harrastajad. Noorte jaoks on olemas Toila muusika- ja kunstikool. Suurt aktiivsust on näidanud ülesse „Siuru” lauljad ja rahvatantsijad. Suurepärane näide kohalikust koostööst rahvakultuuri valdkonnas on Kirderanniku koori asutamine 2010.aastal, kus mitme kohaliku koori sh Toila vallas tegutsevate kooride liikmetest loodi maakonna suurim koor. See on muutnud koorilaulu maakonnas taas atraktiivseks nii lauljatele kui publikule.

Viimastel aastatel on juurde tulnud mere ja kauni rannaga seotud ettevõtmised, mis on kogukonna poolt väga hästi vastu võetud – muinastulede öö ja merepäevad. Tähtis on ka asjaolu, et korraldatakse regulaarselt erineval tasemel ettevõtmisi nii algajatele, harrastajatele kui ka valdkonna parimate tegijate osalusel. Nii mitmedki Toila ettevõtmised on leitavad maakonna spordi- ja kultuurikalendritest.

Käsitöö harrastajad käivad koos Voka olmehoones ning nädalavahetustel Toila vallamajas, Toila muusika- ja kunstikool tegutseb Toila gümnaasiumis heades tingimustes, kus on olemas ka tehniline baas. Sellel baasil saab edaspidi luua võimalused ka täiskasvanute täiendkoolituse jaoks. Olemas on käsitööga tegelejate tuumikgrupp, kuid käsitöö, kujutava kunsti ja loomemajanduse valdkonda atraktiivseid sündmuseid on veel napilt. Fotokonkursi korraldamisega hoiab maakonna pikaajaliseimat traditsiooni Toila raamatukogu. Valdkonna arendamiseks on vaja soodustada maakonna sisest koostööd ning professionaalselt tasemel lisaressurss on koostöö Eesti erinevate kõrgkoolidega.

Rahvakultuur arendamine kui kultuurielu oluline alustala vajab samuti tegevuste arendamiseks kaasaegseid tingimusi. Kultuuriharrastajad, eriti käsitöö ja rahvatantsu harrastajad, tunnevad puudust suuremast saalist, kus saaks sisehooajal arendada isetegevust ning korraldada suuremaid vallasündmuseid. Pika ajalooga kohalikest harrastustest on ajapikku hääbunud puhkpilli orkestrid ja näitemäng. Selle peamiseks põhjuseks on eestvedajate vananemine või lahkumine. Viimastel aastatel koondab regiooni kohalikke asjaarmastajaid taas Jõhvi BigBand ja rahvateatrile püüavad taas elu sisse puhuda Konju küla teatrisõbrad. Aastaringelt kasutatav suurem ruum on vajalik eeltingimus rahvakultuuri arendamiseks ja arenemiseks.

Puudust tuntakse atraktiivsetest suvistest suursündmustest, nõ „tähtsündmustest”, mis tooks publikut kohale naabermaakondadest ja kaugemalt Eestist ning aitaks seostada Toila valda ja siin toimuvat vilgast kultuurielu. Olgugi, et vallas korraldatakse rohkelt erinevaid sündmusi, on selle tarbijaskond puudulik. Publiku kasvatamine ning kultuuri tarbimise harjumuse tekitamine ja kohaliku kultuurielu väärtustamine on nii kooli kui kodu koostöö koht.

(-) Kohalike ürituste vähenenud külastatus kohalike elanike poolt;

(-) Käsitöö ja loomemajanduse valdkonna potentsiaali on vähe kasutatud;

(+) Korraldajate lai ringkond – avalik-, era- ja III-sektor;

(+) Traditsiooniliste maakondlike tähtsündmuste olemasolu;

(+) Arenev koostöö naaberomavalitsustega nii kultuuri- kui spordiürituste korraldamises.

Aktiivne kodanikuühiskond

Toila vallas tegutseb aktiivselt 28 erinevat mittetulundusühingut, mis on seotud nii käsitöö, rahvatantsu, koorilaulu, spordi, kunsti, vanurite, ettevõtluse kui mereliste tegevustega, vt Lisa 2. Toila vallas tegutsevatel seltsingutel ja mittetulundusühingutel on võimalus taotleda vallalt tegevustoetust, mis on oma suuruselt märkimisväärne ning aitab tagada III-sektori jätkusuutlikku arengut. Alates 2012. aastast on valla poolt antav tegevustoetus jagatud nelja osasse – 1 tegevustoetus põhikirjaliste eesmärkide arendamiseks, sh haldus- jm jooksevkulude katmiseks, 2) toetus noorsootöö ja noorte treeningutega seotud tegevuste läbiviimiseks, 3) toetus avalike ürituste korraldamiseks, sh eristatakse nii kohalike kui üleriigilisi üritusi ja 4) toetus projektide omafinantseeringu katmiseks. Toila vald on võtnud seisukoha, mida toetab ka arengukava, et kui seltsing või mittetulundusühing suudab piirkonda tuua Euroopa Liidu Struktuurfondidest toetusraha, siis aitab vald tagada omafinantseeringu.

On räägitud vajadusest luua regulaarne infovahetust parandav ning koostööd koordineeriv ümarlaud vallas tegutsevatele ühendustele.

Seltsingud ja mittetulundusühingud vajavad nõustamist ja julgustamist oma algatuste arendamiseks ning koostööks naabervaldade ühingutega. Täna tegutseb SA Ida-Viru Ettevõtluskeskuses vabaühenduste konsultant, kes aitab projektiidee küpsuse analüüsimisel ning toetusvõimaluste kaardistaisel. Samuti korraldatakse SA Ida-Viru Ettevõtluskeskuse eestvedamisel infopäevaid ja erinevaid koolitusi, mille sisuks on nii projektaotluste koostamine kui MTÜ igakülgne arendamine.

Puudust tuntakse eraldi inimesest, kes koordineeriks vabaühenduste tegevust. Tänapäevani on vald aidanud kaasa läbi arendusnõuniku ametikoha vabaühenduste poolt esitatavate projektaotluste nõustamisele ning vajadusel võtnud rolli ka projektide eestvedamisel. Arendusnõunik koordineerib vallas ka tegevustoetuste eraldamist ja sellega seotud aruandluskohustust.

(-) Vabaühenduste regulaarse kooskäimisvõimaluse puudumine, tegevuse koordineerimine;

(-) Vähene koostöö nii valla siseste kui väliste vabaühendustega;

(+) Aktiivsed kodanikud, kes on koondunud erinevatesse seltsingutesse ja mittetulundusühingutesse;

(+) Valla poolt eraldatav tegevustoetus põhitegevuste arendamiseks, sh projektide realiseerimiseks, ürituste korraldamiseks ja treeningute läbiviimiseks;

(+) Valla tugi projektaotluste koostamisel;

(+) Koolituste ja info kättesaadavus.

Kultuuriobjektid

Vallas on tänapäeval kokku koguni 18 erinevat ruumi/objekti, mis on seotud või mida saab kasutada spordi- ja kultuurielu elavdamiseks, vt Lisa 3. Kultuuriharrastajad tunnevad puudust suuremast saalist, kus saaks sisehooajal arendada isetegevust ning korraldada suuremaid vallasündmuseid.

Voka olmehoone renoveerimine on planeeritud 2012. aastasse, mille tulemusena renoveeritakse olmehoone saal ning abiruumid, mis võimaldaksid hoone avalikuks kasutuseks mõeldud ruumid juba aasta lõpuks aktiivselt kasutusele võtta. Voka olmehoones saavad suure tõenäosusega 2012. aastal korda ka erinevad ringiruumid, mida oleks võimalik seltsingutel rendile võtta ning seeläbi oma tegevust arendada, tagades ühtlasi hoone optimaalse kasutuse ning halduskulude jaotuse.

2012. aastal sai renoveeritud Toila laululava katus, mis on objektina märgilise tähtsusega kogu Ida-Virumaa koorilaulu ajaloos. Laululava treppide ja siseruumide remonti on planeeritud kuni 2015. aastani.

Kõikidele huvilistele on täna valla poolt tagatud ruumide olemasolu erinevate objektide baasil. Ruumide kvaliteet ei vasta küll tihti soovitud nõuetele, kuid huviliste puhul on jäänud puudu ka initsiatiivikusest võtta ruum rendile ning renoveerida see Euroopa Liidu Struktuurfondide vahendite toel.

Toila rahvamaja on tänases olukorras praktiliselt kasutuskõlbmatu. Samuti ei võimalda hoone esteetilisus kutsuda sinna külalisi väljastpoolt Toilat. Hetkel on rahvamaja hõivatud Toila valla eakate seltsi „Merekivi“ poolt, kes korraldavad sealsetes ruumides iganädalasi kokkusaamisi. Asjaolu, et Toilas asus Eesti esimene teatrimaja, on märgilise tähtsusega ka Toila rahvamaja elushoidmine.

Toila valla suuruses omavalitsuses ei ole otstarbekas mitme suure avalikuks kasutuseks mõeldud kultuuriobjekti ülalpidamine, kuna valla kahanevat eelarvet silmas pidades muutuvad täiendavad objektid tulevikus halduskulude suurenemise kasvu tingimisel liialt koormavaks.

Tajutav on kahe suurema kogukonna (Toila ja Voka) vähene läbikäimine, mille tulemusena ei külasta ühe asula elanikud teises asulas toimuvaid sündmusi ja vastupidi. Vald on tajutava sidususe suurendamiseks pannud käima Toila – Voka vahelise bussiliikluse, mida täna kasutavad peamiselt noored Voka Avatud Noortekeskusesse pääsemiseks. Valla kahes suuremas asulas elavate inimeste omavahelise läbikäimise soodustamiseks tuleks korraldada rohkem ühisüritusi – heaks näiteks on siinkohal Toila sadamas toimuvad merepäevad ja muinastulede öö tähistamine.

(-) Korraliku saali puudumine kultuuriürituste korraldamise mõistes;

(-) Kahe suurema asula omavahelise läbikäimise vähesus, ühisüritustel osalejate arv;

(-) Kultuuriobjektide kehv seis erinevat laadi ürituste korraldamiseks, rahvakultuuriga seotud tegevuste harjutamiseks;

(-) Kultuuriobjektide rohkus halduskulude jaotamise mõistes;

(-) Toila Gümnaasiumi renoveeritud ruumide vähene kasutatus seltsitegevuse arendamiseks;

(-) Terve valla ühise rahvamaja asukoha määramatus – killustatus kahe asula vahel;

(+) Kultuuriobjektide rohkus loodusressursi mõistes (Oru park, sadam-rand, Voka park jne);

(+) Ruumide olemasolu seltsitegevuse arendamiseks, füüsilise pinna tagamine huvilistele, kes on valmis nende parendamisse panustama;

(+) Maakonna suurim välisürituste korraldamise asukoht on taastatud – Oru park, laululava, kuni 5000 inimest.

Kultuur maakonnakeskuses

Valla peamised asulad Voka ja Toila paiknevad maakonna suurima kultuuriasutuse Jõhvi Kontserdimaja 15 kilomeetri raadiuses. Jõhvi kontserdimaja rikastab maakonna kultuurielu regulaarselt nii eesti kui rahvusvaheliste artistide ja üle-Eestiliste festivalide nagu Jazzkaare ja Pimedate Ööde Filmifestivali toomisega maakonda. Jõhvi kontserdimajas toimub aastas üle 100 erineva kultuurisündmuse, mis annavad ka Toila valla elukeskonnale lisaväärtust. Jõhvi kontserdimajas tegutseb ka kino Amadeus, mis toob ka eesti filmikunsti värsked linateosed kohalike vaatajateni.

Seni on kontserdite külastamine olnud valla elanike poolt pigem kesine ning suure tõenäosusega võib selle kirjutada harjumuse puuduse ja kesise transpordiühenduse arvele. Probleemiks on õhtune transpordiühendus Jõhviga just noorte ja seniiorgrupi osas, mille tõttu jääb regulaarne kontserdi- ja kinokülastus tihti ebamugavaks. Siinkohal on olnud olukorral leevendamisel suuresti abi Toila vallavalitsuse ja Jõhvi Kontserdimaja koostööst, mille tulemusena sõidab alates 2011. aastast paaril korral kuus kontserdibuss, kuid mille kasutajate hulk on tänaseni olnud kahjuks pigem tagasihoidlik.

(-) Maakonnakeskuses pakutava kultuuri vähene tarbimine Toila valla elanike poolt;

(-) Transpordiühenduse puudulikkus maakonnakeskuse ja Toila valla peamiste asulate vahel;

(+) Kontserdibussi olemasolu, kuid mille regulaarsus võiks nõudluse olemasolu korral paraneda;

(+) Pakutav regulaarne kõrgkultuuri programm ja hea kultuuriline teenindamine lähipiirkonnas.

III Visioon, missioon

Kultuurikorralduse kava koostamisel oli vaatluse all ühistegevus, III-sektori tegevus ning kulturi- ja spordielu. Aruteludest tulenevalt on sõnastatud kolme valdkonna ühendav visioon.

Visioon

Mitmekülgse kultuurieluga avatud ja aktiivse kogukonnaga mereäärne vald Ida-Virumaal – et oleks MUHE eldada!

Missioon

Väärtustame oma elukeskkonda, loome tingimused uuendusmeelseks ja püsivaks arenguks (*Toila valla arengukava 2011 – 2017*).

IV Eesmärgid ja tegevuskava

Üldeesmärk kultuurivaldkonnas

Toila vald on aktiivse kogukonna, pika ja mitmekülgse kultuurieluga vald.

Alaeesmärgid ja tegevused:

- **Toila vallas on hästi toimiv kultuurikorraldus ning kolmanda sektori kultuurialane nõustamine**
 1. Valla kolmanda sektori ümarlaua kokkukutsumine kord poolaastas (kultuuri eest vastutav isik, vallavalitsus)
 2. Kultuuritöötaja palkamine kultuurivaldkonna ja seltsingute tegevuse koordineerimiseks (vallavalitsus)
- **Toila vallas on hästi funktsioneerivad ühiskondlikult kasutatavad ruumid erinevateks kultuurielu ettevõtmisteks ning korras laululava väliürituste korraldamiseks**
 1. Toila laululava renoveerimine
 2. Projekti koostamine rahvamaja funktsiooniga hoone renoveerimiseks, kus on nii suurem saal rahvatantsu ja teiste taidlejate jaoks. Käsitöö harrastajate vajaduseks on vähemalt kaks suuremat hea valgustusega ruum (hea näide: valgusküllased Viljandimaa Loomeinkubaatori pööninguruumid) (koostöös vallavalitsus, mittetulundusühingud, ettevõtjad)
 3. Voka olmehoone kaasajastamine selliselt, et seal asuks valla esindussaal ning peamised kultuuri viljelemise ja tarbimise võimalused, lisaks noortekeskus ning muud avalikud funktsioonid
 4. Toila seltsimaja väljaarendamine

- **Toila vallas on stabiilne ja toimiv kultuurialane koostöö avaliku-, era- ja kolmanda sektoriga**
 1. Olemasolevate MTÜde koostöö arendamine läbi kontaktide ühtlustamise ning pideva informatsiooni levitamise. Kontaktide loomine naabervaldade „Sädeinimestega“
 2. Koostöös Jõhvi Kontserdimajaga erinevate ürituste läbiviimine nii Toilas kui ka Jõhvi Kontserdimajas. Vajalik õhtuse transpordi korraldamine (kultuuritöötaja, Jõhvi Kontserdimaja)
 3. Toila valla päev – iga MTÜ sisustab ühe tunni päevast ja näitab ennast ja oma tegemisi (kultuuritöötaja, mittetulundusühingud)
 4. Kontserdite ja muude sobilike sündmuste regulaarne korraldamine Pühajõe kirikus (kultuuritöötaja, mittetulundusühingud)
 5. Uute kontaktide loomine (kontsertasutused sh foorumteatri eestvedajad, teatrid, kõrgkoolid) koostöö ja infovahetuse/edastuse eesmärgil (vallavalitsus, kultuuritöötaja)
- **Toila vallas on hästi toimivad meediakanalid, mille abil teavitatakse nii valla elanikke kui ka teiste maakondade inimesi Toila üritustest**
 1. Kultuurivaldkonna kajastus valla lehes ja internetis. Toimiv ning pidev uuenev kultuurikalender valla kodulehel (kultuuritöötaja)
 2. Teadetetahvlite paigaldamine ka suurematesse küladesse Konju Seltsimaja juurde, Altküla, Martsa (vallavalitsus)
 3. Parem MTÜ-de poolt korraldatavate ürituste reklaam – suuremad kuulutused rohkemates paikades (mittetulundusühingud)
 4. Kultuurisündmuste väljaanne igas kvartalis kõikide sündmuste kohta (kultuuritöötaja)
 5. Suuremate sündmuste kohta info ka maakonna ajalehele ja naabervaldade ajalehtede toimetajatele
 6. Regulaarne info üle-Eestilistesse kultuuriinfoportaalidesse nt kultuuri.net
- **Toila vallas toimuvad kultuuriüritused, mis on kvaliteetsed ning külalisterohked**
 1. Kultuurisündmuste programmi koostamine. Kultuurikalender, mida saab saata ka sõprusvaldadele ja -kollektiividele (kultuuritöötaja)
 2. Suurendada Toila vallas toimuvate sündmuste külastatavust töötades välja sobiva turundusprogrammi. Vaadata üle tänased sündmused selles võtmes, et mida saaks korraldada üheskoos naabervaldadega, st suurendada mastaapi (vallavalitsus, kultuuritöötaja)
 3. Kultuurisündmuste mitmekesisus – kõigile vanusgruppidele leidub midagi (kultuuritöötaja, mittetulundusühingud, noortekeskus)
 4. Uue suursündmuse Mandri -Eesti talvise laulupeo Jää Hääl korraldamine koostöös naaberomavalitsustega Toila laululaval.
- **Toila valla elanikke tunnustatakse ning peetakse meeles erinevate oluliste tähtpäevade ning õnnestumiste puhul**
 1. Kogukonna edendaja preemia jagamine kord aastas (vallavalitsus, kultuuritöötaja)
 2. Ilusama kodu, kauneima aia valimine ja märgistamine. Ettevõtlikuma MTÜ tunnustamine
 3. Valla elanike oluliste sünni- ja tähtpäevade meelepidamine (kultuuritöötaja, vallavalitsus)
- **Toila valla väärtustab ajaloo-, looduse- ja kultuuripärandit**

1. Ajaloo-, looduse- ning kultuuriobjektide katalogiseerimine / valla ajaloo kaardistamine
 2. Vallas oluliste kultuuriobjektide tähistamine ja viidastamine. Toilaga seotud Eesti kultuuriinimeste faktide esitlemine avalikus ruumis
 3. Infovoldikute ja õppematerjalide koostamine atraktiivse kultuuriloo kohta nii valla elanikele kui ka turistidele (eesti, inglise ja vene keeles)
 4. Infoõhtud elanike poolt valitud teemadel, kus saab teada erinevate ajalooliste ja kultuuriliste paikade/sündmuste kohta
 5. Sõlmitud on koostööleping Eesti Kunstiakadeemiaga avaliku ruumi arendamiseks ja elavdamiseks kolme aasta jooksul (2012 – 2015.a.)
- **Toila vallas tegutsevad raamatukogud on toimivad kogukonnakeskused ning varustatud kaasaegse kirjanduse ning tänapäevaste raamatukogu võimalustega**
 1. Elanike lugemisharjumuste kujundamine läbi raamatukogus toimuvate sündmuste, teemaõhtute – lapsed teevad ise raamatu, kohtumisõhtud jne
 2. Koostöö teiste raamatukogudega nii vallas kui maakonnas infovahetuse ja erinevate projektide elluviimise eesmärgil
 3. Raamatukogu tegevuste kajastamine kohalikus meedias
 - **Toila vallas soositakse noorte omaalgatust**
 1. Noorte jaoks prioriteetsete teemade väljaselgitamine noorte kaasabil
 2. Noorte koolitamine/mentorlus/kaasamine tulevaste projektide elluviimise eesmärgil
 3. Noortealgatuse tunnustamine (noorsootöötaja)
 - **Toila vallas on ühtehoidev ja aktiivne kogukond, ühisellu on kaasatud lisaks eestlastele ka vähemusrühmad**
 1. Ühiselt naaberomavalitsustega korradada humoorikas külade vaheline spartakiaad.
 2. „Tere“ ütlemise kuu – igal inimesele oma vallas, keda ma veel ei tunne, kes on alles kolinud Toila valda ütlen „Tere! Saame tuttavaks!“
 3. Koostöö tugevdamine perede, haridusasutuste ja valla vahel läbi ühiste sündmuste. Valla päeva ühine korraldamine.
 4. Eestikeelse ja eestimeelse kultuuri tutvustamine vähemusrühvustele
 - **Toila valla noortel on oma ruumid, kus saab viia läbi erinevaid ühiseid tegevusi**
 1. Noortele sobiva ruumi leidmine ja noorte kaasamine ruumi renoveerimisse (vallavalitsus, lastekaitse spetsialist, noortekeskus)
 2. Projekti koostamine ruumide sisustamiseks (noortekeskus, vallavalitsus)

Üldeesmärk kodanikuhariduse valdkonnas

Lasteaiast ja koolist saab alguse harjumus ise kultuurielus osaleda, olla aktiivne ja ettevõtlik oma kogukonnas.

Alaeesmärgid ja tegevused:

- **Toila vallas on olemas huvihariduse võimalused nii noortele kui täiskasvanutele**

1. Küsitlus kodanike seas, milliseid võimalusi nad sooviksid ning kõige meelsamini kasutaksid. Sellele vastavalt erinevate võimaluste otsimine, kokkulepete sõlmimine (huvikool, spordi- ja kultuurikeskus)
 2. Erinevate ringide juhendajate tagamine huvilistele (spordi- ja kultuurikeskus, huvikool)
 3. Kolmas sektor arendab nii rahvakultuuri kui ka käsitöö traditsioone.
 4. Kaasata tegevusse ka Eesti kõrgkooli ja valdkondlikke katuseornagisatsioone.
 5. Toilal on eelduseid, et kujuneda koostöös Toila muusika- ja kunstikooliga, väike ettevõtjatega ning käsitööharrastajatega Ida-Virumaa keskregiooni loomemajanduse keskuseks.
- **Noorte suurenenud osakaal huvitegevuses**
 1. Huviringide tegevuste tutvustamine läbi sotsiaalmeedia (videod, noorte enda poolt koostatud)
 2. Regulaarsed noortelaagrid suviti Toila vallas. Noored ise korraldavad või on kaasatud korraldusse (noorsootöötaja)
 - **Noorte juhendajate suurenenud osakaal**
 1. Täiendkoolitused ja väljasõidud

Üldeesmärk spordivaldkonnas

Sport on tegevus, mis seob erinevaid põlvkondi.

- **Kaasaegsed võimalused spordi harrastamiseks Toila vallas igal aastaajal**
 1. Hästi korraldatud spordisündmuste pakkumine erinevatele vanusegruppidele
 2. Spordisündmused, mis kaasavad ka naaberomavalitsuste elanikke
 3. Sportimispaikade kaardistamine nii elanike kui turistide jaoks
 4. Võimaluste ja tingimuste loomine – terviserajad
 5. Kergliiklustee rajamine Toila ning Jõhvi vahele

Lõppsõnaks

Toila vald on rikkaliku kultuurielu ning tugeva kolmanda sektori potsentsiaaliga väike vald. Aktiivse tuumikuga kogukond on olemas nii Toilas kui Vokas. Loogiliselt peaks kujunema talvisel hooajal kultuurielu keskuseks Voka koos olmehoone ning spordihalliga. Suvel nihkub aga tegevuste keskuspunkt Toila parki ning laululavale.

Vähe kasutatud on kohalik rikas ajaloopärand ja loomemajanduse valdkond, kuigi väikeettevõtjaid on olemas ning turismisektoris on just lähimatel aastatel vajalik uut lisaväärtust luua. Vähe kontakte on koostöö osas naaberomavalitsustega ja Jõhvi kontserdimajaga. Kultuurivahetuseks puuduvad sõprusvallad väljaspool maakonda.

Selleks, et head mõtted, mis üheskoos käesolevasse dokumenti kirja said ka teostuksid, on vajalik lülitada tegevused vallavalitsuse töötajate tööplaani ning lisada vallavalitsuse või valla hallatava asutuse koosseisu kultuuritöötaja. Valdkonna arendamine koostöös arendusnõuniku ning noorsootöötajaga on lähimatel aastatel kindlasti vajalik. Äärmiselt tähtis on see, et kultuurielu ning kolmanda sektori arengud püsiksid fookuses ka edaspidi, seega

järgmise Toila valla arengukava koostamisel on vaja vaadata üle ka käesolev valdkondlik arengukava.

V Lisad

Lisa 1 – Arengukava koostamisel osalenud inimesed

Lisa 2 – Toila valla kultuurisündmuste kalender 2011

Lisa 3 – Kultuuriobjektid, ruumid ühistegevuseks

Lisa 4 – Seltsingud ja mittetulundusühingud Toila vallas

Lisa 5 – Intervjuud

Lisa 6 – Toila vallaga ajalooliselt seotud inimesed

Lisa 6 A. Priit Kuusk „Veljo Tormis - Jonni pärast heliloojaks! ”, Prisma Prindi kirjastus, Tallinn 2000;

lk 24 – 26.

Lisa 6 B. V.Rumessen „Edurad Tubin ja tema aeg”, Eesti Teatri- ja muusikamuuseum, Tallinn 2005, lk 90-100; 108-110.